

Fortum tilinpäätöstiedote

TAMMI-JOULUKUU 2021

fortum
For a cleaner world

Sisällysluettelo

Erinomainen tulos voimakkaasti heiluvissa markkinaolosuhteissa	3
Toimitusjohtaja Markus Rauramon kommentti	4
Muutokset raportoinnissa	6
Taloudellinen tulos	6
Taloudellinen asema ja rahavirta	8
Segmenttikatsaukset	10
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	23
Toiminta- ja sääntely-ympäristö	25
Avaintekijät ja riskit	31
Näkymät	32
Kestävä kehitys	33
Oikeudenkäynnit	36
Osakkeet ja osakepääoma	37
Konsernin henkilöstö	37
Muutokset konsernin johdossa	37
Varsinainen yhtiökokous 2021	38
Muut merkittävät tapahtumat neljänellä vuosineljänneksellä	39
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	39
Osingonjakoehdotus	40
Varsinainen yhtiökokous 2022	41
Lisätietoja	41

Osavuositarkastuksen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	42
Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma	43
Lyhennetty konsernin tase	44
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	45
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	46
Rahoitusnettovelan muutokset	48
Pääomariskien hallinta	48
Tunnuslukuja	49
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	50
Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset	78
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	83
Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit	84

Sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon, ellei toisin mainita.

Erinomainen tulos voimakkaasti heiluvissa markkinaolosuhteissa

Loka–joulukuun 2021

- Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 1 416 (1 247) miljoonaa euroa
- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 070 (928) miljoonaa euroa
- Liikevoitto oli 2 012 (458) miljoonaa euroa, ja siihen vaikuttivat pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutokset
- Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 27 (63) miljoonaa euroa
- Vertailukelpoinen osakekohtainen tulos oli 0,78 euroa (0,69)
- Osakekohtainen tulos oli 0,95 euroa (0,43)
- Liiketoiminnan rahavirta oli 1 576 (763) miljoonaa euroa
- Hyödykemarkkinoiden voimakkaan heilunnan ja ennätyksellisen korkeiden hintojen vuoksi Fortum ja sen tytäryhtiö Uniper ryhtyivät ennalta ehkäiseviin toimiin turvatakseen lisää likviditeettiä ja taloudellista joustavuutta

Tammi–joulukuun 2021

- Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 3 817 (2 434) miljoonaa euroa
- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 2 536 (1 344) miljoonaa euroa
- Liikevoitto oli -588 (1 599) miljoonaa euroa. Merkittävin liikevoittoon vaikuttanut tekijä olivat suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutokset, joiden vaikutuksen myyntivoitot osittain kumosivat
- Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 154 (656) miljoonaa euroa. Vertailukausi sisältää Uniperin vuoden 2019 neljännen neljänneksen ja vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen
- Vertailukelpoinen osakekohtainen tulos oli 2,00 euroa (1,67)
- Osakekohtainen tulos oli 0,83 euroa (2,05)
- Liiketoiminnan rahavirta oli 4 970 (2 555) miljoonaa euroa
- Rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökateen suhde vuoden 2021 ajalta oli 0,2 eli selvästi alle tavoitetason (alle 2)
- Fortum saattoi 2.7.2021 päätökseen Baltian kaukolämpöliiketoimintojensa myynnin. Kaupan kokonaisarvo oli noin 710 miljoonaa euroa
- Fortum saattoi 20.9.2021 päätökseen 50 prosentin omistusosuutensa myynnin Stockholm Exergi Holding AB:stä. Kaupan kokonaisarvo oli 2,9 miljardia euroa
- S&P ja Fitch päivittivät luokitusnäkömät ”vakaiksi”, luokitus BBB pysyi ennallaan
- Fortumin hallitus esittää 1,14 (1,12) euron osinkoa osaketta kohden

Yhteenveto näkymistä

- Generation-segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: vuodeksi 2022 noin 75 % hintaan 34 euroa/MWh ja vuodeksi 2023 noin 50 % hintaan 31 euroa/MWh
- Uniper-segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: vuodeksi 2022 noin 80 % hintaan 18 euroa/MWh, vuodeksi 2023 noin 60 % hintaan 18 euroa/MWh ja vuodeksi 2024 noin 20 % hintaan 30 euroa/MWh
- Investointien ilman yritysostoja odotetaan olevan noin 1 500 miljoonaa euroa vuonna 2022. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit.

Tunnuslukuja*

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
Liikevaihto	50 079	21 279	112 400	49 015
Liikevoitto	2 012	458	-588	1 599
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	40	113	192	656
Kauden voitto	1 003	411	-114	1 855
Kauden voitto (määräysvallattomien omistajien osuuden jälkeen)	842	379	739	1 823
Tulos/osake, euroa	0,95	0,43	0,83	2,05
Liiketoiminnan rahavirta	1 576	763	4 970	2 555
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	1 416	1 247	3 817	2 434
Liikevoitto	1 070	928	2 536	1 344
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	27	63	154	656
Kauden voitto (määräysvallattomien omistajien osuuden jälkeen)	693	610	1 778	1 483
Tulos/osake, euroa	0,78	0,69	2,00	1,67
milj. euroa			31.12.2021	31.12.2020
Rahoitusnettovelka (kauden lopussa)			789	7 023
Oikaistu nettovelka (kauden lopussa)			3 227	9 784
Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate			0,2	2,9

* Uniper on yhdistelty tytäryhtiönä 31.3.2020 alkaen. Uniperin vaikutus 31.3.2020 asti esitettiin erässä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.

Toimitusjohtaja Markus Rauramo

Fortum on julkaissut tänä aamuna 3.3. 2022 toimitusjohtaja Markus Rauramon lausunnon Venäjän Ukraina-hyökkäyksestä ja konsernin Venäjän liiketoiminnoista. Sijoittajauutinen on luettavissa yhtiön verkkosivuilla www.fortum.fi.

"Vuosi 2021 oli monella tavalla erikoinen energia-sektorilla. Yhdistelmä harvinaisia olosuhteita johti ennennäkemättömään kehitykseen ja voimakkaaseen heiluntaan energiahyödykemarkkinoilla. Myllerryksen keskellä jatkoimme määrätietoisesti valitsemallamme tiellä. Toteutimme strategiaamme muokkaamalla aktiivisesti liiketoimintaportfoliotamme ja irtautumalla entistä nopeammin hiilestä. Saavutimme myös erittäin hyvän operatiivisen tuloksen.

Vuoden 2020 notkahduksen jälkeen energiankulutus kasvoi markkina-alueillamme, kun taloudet elpyivät ja yhteiskunnat sopeutuivat toimimaan COVID-19-pandemiassa. Toimintaympäristöömme vaikuttivat aiempaa kylmempi sää ensimmäisellä vuosipuoliskolla, tavallista heikommät tuuliolot Euroopassa, matalammat vesivarastot Pohjoismaissa sekä EU:n päästöoikeushintojen nousu. Maakaasu tahditti hyödykemarkkinoiden kehitystä. Keskimääräistä matalammat varastot yhdistettynä sekä nesteytetyn maakaasun että putkikaasun saatavuushaasteisiin aiheuttivat ennennäkemätöntä heiluntaa ja hintarallin vuoden toisella vuosipuoliskolla Euroopassa.

Sähkön ja kaasun hintojen nousu vaikutti monin tavoin liiketoimintaamme ja tulokseemme. Vertailukelpoinen liikevoittonamme kasvoi 89 % Uniper- ja Generation-segmenttiemme hyvien tulosten myötä. Uniperin kaasuliiketoiminta hyötyi markkinaolosuhteista ja korkeista hinnoista, energiakaupankäynnin kasvaneista likviditeettivaatimuksista huolimatta. Generation-segmentti puolestaan onnistui erinomaisesti toiminnassaan sähkön fyysisillä- ja finanssimarkkinoilla, ja hyötyi siten merkittävästi sähkönhintojen noususta. Segmentin saavutettu sähkönhinta oli viimeisellä vuosineljänneksellä korkeimmillaan sitten vuoden 2009. Hyvää tulosta kasvattivat myös ennätysellinen

ydinvoimat tuotanto ja vesivoiman tuotantomäärän kasvu. Russia-segmenttimme tulosta tukivat myyntivoitot ja sähkönhintojen nousu. Myös City Solutions paransi selkeästi tulostaan kasvaneen sähkön ja lämmön myynnin ansiosta. Vaikka suurin osa Fortumin liiketoiminnoista hyötyi markkinakehityksestä, korkeat sähkönhankintakustannukset etenkin viimeisellä vuosineljänneksellä sekä kiristynyt kilpailu Pohjoismaiden markkinoilla heikensivät merkittävästi Consumer Solutionsin tulosta.

Voimakas heilunta hyödykemarkkinoilla ja ennätyselliset kaasun hinnat joulukuussa johtivat myös vakuusvaatimusten jyrkkään nousuun Uniperin energiakaupankäynnissä. Vuoden 2022 alussa Uniper sopi rahoitusjärjestelyistä Fortumin ja Saksan valtion omistaman KfW-pankin kanssa varmistukseen likviditeetin ja taloudellisen joustavuuden sekä varautukseen mahdollisesti jatkuvaan heiluntaan hyödykemarkkinoilla. Näiden ennalta ehkäisevien toimien myötä S&P Global Ratings vahvisti tammikuussa 2022 Fortumille ja Uniperille pitkän aikavälin BBB-luottoluokituksen vakain näkymin.

Strategiset tavoitteemme ovat pysyneet kirkkaina tässä epävakaassa toimintaympäristössä. Vuonna 2021 tavoitteenamme oli vahvistaa tasetta, jatkaa hillestä irtautumista sekä edistää kannattavaa kasvua huomioiden osinkopolitiikkamme ja taloudellisen asemamme.

Vuoden aikana pyrimme näihin tavoitteisiin myymällä muun muassa Baltian kaukolämpöliiketoiminnot, 50 prosentin osuuden Stockholm Exergistä sekä 500 megawatin aurinkovoimakapasiteetin Intiassa. Kauppojen kokonaisarvoksi kirjattiin yhteensä yli 4 miljardia euroa. Tämä vahvisti tasettamme ja laski rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökatteen suhteen 0,2:een eli selvästi alle tavoitetasomme (alle 2).

Jatkoimme myös ilmastotavoitteidemme edistämistä. Tavoitteenamme on olla hiilineutraali Euroopan tuotannossa viimeistään vuonna 2035 ja kaikissa toiminnoissa vuoteen 2050 mennessä. Alle vuodessa olemme voineet ilmoittaa sulkevamme nopeutetussa aikataulussa kuusi hiilivoimalaitosta Saksassa ja Isossa-Britanniassa. Venäjällä Tšeljabinskin CHP-2-yksikkömme siirtyy käyttämään hiilen sijaan kaasua polttoaineena, jolloin hiilen käyttö Fortumin Russia-segmentissä päättyy vuoden 2022 loppuun mennessä. Vuoden lopulla asetimme tavoitteen myös konsernin epäsuorien päästöjen (Scope 3) vähentämiselle: -35 prosenttia vuoteen 2035 mennessä.

Samalla vahvistimme asemaamme puhtaan sähkön tuottajana. Vuoden aikana otimme käyttöön yhteensä lähes 600 megawattia uutta tuuli- ja aurinkovoimakapasiteettia Venäjällä ja ilmoitimme ensimmäisestä yhteisestä tuulivoimahankkeestamme (380 MW) Suomessa Uniperin kanssa. Lisäksi olemme voittaneet kansallisissa huutokaupoissa oikeuden rakentaa yhteensä 2 gigawattia uutta tuuli- ja aurinkovoimaa tulevana vuosina.

Fortum ja Uniper tiivistivät yhteistyötään vuonna 2021. Etenimme yhteisten tiimien muodostamisessa kolmella strategisella alueella, jotka ovat vesivoima ja fyysinen sähkökaupan optimointi Pohjoismaissa, aurinko- ja tuulivoimahankkeiden kehittäminen sekä vetyliiketoiminta. Tavoitteena on luoda lisäarvoa molemmille yhtiöille ja etenkin asiakkaillemme. Keväällä teimme muutoksia yhtiöiden johdossa. Sekä Fortumissa että Uniperissa on nyt entistä monimuotoisemmat johtoryhmät.

Tänä vuonna jatkamme määrätietoisesti strategiaamme toteuttamista. Rakennamme kannattavaa kasvua ja syvennämme yhteistyötä Fortumin ja Uniperin välillä. Tänä vuonna olemme myös ilmoittaneet päätöksestä jättää uusi käyttöluupahakemus Loviisan ydinvoimalaitokselle. Taloudellisten, poliittisten ja yhteiskunnallisten näkökohtien lisäksi EU:n taksonomia oli keskeinen tekijä, jonka otimme huomioon Loviisa-päätöstä tehdessämme. Taksonomiolla EU ohjaa investointeja kohti kestävästä ja puhdasta energiaa.

Vuoden 2021 vahvan tuloksen ja tulevien vuosien näkymien perusteella Fortumin hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2021 maksetaan osinkoa 1,14 euroa osakkeelta. Ehdotus on Fortumin osinkopolitiikan mukainen. Fortumin osinkopolitiikkana on maksaa vakaata, kestävästä ja ajan myötä kasvavaa osinkoa.

Haluan kiittää asiakkaitamme luottamuksesta ja yhteistyöstä sekä kaikkia Fortum-konsernin työntekijöitä vahvasta sitoutumisesta yhteiseen päämääräämme edistää muutosta kohti puhtaampaa maailmaa. Vuosi 2021 oli haasteellinen monella tavalla, ja olen ylpeä siitä, mitä olemme konsernina saaneet aikaan. Yhdessä turvaamme nopean ja luotettavan siirtymän hiilineutraaliin talouteen.”

Muutokset raportoinnissa

Vuoden 2021 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien Fortum on julkaissut kaksi uutta vaihtoehtoista tunnuslukua, jotka heijastavat paremmin toiminnan kannattavuutta:

- vertailukelpoinen nettotulos
- vertailukelpoinen osakekohtainen tulos.

Vertailukelpoinen nettotulos esitetään määräysvallattomien omistajien osuuden jälkeen ja sitä oikaistaan seuraavilla: vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, nettorahoituskulut, tuloverot ja määräysvallattomien omistajien osuus. Vertailukelpoinen osakekohtainen tulos lasketaan vertailukelpoisesta nettotuloksesta. Lisätietoja on liitteissä 4.2 ja 23.

Taloudellinen tulos

Fortum on yhdistellyt Uniperin taseeseensa 31.3.2020 alkaen ja Uniperin tuloksen tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta neljänneksestä alkaen. Vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä Uniper oli yhdistelty tuloslaskelmaan osakkuusyhtiönä. Uniperin yhdistely on siten pääsyy muutoksiin kumulatiivisissa luvuissa ja vertailussa vuoteen 2020.

Liikevaihto segmenteittäin

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation	965	541	2 899	2 006
Russia	267	238	906	929
City Solutions	427	337	1 302	1 075
Consumer Solutions	1 052	370	2 622	1 267
Uniper	47 918	19 990	105 992	44 514
Muut toiminnot	35	38	138	140
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-540	-105	-1 128	-317
<i>Eliminoinnit</i>	-45	-130	-331	-598
Yhteensä	50 079	21 279	112 400	49 015

Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) segmenteittäin

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation	450	220	1 299	886
Russia	118	108	404	394
City Solutions	119	90	317	239
Consumer Solutions	3	38	123	153
Uniper	763	819	1 789	856
Muut toiminnot	-36	-28	-114	-94
Yhteensä	1 416	1 247	3 817	2 434

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation	401	177	1 110	722
Russia	80	76	261	251
City Solutions	73	41	135	47
Consumer Solutions	-17	21	52	90
Uniper	578	649	1 120	363
Muut toiminnot	-44	-36	-142	-129
Yhteensä	1 070	928	2 536	1 344

Liikevoitto segmentteittäin

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation	370	160	1 054	711
Russia	75	76	227	252
City Solutions	14	44	2 671	775
Consumer Solutions	113	49	495	129
Uniper	1 492	166	-4 901	29
Muut toiminnot	-51	-36	-134	-298
Yhteensä	2 012	458	-588	1 599

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation	8	5	11	13
Russia	5	15	62	47
City Solutions	4	19	42	57
Consumer Solutions	-	-	-	-
Uniper	10	25	39	38
Muut toiminnot*	0	-1	0	502
Yhteensä	27	63	154	656

* Vuoden 2020 ensimmäisen vuosineljänneksen osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksista sisältää Fortumin osuuden Uniperin neljännen vuosineljänneksen 2019 ja ensimmäisen vuosineljänneksen 2020 tuloksista.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation	17	46	36	29
Russia	5	15	62	47
City Solutions	4	19	42	57
Consumer Solutions	-	-	-	-
Uniper	14	35	51	54
Muut toiminnot*	0	-1	0	470
Yhteensä	40	113	192	656

* Vuoden 2020 ensimmäisen vuosineljänneksen osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksista sisältää Fortumin osuuden Uniperin neljännen vuosineljänneksen 2019 ja ensimmäisen vuosineljänneksen 2020 tuloksista.

Loka-joulukuu 2021

Liikevaihto oli 50 079 (21 279) miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 070 (928) miljoonaa euroa. Kasvua vauhdittivat Generation-segmentin ydinvoiman tuotantomäärien kasvu sekä ennätyskorkea vuosineljänneksellä saavutettu sähköhinta sitten vuoden 2009. Uniper-segmentin tuloksen heikentyminen kuitenkin tasoitti jonkin verran tätä positiivista vaikutusta.

Kauden liikevoittoon vaikuttivat 942 (-470) miljoonan euron vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, joista suurin osa liittyi 1 134 (-605) miljoonan euron muutokseen suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvässä arvossa pääasiassa Uniper-segmentissä (liite 4).

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 27 (63) miljoonaa euroa (liite 12).

Tammi-joulukuu 2021

Liikevaihto oli 112 400 (49 015) miljoonaa euroa ennätyskallisen korkeiden hyödykehintojen seurauksena.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 2 536 (1 344) miljoonaa euroa. Vahva suoritus hyödykemarkkinoiden poikkeuksellisessa markkinatilanteessa mahdollisti korkeimman vertailukelpoisen liikevoiton Fortumin historiassa, mikä johtui hyödykehintojen heilunnasta ja Uniperin yhdistelystä tytäryhtiönä. Lisäksi Uniper-segmentin

kaasuliiketoiminta hyötyi poikkeuksellisen voimakkaasta heilunnasta hyödykemarkkinoilla. Tulos parani Generation-segmentissä korkeamman saavutetun sähköhinnan sekä ydinvoiman ja vesivoiman tuotantomäärien kasvun myötä. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä Uniper yhdisteltiin osakkuusyrityksenä.

Kauden liikevoittoon vaikuttivat -3 124 (255) miljoonan euron vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, joista suurin osa liittyi -5 424 (-675) miljoonan euron muutokseen suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvässä arvossa lähes yksinomaan Uniper-segmentissä. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyivät myös 2 681 miljoonan euron verottomat myyntivoitot, jotka liittyivät pääasiassa 50 prosentin omistusosuuden myyntiin Stockholm Exergi Holding AB:stä sekä Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myyntiin (liite 4).

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 154 (656) miljoonaa euroa (liite 12). Vertailukauteen sisältyy 502 miljoonan euron vertailukelpoinen osuus Uniperin vuoden 2019 neljännen neljänneksen ja vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen voitosta.

Nettorahoituskulut, eli katsauskaudella nettorahoitustuotot olivat 107 (-56) miljoonaa euroa. Vertailukelpoiset nettorahoituskulut olivat -38 (-103) miljoonaa euroa. Muutos johtuu pääasiassa diskonttokorkojen muutosten positiivisesta vaikutuksesta muihin varauksiin Uniper-segmentissä.

Tulos ennen tuloveroja oli -289 (2 199) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen tulos ennen tuloveroja oli 2 651 (1 897) miljoonaa euroa.

Kauden tuloverot olivat 175 miljoonaa euroa verotuloa (-344 verokulua). Vertailukelpoiset tuloverokulut olivat -605 (-299) miljoonaa euroa (liite 8).

Nettotulos oli -114 (1 855) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen nettotulos oli 1 778 (1 483) miljoonaa euroa oikaistun määräysvallattomien omistajien osuuden vähentämisen jälkeen. Vertailukelpoinen kauden voitto sisältää oikaisut vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä sekä oikaisut osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, nettorahoituskuluihin ja tuloveroihin. Vertailukelpoinen nettotulos otettiin käyttöön vaihtoehtoisena tunnuslukuna vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä, koska se heijastaa paremmin toiminnan kannattavuutta (liitteet 4.2 ja 23).

Osakekohtainen tulos oli 0,83 (2,05) euroa, ja vertailukelpoinen osakekohtainen tulos oli 2,00 (1,67) euroa.

Lisätietoja on kohdassa ”Segmenttikatsaukset”.

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Vuonna 2021 liiketoiminnan rahavirta kasvoi 2 415 miljoonaa euroa ja oli 4 970 (2 555) miljoonaa euroa. Käyttöpääoman muutokseen vaikuttivat Uniper-segmentin operatiiviset likviditeettitoimenpiteet, joilla vastataan vakuussaamisten kasvuun sijoitustoiminnassa.

Investointien rahavirta oli 5 727 (2 140) miljoonaa euroa. Käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat 77 miljoonalla eurolla ja olivat 1 178 (1 101) miljoonaa euroa. Osakehankinnat ilman likvidejä varoja olivat 294 (1 801) miljoonaa euroa. Osakehankinnat liittyivät pääasiassa Uniperin osakkeiden hankintaan. Osakkeiden myynnit ja pääoman tuotot olivat 3 863 (1 244) miljoonaa euroa ja liittyivät pääasiassa 50 prosentin omistusosuuden myyntiin Stockholm Exergi Holding AB:stä sekä Baltian kaukolämpöliiketoiminnan myyntiin. Vuonna 2020 osakkeiden myynnit koostuivat pääasiassa Joensuun ja Järvenpään kaukolämpötoimintojen myynnistä. Vakuussaamisten muutos oli -7 964 (-552) miljoonaa euroa hyödykehintojen nousun seurauksena.

Vakuussaamisten 7 964 (552) miljoonan euron negatiivista muutosta investointien rahavirrassa tasoitti vakuusvelan 649 (-623) miljoonan euron positiivinen muutos rahoituksen rahavirrassa.

Rahavirta ennen rahoitusta oli -756 (415) miljoonaa euroa.

Rahoituksen rahavirta oli 6 013 (505) miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen nettokasvu oli 1 124 (2 062) miljoonaa euroa ja lyhytaikaisten lainojen kasvu 5 364 (207) miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen kasvu liittyy pääasiassa yrittäjäohjelmien ja valmiusluottolimiittien käyttöön vakuussaamisten kasvun hillitsemiseksi. Vuonna 2020 Fortum nosti 2 000 miljoonan euron määräaikaishilainan ja 300 miljoonan euron lyhytaikaisen lainan Uniperin osakkeiden hankintaa varten. (Lisätietoja on rahoitusta käsittelevässä osiossa.) Osinko, yhteensä 995 miljoonaa

euroa, maksettiin 7.5.2021. Vakuusvelan muutos oli 649 (-623) miljoonaa euroa pääasiassa hyödykehintojen nousun seurauksena. Likvidit varat kasvoivat 5 256 (920) miljoonaa euroa (liite 14).

Varat

Taseen loppusumma vuoden 2021 lopussa oli 149 661 (57 810) miljoonaa euroa. Kasvu joulukuuhun 2020 verrattuna liittyy pääasiassa johdannaisinstrumentteihin Uniper-segmentissä hyödykehintojen nousun seurauksena. Likvidit varat vuoden 2021 lopussa olivat 7 592 (2 308) miljoonaa euroa.

Oma pääoma

Oma pääoma oli 13 665 (15 577) miljoonaa euroa. Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 12 131 (12 953) miljoonaa euroa. Muutos joulukuuhun 2020 verrattuna liittyy pääasiassa kauden tulokseen (739 miljoonaa euroa), jonka vaikutusta tasoittivat kassavirran suojausten käypään arvoon arvostaminen (-980 miljoonaa euroa) ja osingonmaksu (995 miljoonaa euroa).

Rahoitus

Fortum on toteuttanut määrätietoisesti strategiaansa sekä toimenpiteitä, joista pääosa on ollut ydintoimintoihin liittymättömän omaisuuden ja liiketoiminnan myyntiä viime vuosina taseen vahvistamiseksi ja luokituksen turvaamiseksi. Näillä toimilla konserni on onnistuneesti alentanut rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökateen suhdetta selvästi alle tavoitetason (alle 2). Vuoden 2021 lopussa suhde oli 0,2 (2,9).

Vuoden jälkipuoliskolla voimakas heilunta hyödykemarkkinoilla ja ennätyksellisen korkeat hinnat kasvattivat eurooppalaisten markkinatoimijoiden vakuusvaatimuksia. Hyödykehintojen heilunnan ja korkeiden hintatasojen hallitsemiseksi konserni ryhtyi ennalta ehkäiseviin rahoitustoimiin varmistaakseen likviditeettiasemansa ja taloudellisen joustavuutensa vuoden 2021 lopulla.

Vuoden 2021 loppuun mennessä rahoitusnettovelka pieneni 6 234 miljoonalla eurolla ja oli 789 (7 023) miljoonaa euroa. Oikaistu nettovelka oli 3 227 (9 784) miljoonaa euroa.

Vuoden 2021 lopussa konsernin likvidit varat olivat 7 592 (2 308) miljoonaa euroa. Likvideistä varoista 2 966 (289) miljoonaa euroa liittyy Uniper-segmenttiin.

Vuoden 2021 lopussa Fortumilla oli 400 miljoonaa euroa nostamattomia valmiusluottoja.

Toukokuussa 2021 Fortum maksoi takaisin erääntyneen 500 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan, ja joulukuussa 2021 Fortum maksoi ennaaikaisesti takaisin 1 550 miljoonaa euroa 2 000 miljoonan euron lainasta, jonka alkuperäinen erääntyminen on lokakuussa 2022. Lisäksi lokakuussa 2021 Fortum irtisanoi loput 1 350 miljoonan euron valmiusluottolimiitistä (alkuperäinen eräpäivä marraskuu 2021), joka oli otettu Uniperin osakkeiden ostoa varten ja likviditeettitarpeisiin.

Joulukuussa 2021 hyödykehintojen jyrkän nousun seurauksena Fortum laajensi alun perin syyskuussa Uniperin kanssa allekirjoitettua rahoitusjärjestelyä. Tämä 8 000 miljoonan euron rahoitusjärjestely koostuu osakaslainasta ja emoyhtiön takauksesta. Fortum (1 750 miljoonaa euroa) ja Uniper (1 800 miljoonaa euroa) nostivat valmiusluottolimiitit varatoimena kattamaan mahdollisten hyödykehintojen noususta johtuvat lisävakuusvaateet. Lisäksi Fortum allekirjoitti uusia rahoitussopimuksia varmistaakseen riittävän likviditeetin. Nämä uudet sopimukset sisältävät 400 miljoonan euron pankkilainan (erääntyy syyskuussa 2024), 500 miljoonan euron pankkilainan (erääntyy kesäkuussa 2023 sisältäen 8 kuukauden jatko-option) ja 800 miljoonan euron kahdenvälisen valmiusluottolimiitin (erääntyy joulukuussa 2022 sisältäen 1 vuoden jatko-option), josta 500 miljoonaa euroa oli käytössä raportointikauden lopussa. Joulukuussa 2021 Uniper jatkoi alun perin syyskuussa 2022 erääntyvän 400 miljoonan euron pankkilainan eräpäivää maaliskuuhun 2023 ja allekirjoitti uuden tammikuussa 2024 erääntyvän 150 miljoonan euron pankkilainan.

Raportointikauden päätyttyä tammikuussa 2022 Uniper allekirjoitti 2 000 miljoonan euron lyhytaikaisen valmiusluottolimiitin Saksan valtion omistaman KfW Bankin kanssa (erääntyy huhtikuussa 2022). Fortum allekirjoitti 3 000 miljoonan euron valmiusluottolimiitin (erääntyy huhtikuussa 2022 sisältäen kolmen kuukauden jatko-option). Näitä luottolimiittejä ei ole käytetty.

Vuoden 2021 viimeisellä neljänneksellä Fortumin korolliset lainat kasvoivat 4 486 miljoonalla eurolla ja olivat yhteensä 16 144 miljoonaa euroa. Lyhytaikaiset lainat olivat 8 389 miljoonaa euroa sisältäen 1 731 miljoonaa euroa

pitkäaikaisten lainojen lyhytaikaisen osuuden. Hyödykkeiden hinnannoususta aiheutunut vakuusvaatimusten kasvu lisäsi lyhytaikaisia lainoja 2 847 miljoonalla eurolla kolmannen neljänneksen 3 811 miljoonasta eurosta 6 658 miljoonaan euroon. Nämä lyhytaikaiset likviditeettitarpeet on pääasiassa katettu yritystodistusohjelmilla ja valmiusluottolimiiteillä. Yritystodistusohjelmien käyttö lisääntyi viimeisen neljänneksen aikana 895 miljoonaa euroa 3 129 miljoonaan euroon (2 234 miljoonaa euroa syyskuun lopussa) (liite 14).

Fitch tarkisti kesäkuussa 2021 Fortumin pitkäaikaista luokitusta tasolle BBB vakain näkymin (aiemmin BBB negatiivisin näkymin). Lyhyen ajan luokitus on tasolla F2. Heinäkuussa 2021 S&P Global Ratings tarkisti Fortumin pitkäaikaista luokitusta tasolle BBB vakain näkymin (aiemmin BBB negatiivisin näkymin). Lyhyen ajan luokitus on tasolla A-2.

Syyskuussa 2021 S&P Global Ratings vahvisti Uniperille BBB-luokituksen vakain näkymin. S&P Global Ratings tarkisti heinäkuussa 2021 myös Uniperin pitkäaikaista luokitusta, joka on nyt BBB vakain näkymin (aiemmin BBB negatiivisin näkymin).

Tammikuussa 2022 S&P Global Ratings vahvisti Fortumille ja Uniperille BBB-luokituksen vakain näkymin.

Segmenttikatsaukset

Generation

Generation-segmentti vastaa Fortumin sähkötuotannosta Pohjoismaissa. Siihen kuuluvat hiilidioksidivapaa ydinvoima-, vesivoima-, tuulivoimatuotanto sekä sähkötuotannon optimointi ja sähkökauppa, markkina-analyysi, lämpövoima kapasiteettireserviä varten sekä ydinvoiman asiantuntijapalvelut globaalisti. Segmentti ei sisällä Uniperin vesivoiman ja ydinvoiman tuotantoa Pohjoismaissa eikä kaupankäyntitoimintaa. Segmentti sisältää Generationin suhteellisen osuuden OKG:stä 31.3.2020 alkaen (liite 3).

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
Liikevaihto	965	541	2 899	2 006
- sähkönmyynti	878	506	2 690	1 878
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	625	387	1 937	1 478
- muu myynti	87	36	209	128
Liikevoitto	370	160	1 054	711
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta**	17	46	36	29
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	76	115	175	228
Henkilöstön lukumäärä			1 116	1 143

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	450	220	1 299	886
Liikevoitto	401	177	1 110	722
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta**	8	5	11	13
Sidotun pääoman tuotto, %			18,0	12,2
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			6 336	6 234

* Sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa sisältää vesi- ja ydinvoimatuotannon. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

** Voimalaitokset rakennetaan usein yhdessä muiden energiantuottajien kanssa, ja omistajat ostavat sähkötuotannon hinnalla, joka vastaa tuotannon kustannuksia. Osuus tuloksesta koostuu pääasiassa IFRS-oikaisuista (esim. ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjanpidosta) ja poistojen kirjaamisesta alkuperäisistä kauppahinnan kohdistuksista konsernin taseessa (liite 18 vuoden 2020 tilinpäätöksessä).

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vesivoima Pohjoismaissa	6,1	6,4	23,3	22,4
Ydinvoima Pohjoismaissa	6,3	4,8	23,5	21,0
Tuulivoima Pohjoismaissa	-	0,1	-	0,4
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,0	0,0	0,0	0,1
Yhteensä	12,4	11,3	46,8	43,9

Pohjoismainen myynti

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Myynti Pohjoismaissa	14,2	13,4	54,1	51,4
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	12,0	11,0	45,3	42,5

* Sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa sisältää vesi- ja ydinvoimatuotannon. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Saavutettu sähkönhinta

EUR/MWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Segmentin saavutettu sähkönhinta Pohjoismaissa*	51,9	35,2	42,8	34,8

* Generation-segmentin sähkön tukkuhinta sisältää vesi- ja ydinvoimatuotannon. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Loka–joulukuu 2021

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa nousi ydinvoiman tuotantomäärien kasvun seurauksena. Ydinvoiman tuotantomäärät olivat erittäin hyvällä tasolla, ja kasvu johtui pääasiassa lyhyemmistä suunnitelluista vuosittaisista kunnossapitoseisokeista ja osittain myös laitosten paremmasta käytettävyydestä.

Generation-segmentin saavutettu neljänneskohtainen sähkönhinta oli korkeimmillaan sitten vuoden 2009. Hinta nousi 16,7 euroa megawattitunnilta eli 47 %. Saavutettu sähkönhinta nousi erittäin hyvin onnistuneen fyysisen ja taloudellisen optimoinnin ansiosta, sekä korkeampien spot-hintojen seurauksena. Vaikka sähkön spot-hinta nousi 273 % Generation-segmentin sähköntuotantoalueilla, melko korkeat suojaustasot ja selvästi spot-hintaa alhaisempi suojaushinta neljännellä vuosineljänneksellä vaimensivat saavutetun sähkönhinnan nousun vaikutusta. Lisäksi saavutettu sähkönhinta oli selvästi spot-hintaa korkeampi vertailukaudella.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi merkittävästi ja kasvu oli 127 %. Se johtui pääasiassa korkeammasta saavutetusta sähköhinnasta. Myös ydinvoiman tuotantomäärän kasvu ja kustannustason vähäinen lasku vaikuttivat tulosparannukseen. Generation-segmentin suhteellisen OKG-osuuden yhdistelemisellä oli -27 (-8) miljoonan euron vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon (liite 3).

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli -31 (-17) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen seurauksena (liite 3).

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 8 (5) miljoonaa euroa (liitteet 3 ja 12).

Tammi–joulukuu 2021

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto kasvoi Pohjoismaissa. Kasvua vauhdittivat etenkin ydinvoiman tuotantomäärän kasvu mutta myös vesivoiman tuotantomäärän kasvu, jonka vaikutusta tasoitti enemmistöosuuden myynti Fortumin pohjoismaisista tuulivoimalaitoksista. Ydinvoimatuotannon käytettävyys oli koko vuoden hyvällä tasolla. Loviisan ydinvoimalaitoksessa Suomessa sekä Oskarshamn 3:n ja Forsmarkin ydinvoimalaitoksissa Ruotsissa saavutettiin vuotuiset tuotantoennätykset. Kokonaissähköntuotannosta 100 % oli hiilidioksidipäästötöntä.

Generation-segmentin saavutettu sähkönhinta nousi 8 euroa/MWh eli 23 %. Saavutettu sähkönhinta nousi erittäin hyvin onnistuneen tuotannon ja suojausten optimoinnin sekä spot-hintojen nousun seurauksena. Vaikka sähkön spot-hinta nousi 183 % Generation-segmentin sähköntuotantoalueilla, melko korkeat suojaustasot ja spot-hintaa alhaisempi suojaushinta vaimensivat saavutetun sähkönhinnan nousun vaikutusta. Lisäksi saavutettu sähkönhinta oli selvästi spot-hintaa korkeampi vertailukaudella.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 54 %. Kasvu johtui pääasiassa korkeammasta saavutetusta sähköhinnasta. Myös ydinvoiman ja vesivoiman tuotantomäärien nousu tuki kasvua. Generation-segmentin suhteellisen OKG-osuuden yhdistelemisellä oli -13 (15) miljoonan euron vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon (liite 3).

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli -56 (-11) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen seurauksena. Liikevoitto sisälsi myös 50 miljoonan euron verottoman myyntivoiton kahdeksan pienen vesivoimalaitoksen myynnistä Ruotsissa (liite 3).

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 11 (13) miljoonaa euroa (liitteet 3 ja 12).

Tammikuussa 2021 Fortum ilmoitti saaneensa päätökseen kahden uuden tuulivoimapuiston rakentamisen Pohjoismaissa: Kalaxin Suomessa ja Sørfjordin Norjassa, jotka alkoivat tuottaa hiilidioksidivapaata energiaa Pohjoismaiden markkinoille. Tuulipuistot ovat osa vuonna 2020 toteutettua Energy Infrastructure Partners AG (EIP) -kauppaa, ja Fortumin omistusosuus niistä on 20 %.

Maaliskuussa 2021 Fortum ilmoitti merkittävästä investoinnista patoturvallisuuteen Ruotsissa liittyen yli satavuotiaan Forshuvudin vesivoimalaitoksen laajoihin parannustöihin. Fortum investoi yli 450 miljoonaa kruunua (noin 44 milj. euroa) vuosina 2021–2025. Investointi pidentää laitoksen käyttöikää uusiutuvan sähkön tuottajana ja tasapainottaa sääriippuvaisempaa sähköntuotantoa.

Huhtikuussa 2021 Fortum ilmoitti toisesta pilottihankkeestaan akkujen käyttämiseksi energian varastointiin Landaforsenin vesivoimaloissa Ruotsissa. Yhteensä 48 käytöstä poistettua hybridautojen akkua ja muuta akkua, joiden yhdistetty varastointikapasiteetti on 1 MW ja 250 kWh, asennetaan pidentämään sekä vesivoimaturbiinien että akkujen käyttöikä.

Syyskuussa 2021 Fortum ja Uniper sopivat pitkäaikaisesta sisäisestä ja ulkoisesta yhteistyöstä ydinvoimalaitosten käytöstäpoistopalveluissa. Yhdistämällä yhtiöiden osaaminen, tavoitteena on tarjonnan laajentaminen asiakkaille, markkina-aseman vahvistaminen sekä Oskarshamnin ja Barsebäckin käytöstäpoistohankkeiden onnistumisen varmistaminen Ruotsissa.

Syyskuussa 2021 Fortum toimitti työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM) Loviisan ydinvoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus). Siinä on selvitetty voimalaitoksen mahdollisen käytön jatkamisen ja vaihtoehtoisesti käytöstäpoiston sekä matala- ja keskiaktiivisen jätteen Posivan loppusijoituslaitoksen ONKALO®:n ympäristövaikutuksia. Tammikuussa 2022 TEM antoi perustellun päätelmänsä Loviisan ydinvoimalaitoksen YVA-selostuksesta ja totesi selostuksen täyttävän YVA-lainsäädännön vaatimukset. Tarkastelluilla hankevaihtoehdoilla ei nähty olevan sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voitaisi hyväksyä, estää tai lieventää hyväksyttävälle tasolle.

Säteilyturvakeskus myönsi 16.12.2021 Teollisuuden Voima Oyj:n Olkiluoto 3 EPR -laitosyksikölle kriittisyys- ja pientehokoeluvan. Luvan myötä käynnistettiin Suomen viides ydinreaktori, joka saavutti ensikriittisyyden 21.12.2021. Sähköntuotanto alkaa maaliskuussa 2022, ja säännöllisen sähköntuotannon odotetaan alkavan heinäkuussa 2022 (liite 15).

Fortum ilmoitti 22.12.2021, että Fortumin ja Uniperin yhteinen tuuli- ja aurinkovoimaan Euroopassa keskittyvä tiimi käynnistää ensimmäisen projektinsa. Fortum on päättänyt rakentaa 380 megawatin Pjelax-Bölen ja Kristinestad Norrin tuulipuistot Närpiöön ja Kristiinankaupunkiin yhteistyössä energiayhtiö Helen Oy:n kanssa. Rakentaminen alkoi tammikuussa 2022, ja tuulipuistot arvioidaan otettavan käyttöön viimeistään vuoden 2024 toisella neljänneksellä. Fortumin osuus hankkeesta on 60 % ja Helenin 40 %. Hankkeiden investoinnit ovat noin 360 miljoonaa euroa, josta Fortumin osuus on 216 miljoonaa euroa.

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää Fortumin kokonaan omistamat voimalaitokset sekä yhteisyritykset noin 3,4 GW:n uusiutuvan sähköntuotannon rakentamiseen ja sähkön- ja lämmönmyyntiin sekä yli 29 %:n omistusosuuden osakkuusyhtiö TGC-1:ssä. Yhteisyritykset ja osakkuusyhtiö yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Segmentti ei sisällä Uniperin Unipro-tytäryhtiötä Venäjällä.

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
Liikevaihto	267	238	906	929
- sähkönmyynti	219	188	761	791
- lämmönmyynti	44	48	137	134
- muu myynti	4	2	8	4
Liikevoitto	75	76	227	252
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	5	15	62	47
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	23	19	83	91
Henkilöstön lukumäärä			2 627	2 935

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	118	108	404	394
Liikevoitto	80	76	261	251
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	5	15	62	47
Sidotun pääoman tuotto, %			12,9	11,1
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 508	2 431

Russia-segmentin sähkön- ja lämmöntuotanto

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Sähköntuotanto Venäjällä	7,7	7,3	28,6	27,1
Lämmöntuotanto Venäjällä	5,5	6,1	17,1	16,4

Russia-segmentin hinnat

	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Keskimääräinen kapasiteettihinta CCS ja muut, tRUB/MW/kk* **	177	166	170	156
Keskimääräinen kapasiteettihinta CSA, tRUB/MW/kk**	1 265	1 129	1 174	1 058
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	646	654	584	608
Segmentin saavuttama sähkönhinta, RUB/MWh	2 125	2 056	2 018	1 940
Segmentin saavuttama sähkönhinta, EUR/MWh***	25,4	22,5	23,2	23,4

* Sisältää "forced mode" -statuksen kapasiteettimaksut, säännellyt tariffit ja kahdenväliset sopimukset.

** Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

*** Muunnettu käyttäen keskimääräisiä.

Loka–joulukuun 2021

Sähköntuotanto kasvoi 5 % lisääntyneen kulutuksen johdosta talouden ja öljyntuotannon toipuessa COVID-19-pandemiasta. Sähkön kysyntä Tjumenissa (ja muilla öljy- ja kaasualueilla) saavutti lähes kriisiä edeltäneen tason, kun OPEC+-sopimukseen liittyvät rajoitukset vähenivät. Hiiltä käyttävän Argayashin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) myynti vuoden toisella vuosineljänneksellä tasoitti osittain positiivista vaikutusta. Lämmöntuotanto väheni 10 % Argayashin CHP-laitoksen myynnin seurauksena.

Liikevaihto kasvoi 12 % eli 29 miljoonaa euroa, mikä johtui talouden elpymisen myötä kohonneista sähkön hinnoista ja tuotantomääristä. Argayashin CHP-laitoksen myynti tasoitti positiivista vaikutusta. Venäjän ruplan kurssimuutoksen vaikutus oli 20 miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 5 % eli 4 miljoonaa euroa ruplan vahvistumisen ja sähkönhintojen nousun seurauksena. CSA-maksujen (Capacity Supply Agreement) muutosten nettovaikutus oli hieman negatiivinen. Siihen vaikuttivat kolmen yksikön korkeampien CSA-maksujen nelivuotisen kauden alkaminen, kahden yksikön CSA-kauden päättyminen sekä CSA-hintojen tarkistukset valtionobligaatioiden tuottojen laskun seurauksena. Venäjän ruplan kurssimuutoksen vaikutus oli 6 miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 5 (15) miljoonaa euroa ja sisälsi -1 (-2) miljoonan euron osuuden TGC-1:n voitosta, 1 (14) miljoonan euron osuuden uusiutuvan sähköntuotannon yhteisyritysten voitosta ja 4 (3) miljoonan euron osuuden lämmönjakelun yhteisyritysten voitosta. Osuus uusiutuvan sähköntuotannon yhteisyritysten voitosta vuoden 2020 neljännellä vuosineljänneksellä sisältää 9 miljoonan euron voiton Rostovin tuulivoimapuiston siirrosta Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahastosta Fortumin ja Russian Direct Investment Fundin (RDIF-rahaston) yhteisyritykselle (liitteet 3 ja 12).

Tammi-joulukuu 2021

Sähköntuotanto kasvoi 6 %, kun kulutus kasvoi talouden elyessä vuonna 2021. Lämmöntuotanto kasvoi 4 % aiempaa kylmemmän sään seurauksena Tšeljabinskin ja Tjumenin alueilla. Argayashin CHP-laitoksen myynti toisella vuosineljänneksellä tasoitti osittain tätä positiivista vaikutusta.

Liikevaihto laski 2 % eli 23 miljoonaa euroa Venäjän ruplan heikentymisen seurauksena vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla. Sähkön hintojen ja tuotantomäärien kasvu tasoitti osittain negatiivista vaikutusta. Venäjän ruplan kurssimuutoksen vaikutus oli -48 miljoonaa euroa.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 4 % eli 10 miljoonaa euroa. CSA-kapasiteettimaksuilla tuetun 116 MW:n aurinkoenergiaprojektin myynnillä (17 milj. euroa) Fortumin ja RDIF-rahaston yhteisyritykselle ja sähkönhintojen nousulla oli suurempi vaikutus kuin Venäjän ruplan vaihtokurssin muutoksella (-14 milj. euroa). CSA-maksujen muutosten nettovaikutus oli hieman negatiivinen. Siihen vaikuttivat kolmen yksikön korkeampien CSA-maksujen nelivuotisen kauden alkaminen, kahden yksikön CSA-kauden päättyminen sekä CSA-hintojen tarkistukset valtionobligaatioiden tuottojen laskun seurauksena. Hiiltä käyttävän Argayashin CHP-laitoksen myynnillä oli vain vähäinen vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Liikevoittoon vaikutti vähennyskelpoinen kassavirtavaikutuksen 35 miljoonan euron arvonalentuminen Argayashin CHP-laitoksen myynnin yhteydessä.

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 62 (47) miljoonaa euroa ja sisälsi 33 (24) miljoonan euron osuuden TGC-1:n voitosta ja 23 (18) miljoonan euron osuuden uusiutuvan sähköntuotannon yhteisyritysten voitosta (liitteet 3 ja 12). Osuus uusiutuvan sähköntuotannon yhteisyritysten voitosta vuonna 2021 sisältää 11 miljoonan euron voiton Kalmykian tuulivoimapuiston siirrosta Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahastosta Fortum-RDIF-yhteisyritykselle. Osuus uusiutuvan sähköntuotannon yhteisyritysten voitosta vuonna 2020 sisältää 9 miljoonan euron voiton Rostovin tuulivoimapuiston siirrosta Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahastosta Fortum-RDIF-yhteisyritykselle (liite 6).

Fortum ilmoitti maaliskuussa 2021, että yhtiö oli päättänyt rakentaa Venäjän suurimman aurinkovoimapuiston Etelä-Venäjällä sijaitsevaan Kalmykiaan RDIF-rahaston kanssa perustetun yhteisyrityksen kautta. Joulukuussa 2021 kapasiteetista oli otettu käyttöön 78 MW, ja loput otetaan käyttöön vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Nämä kapasiteetit liittyvät vuosina 2018 ja 2019 pidettyihin CSA-huutokaappoihin.

Maaliskuussa 2021 Fortum myi CSA-tuetun 116 megawatin aurinkovoimahankkeen RDIF-rahaston kanssa perustetulle yhteisyritykselle.

Kesäkuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto myi Kalmykian 200 megawatin tuulipuistot Fortumin ja RDIF-rahaston yhteisyritykselle.

Heinäkuussa 2021 Fortum allekirjoitti sopimuksen hiiltä käyttävän Argayashin CHP-laitoksen myynnistä AO JSC Rusatom Smart Utilities -yhtiölle. Kauppa saatiin päätökseen syyskuussa 2021. Aiemmin vuonna 2021 Fortum teki päätöksen Tšeljabinskin CHP-2-laitoksen siirtymisestä kaasun käyttöön. Näiden päätösten myötä Fortumin Russia-divisioona luopuu hiilen käytöstä vuoden 2022 loppuun mennessä ja sen vuosittaiset hiilidioksidipäästöt laskevat noin 2 miljoonaa tonnia.

Syyskuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto (yhteisyritys, Fortumin osuus 50 %) aloitti yhteensä 237 megawatin tuulivoimapuistojen rakentamisen Samaran alueella Venäjällä.

Syyskuussa 2021 Fortum ilmoitti, että Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahastolle oli myönnetty 15 vuodeksi oikeus tuottaa takuuhintaista (CSA) uutta tuulivoimaa arviolta 16,9–23,8 miljardilla ruplalla (inflaatiokorjattu) uusiutuvan energian huutokaupassa Venäjällä. Myönnetty tuulivoimatuotanto vastaa noin 430–530 megawatin vuosittain rakennettavaa kapasiteettia (enintään 1,4 gigawattia). Kapasiteetit otetaan käyttöön vuosina 2025–2027. Tuotannolle saatavien keskimääräisten nimellishintojen odotetaan olevan 2 600–4 200 ruplaa megawattitunnilta (inflaatiokorjattu) CSA-ajanjakson aikana.

Vuoden 2021 aikana Fortum allekirjoitti useita aiesopimuksia uusiutuvan energian myynnistä Venäjällä. Sopimuskumppaneina olivat Novatek, Magnitogorsk Iron and Steel Works, Baker Hughes ja Shell. Lisäksi yhtiö allekirjoitti Electroshield Samarán ja Sberbankin kanssa aiesopimuksen tuulivoiman toimituksista Samarán alueella ja Mosenergosbytin kanssa sopimuksen tuulivoiman toimituksista Sberbankin toimipisteisiin Nižni Novgorodiin. Uudet sopimukset tukevat Fortumin strategiaa yhteistyöstä teollisuus- ja infra-asiakkaiden kanssa, jotta asiakkaat voivat vähentää omia päästöjään.

City Solutions

City Solutions -segmentti vastaa kestävästä kaupunkiratkaisuista. Segmenttiin kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö ja muut kiertotalouden ratkaisut sekä aurinkovoiman tuotanto, palvelut ja uuden biomassapohjaisen liiketoiminnan kehittäminen. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Puolassa ja Intiassa. Segmenttiin on kuulunut myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Stockholm Exergistä, joka oli yhteisyritys ja yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Fortum myi omistusosuutensa Stockholm Exergistä syyskuussa 2021. Segmentti ei sisällä Fortumin Uniper-tytäryhtiön toimintoja.

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
Liikevaihto	427	337	1 302	1 075
- lämmönmyynti	208	164	612	516
- sähkönmyynti	77	41	205	121
- jätteiden käsittelyn myynti*	69	69	250	252
- muu myynti**	72	62	236	186
Liikevoitto	14	44	2 671	775
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4	19	42	57
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	42	116	162	333
Henkilöstön lukumäärä			1 766	2 093

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	119	90	317	239
Liikevoitto	73	41	135	47
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4	19	42	57
Sidotun pääoman tuotto, %			6,1	2,8
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 456	3 679

* Jätteiden käsittelyn myynti koostuu jätteiden vastaanottomaksuista ja ympäristörakentamisen palvelumyynnistä.

** Muu myynti koostuu pääasiassa käyttö- ja kunnossapitopalveluista sekä uusiutuotteiden ja polttoaineiden myynnistä.

Lämmönmyynti maittain

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Suomi	1,0	0,8	3,1	2,9
Puola	1,3	1,2	3,8	3,4
Norja	0,6	0,5	1,8	1,5
Muut maat	0,1	0,6	1,3	1,9
Yhteensä	3,0	3,1	10,0	9,6

Sähkönmyynti maittain

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Suomi	0,4	0,4	1,3	1,0
Puola	0,2	0,2	0,7	0,6
Muut maat	0,1	0,3	1,3	1,4
Yhteensä	0,7	1,0	3,3	3,0

Loka-joulukuu 2021

Lämmönmyynti laski 3 %. Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myynnin negatiivista vaikutusta tasoitti tuotannon kasvu muissa maissa aiempaa kylmemmän sään seurauksena. Sähkön myyntimäärä laski 30 %, mikä johtui pääasiassa Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myynnistä.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 78 % tai 32 miljoonaa euroa, kun lämmönmyynti kasvoi selvästi ja hinnat nousivat kaikilla lämmitysalueilla. Tämä ei sisällä Baltian maita liiketoimintojen myynnin vuoksi. Tulos parani kaikilla liiketoiminta-alueilla ja etenkin aurinkovoimaliiketoiminnassa, johon sisältyi myös 11 miljoonan euron veroton voitto Pavagadan ja Rajasthanin 500 megawatin aurinkovoimaloiden myynnistä. Voitot Pavagadan ja Rajasthanin aurinkopuistojen myynnistä on kirjattu vertailukelpoiseen liikevoittoon Fortumin. Myös kierrätys- ja jätehuoltoratkaisujen tulos oli hyvä. Rakenteellisilla muutoksilla oli kuitenkin negatiivinen tulosvaikutus. Merkittävin rakenteellinen muutos oli Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myynti, jonka vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon oli -15 miljoonaa euroa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli -59 (3) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen seurauksena.

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 4 (19) miljoonaa euroa, ja siihen vaikutti 50 %:n omistusosuuden myynti Stockholm Exergistä. Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta liittyi pääasiassa Turun Seudun Energiatuotantoon.

Tammi-joulukuu 2021

Lämmönmyynti kasvoi 4 %, kun lämpötilat olivat tavallista kylmemmät etenkin vuoden ensimmäisellä ja neljännellä neljänneksellä. Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myynti tasoitti tätä positiivista vaikutusta. Sähkönmyynti kasvoi 10 %. Sähkönmyynnin kehitystä tukivat pääasiassa Suomen lämpöliiketoiminnan tuotantorakenteen muutos ja uuden 250 megawatin aurinkovoimalan käyttöönotto Intian Rajasthanissa. Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myynti tasoitti osittain tätä positiivista vaikutusta.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 187 % pääasiassa siksi, että lämmönmyynti kasvoi kaikilla lämmitysalueilla, sähköhinnat nousivat ja Norjan lämmönhinnat nousivat lämmön- ja sähköhintojen välisen yhteyden vuoksi. Vertailukelpoisen liikevoiton kasvuun vaikutti myös aurinkovoimaliiketoiminta, mukaan lukien veroton voitto liittyen 250 megawatin Pavagada II -aurinkovoimalan ja Rajasthanin 250 megawatin aurinkovoimalan myyntiin Intiassa. Myyntivoitosta 11 miljoonaa euroa kirjattiin vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä, ja loput arvioidaan kirjattavaksi vuoden 2022 alkupuoliskolla. Voitot Pavagadan ja Rajasthanin aurinkopuistojen myynnistä on kirjattu vertailukelpoiseen liikevoittoon. Lisäksi kierrätys- ja jäteratkaisujen toiminnan parannuksilla oli positiivinen vaikutus tulokseen.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli 2 536 (728) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liittyivät pääasiassa verottomiin myyntivoittoihin Stockholm Exergi Holding AB:n 50 prosentin omistusosuuden myynnistä (2 350 milj. euroa) sekä Baltian kaukolämpöliiketoimintojen myynnistä (254 milj. euroa). joiden vaikutusta tasoitti osittain suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos (liite 3).

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 42 (57) miljoonaa euroa, josta 28 (46) miljoonaa euroa liittyi osuuteen Stockholm Exergin voitosta syyskuuhun 2021 saakka (liitteet 3 ja 12).

Maaliskuussa 2021 Fortum ilmoitti sopineensa Baltian kaukolämpöliiketoimintojensa myynnistä Partners Groupille. Fortum sai kaupan päätökseen heinäkuussa 2021. Kaupan kokonaisarvo oli noin 710 miljoonaa euroa.

Kesäkuussa 2021 Fortum teki päätöksen investoida litiumakkujen kierrätyskapasiteettinsa laajentamiseen rakentamalla viimeisintä teknologiaa hyödyntävän hydrometallurgisen kierrätyslaitoksen Harjavaltaan. Investoinnin

arvo on noin 24 miljoonaa euroa. Investointi kasvattaa Fortumin hydrometallurgista kierrätyskapasiteettia ja mahdollistaa kestävien akkukemikaalien tuotannon. Uudella laitoksella voidaan kierrättää tehokkaasti sähköautojen litiumakuissa käytettyjä arvokkaita metalleja sekä erilaisia akkujen valmistusketjussa syntyviä jättejakeita.

Kesäkuussa 2021 Fortum ilmoitti allekirjoittaneensa sopimuksen Pavagada II:n 250 megawatin ja Rajasthanin 250 megawatin aurinkovoimapuistojen myynnistä Actisille Intiassa. Osapuolet allekirjoittivat myös sopimuksen mahdollisista lisäinvestoinneista aurinkovoimalaitoksiin Intiassa. Kaupan velaton kokonaisarvo oli noin 280 miljoonaa euroa. Kokonaisarvo sisältää nettovelan, jota ei kaupan myötä enää yhdistellä Fortum-konserniin. Pavagada II -aurinkovoimalaitoksen (250 MW) myynti saatiin päätökseen lokakuussa ja ensimmäinen vaihe Rajasthanin aurinkovoimalaitoksen myynnistä marraskuussa.

Syyskuussa 2021 Fortum sai päätökseen 50 prosentin omistusosuutensa myynnin ruotsalaisesta kaukolämpö- ja kaukokylmäyhtiö Stockholm Exergi Holding AB:stä sijoittajaryhmälle, johon kuuluvat APG, Alecta, PGGM, Keva ja AXA. Kaupan kokonaisarvo oli 29,5 miljardia kruunua (noin 2,9 miljardia euroa).

Consumer Solutions

Consumer Solutions -segmentti kattaa sähkö- ja kaasutuotteiden vähittäismyynnin Pohjoismaissa, Puolassa ja Espanjassa, mukaan lukien asiakaspalvelun ja laskutuksen. Fortum on Pohjoismaiden suurin sähkön vähittäismyyjä, ja yhtiöllä on noin 2,2 miljoonaa asiakasta ja useita eri tuotemerkkejä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Espanjassa. Consumer Solutions tarjoaa sähkötuotteita ja niihin liittyviä lisäarvopalveluja sekä digitaalisia kuluttajaratkaisuja.

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
Liikevaihto	1 052	370	2 622	1 267
- sähkönmyynti	920	330	2 253	1 057
- kaasunmyynti	91	43	225	139
- muu myynti	41	-3	144	70
Liikevoitto	113	49	495	129
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	19	14	68	57
Henkilöstön lukumäärä			1 176	1 048

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	3	38	123	153
Liikevoitto	-17	21	52	90
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			1 125	565

Myynti

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Sähkö	8,8	8,1	31,5	29,1
Kaasu*	1,8	1,6	6,0	4,9

* Ei sisällä tukkumyyntiä.

Asiakkaiden määrä

Tuhatta*	31.12.2021	31.12.2020
Sähkö	2 120	2 280
E-mobility**	70	60
Kaasu	50	50
Yhteensä	2 230	2 390

* Pyöristettynä lähimpään 10 000:een.

** Mitattuna keskimääräisenä neljännesvuoden maksavina asiakkaina.

Loka-joulukuu 2021

Sähkönmyynti kasvoi 9 % pääasiassa kylmemmän sään seurauksena etenkin joulukuussa. Kokonaismyyntituotto kasvoi 184 % sähköhintojen erittäin voimakkaan nousun sekä myyntimäärien kasvun seurauksena. Kaasunmyynti kasvoi 13 % pääasiassa Puolan yritysasiakkaiden määrän kasvun ja kylmemmän sään vuoksi.

Markkinaympäristö oli haasteellinen. Erittäin korkeat ja voimakkaasti heiluvat sähköhinnat kiristivät entisestään tiukkaa kilpailua Pohjoismaiden markkinoilla vähittäismyyntiasiakkaiden vaihtaessa sähköyhtiötä yhä aktiivisemmin. Tämän seurauksena sähköasiakkaiden määrä laski neljännellä vuosineljänneksellä.

Vertailukelpoinen liikevoitto kääntyi negatiiviseksi ja oli -17 miljoonaa euroa sähköostojen kustannusten nousun seurauksena. Tarvittava lisäsähkövolyymi hankittiin spot-markkinoilta, joiden hinnat olivat selvästi sovittuja kuluttajahintoja korkeammat, mikä johti suurempiin sähköostojen kustannuksiin ja negatiivisiin katteisiin. Pohjoismaiden kylmä sää joulukuussa johti siihen, että asiakkaiden sähkökulutus oli odotettua suurempi ja ylitti suojatun määrän. Tiukkojen markkinoiden vuoksi hinnat olivat erittäin korkeat piikkituntien aikana etenkin Suomessa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli 129 (27) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen seurauksena (liite 3).

Tammi-joulukuu 2021

Sähkönmyynti kasvoi 8 %, mikä johtui pääasiassa Pohjoismaiden selvästi kylmemmästä säästä ensimmäisellä ja neljännellä vuosineljänneksellä ja yritysasiakasmyyntin kasvusta. Kokonaismyyntituotto kasvoi 107 %, kun myynti kasvoi ja hinnat nousivat selvästi Pohjoismaissa. Kaasunmyynti kasvoi 22 % pääasiassa siksi, että yritysasiakkaiden määrä nousi Puolassa. Vuoden aikana lanseerattiin useita digitaalisia palveluja ja solmittiin uusia yrityssovimuksia energiasektorilla, elintarvikealalla, kiinteistösektorilla ja vähittäiskaupan alalla.

Vertailukelpoinen liikevoitto laski 42 %. Lasku johtui pääasiassa korkeista sähköostojen kustannuksista, jotka olivat seurausta sähkön korkeista ja voimakkaasti heiluvista markkinahinnoista kolmannella ja neljännellä vuosineljänneksellä sekä asiakasmäärän laskusta. Tarvittava lisäsähkövolyymi hankittiin spot-markkinoilta, joiden hinnat olivat selvästi sovittuja kuluttajahintoja korkeammat, mikä johti suurempiin sähköostojen kustannuksiin ja negatiivisiin katteisiin. Negatiivista vaikutusta tasoitti yksikkökatteiden kasvu palvelutarjoonan aktiivisen kehittämisen ja parantamisen seurauksena.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli 443 (39) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen seurauksena (liite 3).

Uniper

Uniper-segmentti sisältää Fortumin enemmistöomistuksen Uniperissa, Fortumin tytäryhtiössä. Uniper on johtava kansainvälinen energiayhtiö, jolla on toimintaa yli 40 maassa. Sen liiketoimintaa ovat varma energiantuotanto ja siihen liittyvät palvelut. Sen päätoimintoja ovat sähköntuotanto Euroopassa ja Venäjällä sekä maailmanlaajuinen energiakaupankäynti ja energiatuotannon optimointi, joista Uniper raportoi tilinpäätöksissään kolmella liiketoiminta-alueella: European Generation, Global Commodities ja Russian Power Generation. Sähköntuotantokapasiteetista noin 50 % perustuu kaasuun, 25 % hiileen, 15 % vesi- tai ydinvoimaan ja 10 % muihin. Segmentti sisältää Uniperin suhteellisen osuuden OKG:stä (liite 3).

Fortum on yhdistellyt Uniperin taseeseensa 31.3.2020 alkaen ja Uniperin tuloksen tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta neljänneksestä alkaen. Vuoden 2020 ensimmäisellä vuosineljänneksellä Uniper oli yhdistelty tuloslaskelmaan osakkuusyhtiönä. Uniperin yhdistely on siten pääsyy muutoksiin kumulatiivisissa luvuissa ja vertailussa vuoteen 2020.

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
Liikevaihto	47 918	19 990	105 992	44 514
- sähkönmyynti	10 944	6 567	28 365	16 994
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	218	146	644	373
- lämmönmyynti	152	81	437	191
- kaasunmyynti	26 043	9 428	59 577	22 176
- muu myynti	10 779	3 915	17 612	5 154
Liikevoitto	1 492	166	-4 901	29
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	14	35	51	54
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin**	185	261	683	639
Henkilöstön lukumäärä			11 494	11 751

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	763	819	1 789	856
Liikevoitto	578	649	1 120	363
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	10	25	39	38
Sidottu pääoma (kauden lopussa)			4 971	7 432

* Sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa sisältää vesi- ja ydinvoimat tuotannon. Se ei sisällä lämpövoimat tuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

** Vuoden 2020 vertaavia lukuja päivitettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä, kun vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin.

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vesivoima Pohjoismaissa	2,7	2,5	8,1	6,8
Ydinvoima Pohjoismaissa	3,7	2,8	12,9	7,6
Vesivoima Keski-Euroopassa	1,1	0,9	4,9	3,3
Lämpövoima Keski-Euroopassa	12,5	8,8	40,9	22,1
Lämpövoima Venäjällä	11,9	10,6	43,2	28,5
Yhteensä	31,9	25,7	110,0	68,3

Pohjoismainen myynti

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Myynti Pohjoismaissa	6,5	5,4	21,4	14,6
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	6,3	5,3	21,0	14,4

* Sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa sisältää vesi- ja ydinvoimat tuotannon. Se ei sisällä lämpövoimat tuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Uniper-segmentin hinnat

	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Uniperin saavutettu sähkönhinta Pohjoismaissa, EUR/MWh*	34,4	27,4	30,7	26,0
Uniperin keskimääräinen kapasiteettihinta CCS ja muut, tRUB/MW/kk** ***	168	147	160	136
Uniperin keskimääräinen kapasiteettihinta CSA, tRUB/MW/kk***	2 165	1 047	1 488	951
Uniperin keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	330	292	293	261
Uniperin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, RUB/MWh****	1 604	1 520	1 643	1 554
Uniperin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, EUR/MWh****	19,2	16,6	18,9	18,8

*Uniper-segmentin saavutettu sähkönhinta sisältää vesi- ja ydinvoimatuotannon. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuusasia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

** Sisältää "forced mode" -statuksen kapasiteettimaksut, säännellyt tariffit ja kahdenväliset sopimukset.

*** Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyyymille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

**** Vertailukauden hinnat ovat muuttuneet aikaisemmin julkaistusta.

***** Muunnettu käyttäen keskiarvoa.

Loka–joulukuu

Uniper-segmentin kokonaissähköntuotanto kasvoi pääasiassa ydinvoiman ja lämmön tuotannon kasvun seurauksena. Isossa-Britanniassa ja Saksassa lämmöntuotanto kasvoi vertailukaudesta. Ruotsissa vesivoiman tuotantomäärät kasvoivat hieman, vaikka vesivarannot olivat pienemmät edellisvuoden poikkeuksellisen korkeisiin tasoihin verrattuna. Ruotsissa ydinvoiman tuotantomäärät kasvoivat käytettävyyden paranemisen myötä.

Uniper-segmentin saavutettu sähkönhinta Pohjoismaissa nousi 7 euroa megawattitunnilta eli 25 %. Nousu johtui Ruotsin spot-hintojen selkeästä noususta vuoden 2020 neljanteen neljänneeseen verrattuna.

Vertailukelpoinen liikevoitto laski 11 %. Sähkön ja hiilen kaupankäynnin sekä vuodelle 2022 siirrettyjen nesteytetyn maakaasun toimitusten negatiiviset vaikutukset Global Commodities -segmentissä melkein kumoutuivat CO₂-päästöoikeuksien vuoden sisäisellä jaksotuksella, joka siirsi katteita edellisiltä neljänneksiltä vuoden 2021 neljännelle neljännekselle.

Euroopan Generation-liiketoiminnan tulos heikkeni, mikä oli seurausta fossiilisia polttoaineita käyttävien voimalaitosten osuuden pienenemisestä ja ydinvoimavarausten kasvusta sekä rakenteellisista muutoksista, jotka johtuivat Schkopau ruskohiilivoimalan myynnistä. Tätä negatiivista vaikutusta tasoittivat ydinvoimatuotannon käytettävyyden kasvu ja korkeammat saavutetut sähkönhinnat sekä CO₂-päästöoikeuksien vaiheistus, joka siirsi katteita edellisiltä neljänneksiltä neljännelle neljännekselle.

Global Commodities -liiketoiminnan tulos oli negatiivinen, mikä johtui sähkön ja hiilen kaupankäynnin sekä vuodelle 2022 siirrettyjen nesteytetyn maakaasun toimitusten negatiivisista vaikutuksista. Tätä negatiivista vaikutusta tasoittivat vahva tulos kaasun midstream-liiketoiminnassa, joka epävakaiden ja erittäin korkeiden hyödykemarkkinahintojen markkinatilanteessa hyötyi positiostaan sekä joustavan omaisuusportfolionsa optimoinnista, vaikkakin liiketoimintaan kohdistuvat pääomavaatimukset kasvoivat.

Venäjän Power Generation -liiketoiminnan tulos kasvoi. Berezovskaya 3:n käyttönotolla sekä hintojen ja volyymien nousulla sähkömarkkinoilla oli positiivinen vaikutus, joka kumosi Shaturskayan, Surgutskayan ja Yaivinskayan voimalaitosten CSA-maksujen päättymisen negatiivisen vaikutuksen. Venäjän ruplan kurssimuutoksen vaikutus oli 5 miljoonaa euroa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli 914 (-483) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen seurauksena (liite 3). Lisätietoja on jäljempänä kohdassa "Tammi–joulukuu 2021".

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 10 (25) miljoonaa euroa (liitteet 3 ja 12).

Tammi–joulukuu 2021

Fortum on yhdistellyt Uniperin taseeseensa 31.3.2020 alkaen ja Uniperin tuloksen tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta neljänneksestä alkaen. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä Uniper yhdisteltiin Fortumin

tuloslaskelmaan osakkuusyhtiönä ja esitettiin Muut-segmentissä. Uniperin yhdistely on siten pääsyy muutoksiin kumulatiivisissa luvuissa ja vertailussa vuoteen 2020.

Sähköntuotantoa tukivat lauhdetuotannon parempi saatavuus, Datteln 4:n käyttöönotto vuoden 2020 toisella vuosineljänneksellä sekä Irsching 4- ja Irsching 5 - kaasuvoimalayksiköiden palauttaminen toimintaan. Lisäksi ydinvoiman tuotantomäärät kasvoivat paremman käytettävyyden seurauksena.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 120 (363) miljoonaa euroa. Pääasiassa Uniperin kaasuliiketoiminta hyötyi poikkeuksellisesta markkinakehityksestä sekä hintojen voimakkaasta heilunnasta ja noususta lämpövoimatuotannosta huolimatta. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä Uniper yhdisteltiin osakkuusyhtiönä.

Euroopan Generation-liiketoiminnan tulosta edistivät Datteln 4 -hiilivoimalan käyttöönotto toukokuun 2020 lopussa sekä Irsching 4- ja Irsching 5 - kaasuvoimalayksiköiden palauttaminen toimintaan vuoden 2020 neljännellä neljänneksellä. Lisäksi tulosparannukseen vaikuttivat kasvanut myynti Ison-Britannian kapasiteettimarkkinoilla sekä ydinvoimaliiketoiminnan tuotantomäärien nousu paremman käytettävyyden seurauksena. Tämä positiivinen vaikutus jäi kuitenkin pienemmäksi kuin negatiivinen vaikutus, joka syntyi Alankomaiden höyryntuotantoliiketoiminnan tuloksen heikentymisestä seisokkien vuoksi kolmannella vuosineljänneksellä ja ydinvoimavarausten kasvusta neljännellä vuosineljänneksellä. Lisäksi fossiilisten polttoaineiden liiketoiminnassa ei pystytty toistamaan edellisvuoden poikkeuksellisen suuria katteita.

Global Commodities -liiketoiminta hyötyi kansainvälisen liiketoiminnan tuottojen kasvusta, jota vauhdittivat Pohjois-Amerikan epätavalliset sääolot ja Aasian toiminnot etenkin ensimmäisellä neljänneksellä. Aasian liiketoimintojen positiivista vaikutusta tasoittivat osittain sähkön ja hiilen kaupankäynnin sekä vuodelle 2022 siirrettyjen nesteytetyn maakaasun toimitusten negatiiviset vaikutukset neljännellä vuosineljänneksellä. Vuoden 2020 vahvan tuloskehityksen jälkeen kaasuliiketoiminnan tulos parani edelleen. Kaasuliiketoiminta hyötyi poikkeuksellisista markkinaolosuhteista sekä voimakkaasti heiluvista ja nousevista kaasun hinnoista etenkin vuoden 2021 toisella vuosipuoliskolla.

Venäjän liiketoiminta oli lähes edellisvuoden tasolla. Toukokuussa 2021 käyttöön otetun Berezovskaya 3 -voimalaitoksen CSA-maksujen sekä sähkömarkkinoiden hintojen ja volyymien nousun positiivinen vaikutus oli suurempi kuin Shaturskayan, Surgutskayan ja Yaivinskayan voimalaitosten neljän yksikön CSA-maksujen päätymisen vaikutus.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä oli -6 021 (-333) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon pääasiassa suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon -5 688 (-706) miljoonan euron muutoksen seurauksena (liite 3). Uniper-segmentin tulevaisuuden kassavirrat on suurelta osin suojattu myyntitermiineillä. Koska suojauslaskentaa ei kuitenkaan sovelleta suurimpaan osaan termiineistä, toteutumattomat muutokset näiden johdannaisten käyvissä arvoissa esitetään vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä.

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 39 (38) miljoonaa euroa (liitteet 3 ja 12).

Venäjällä hyväksyttiin maaliskuussa 2021 muutoksia strategisia investointeja koskevaan lakiin. Lain mukaan Fortum saa omistaa 100 % Uniperista, joka on Unipro PJSC:n enemmistöomistaja. Heinäkuussa 2021 Fortum peruutti Venäjän kilpailuviranomaiselle aiemmin jättämänsä sulautumisen hyväksymishakemuksen, koska yhtiö haluaa tutkia tarkemmin hakemusprosessin laajuutta ja sisältöä koskevia vaatimuksia.

Huhtikuussa 2021 Saksan liittovaltion verkkovirasto hyväksyi Wilhelmshavenin 757 megawatin voimalaitoksen tarjouksen osana kivihiihivoimaloiden sulkemista koskevien huutokauppojen toista kierrosta. Voimalan sähköntuotanto päättyi joulukuussa 2021 eli vuoden ilmoitettua aiemmin. Uniper ilmoitti suunnittelevansa kansallisen vetykeskuksen perustamista Saksan Wilhelmshaveniin. Suunnitelma sisältää vihreän ammoniakkiin tuontiterminaalin (ammoniakkiin "krakkaamo") sekä 410 megawatin elektrolyysilaitoksen terminaaliin yhteydessä. Uniper valmistelee parhaillaan toteutettavuustutkimusta, eikä lopullista investointipäätöstä ole tehty.

Vuonna 2021 Uniper ilmoitti hakevansa oikeuden päätöstä Alankomaiden hiilestä luopumista vuoteen 2030 mennessä koskevalle laille, sillä laki ei tarjoa asianmukaista korvausta tehdyistä investoinneista. Uniper pyrkii myös muuttamaan Maasvlakten voimalan kestävästi energiantuotannon ekosysteemiksi.

Huhtikuussa 2021 Uniper julkaisi pörssitiedotteen, jossa yhtiö antoi positiivisen tulosvaroituksen vuoden 2021 tulonäkymistään.

Heinäkuussa 2021 Saksan liittovaltion verkkovirasto vahvisti Heyden 4 -kivihiilivoimalan olennaisen aseman varavoimalaitoksena syyskuun 2022 loppuun saakka. Lisäksi Saksan liittovaltion verkkovirasto hyväksyi heinäkuussa 2021 Scholven C:n 345 megawatin voimalaitoksen tarjouksen osana kivihiilivoimaloiden sulkemista koskevien huutokauppojen kolmatta kierrosta. Voimalan kaupallinen sähköntuotanto päättyi jo lokakuun lopussa 2022 eli hieman ilmoitettua aiemmin.

Elokuussa 2021 Nordrhein-Westfalenin valitustuomioistuimien julisti kolmessa rinnakkaisessa menettelyssä Dattelnin kaupungin vuoden 2014 kehityssuunnitelman pätemättömäksi Datteln 4 -kivihiilivoimalan osalta Waltropin kaupungin, BUND NRW:n ja neljän yksityishenkilön pyynnöstä. Nordrhein-Westfalenin valitustuomioistuimien katsoi, että Dattelnin kaupungin kehityssuunnitelma perustuu puutteelliseen aluesuunnitelmaan. Oikeus ei myöntänyt valituslupaa. Uniper on menettelyssä osapuolena luvanhaltijana, ja sillä on siten valitusoikeus. Uniper teki lokakuussa 2021 valitukset siitä, että päätösten osalta ei ollut myönnetty valituslupaa. Dattelnin kaupunki, joka on menettelyissä vastaajana, on myös valittanut asiasta.

Elokuussa 2021 Uniper ilmoitti päätöksestään nopeuttaa hiilestä irtautumista Isossa-Britanniassa sulkemalla yhden 500 megawatin yksikön Ratcliffen kivihiilivoimalassa jo syyskuun lopussa 2022 ja loput kolme yksikköä viimeistään syyskuun 2024 loppuun mennessä.

Syyskuussa 2021 Fortum ja Uniper ilmoittivat yhteistyöstään ydinvoimalaitosten käytöstäpoisto- ja purkupalvelujen tarjoamiseksi ydinvoimayhtiöille. Lisätietoja on kohdassa "Generation".

Syyskuussa 2021 Uniper ilmoitti tutkivansa mahdollisuutta ottaa Happurgin pumppuvoimalaitos uudelleen käyttöön. Laitoksen teho on 160 MW, ja sinne voidaan varastoida noin 850 MWh sähköä. Se on Baijerin suurin pumppuvoimalaitos.

Uniper myi syyskuun lopussa osakkeensa Hallen/Saalen lähellä sijaitsevasta Schkopaun voimalaitoksesta, joka oli sen viimeinen investointi ruskohiilivoimalaan Euroopan portfolioissa. Myynti noudattaa strategiaa, jonka mukaan yhtiö nopeuttaa hiiltä käyttävästä sähköntuotannosta luopumista ja pyrkii saavuttamaan hiilineutraaliuden Euroopassa vuoteen 2035 mennessä.

Lokakuussa Uniper ilmoitti strategisen arvioinnin jälkeen suunnittelevansa perusteellisia uudelleenjärjestelyjä Engineering-liiketoiminnassaan, joka työllistää yhteensä 1 100 ihmistä pääasiassa Saksassa ja Isossa-Britanniassa. Suunnitelmien mukaan Uniperin suunnitteluosaaminen keskittyy tulevaisuudessa yksinomaan yhtiön omien laitosten käyttöön sekä tuotantonsa päästöjen vähentämiseen ja ympäristöystävällisiin asiakasratkaisuihin.

Lokakuussa 2021 Uniper julkaisi pörssitiedotteen, jossa yhtiö antoi positiivisen tulosvaroituksen vuoden 2021 tulospäätöksistään.

Joulukuussa 2021 Uniper ilmoitti, että Saksan verkkovirasto BNetzA oli myöntänyt Staudinger 5 -voimalaitokselle sopimuksen ja että kaupallinen sähköntuotanto lopetettaisiin viimeistään toukokuun 2023 loppuun mennessä ja voimalaitos suljettaisiin.

Joulukuussa 2021 Novatek ja Uniper ilmoittivat allekirjoittaneensa aiesopimuksen vähähiilisen ammoniakkin pitkän aikavälin toimituksista. Jopa 1,2 miljoonaa tonnia toimitetaan Uniperin asiakkaille Saksassa ja Luoteis-Euroopassa tulevaisuudessa.

Lisätietoja on Uniperin vuoden 2021 tuloksessa, joka julkaistiin 23.2.2022.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä olivat 356 (623) miljoonaa euroa. Investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 335 (471) miljoonaa euroa (liitteet 3 ja 6).

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuonna 2021 olivat 1 407 (4 941) miljoonaa euroa. Investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 1 116 (1 146) miljoonaa euroa (liitteet 3 ja 6).

Fortum suunnittelee ottavansa tai on ottanut käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suunnittelee suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähkön- tuotanto- kapasiteetti, MW	Lämmön- tuotanto- kapasiteetti, MW	Toimitus alkoi/alkaa	Viimeisin tiedote
Generation					
Pjelax-Böle ja Kristinestad Norr, Suomi	Tuuli	380		II/2024	22.12.2021
City Solutions					
Suomenoja, Suomi	Lämpö- pumppu		20	kesä/2021	24.9.2019
Rajasthan, Intia	Aurinko	250		maalis ja touko/2021	22.6.2021
Uniper					
Irsching 6, Saksa	Kaasu	300		IV/2022	9.1.2019
Scholven, Saksa	Kaasu	137	125	IV/2022	6.2.2020
Killingholme ja Grain, UK	Taajuus- reservi			I/2022 ja II/2022	23.2.2022
Surgutskaya 1, Venäjä	Kaasu	20		I/2022	12.11.2019
Surgutskaya 2, Venäjä	Kaasu	20		IV/2026	6.2.2021
Surgutskaya 3, Venäjä	Kaasu	20		IV/2027	1.7.2021
Surgutskaya 4, Venäjä	Kaasu	20		IV/2025	12.11.2019
Surgutskaya 6, Venäjä	Kaasu	20		III/2024	12.11.2019

Generation

Tammikuussa 2021 Fortum ilmoitti saaneensa päätökseen kahden uuden tuulivoimapuiston rakentamisen Pohjoismaissa: Kalaxin Suomessa ja Sørfjordin Norjassa, jotka alkoivat tuottaa hiilidioksidivapaata energiaa Pohjoismaiden markkinoille. Tuulipuistot ovat osa vuonna 2020 toteutettua Energy Infrastructure Partners AG (EIP) -kauppaa, ja niistä Fortumin omistus on 20 %.

Helmikuussa 2021 Fortum sai päätökseen kahdeksan pienen vesivoimalaitoksen myynnin Ruotsissa Downing Renewables & Infrastructure Trustille. Voimalaitosten keskimääräinen vuotuinen sähköntuotanto on 0,1 terawattituntia. Fortum kirjasi kaupasta 50 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Maaliskuussa 2021 Fortum ilmoitti merkittävästä investoinnista patoturvallisuuteen Ruotsissa liittyen yli satavuotiaan Forshuvudin vesivoimalaitoksen laajoihin parannustöihin. Fortum investoi yli 450 miljoonaa kruunua (noin 44 milj. euroa) vuosina 2021–2025. Investointi pidentää laitoksen käyttöikää uusiutuvan sähkön tuottajana ja tasapainottaa sääriippuvaisempaa sähköntuotantoa.

22.12.2021 Fortum ilmoitti, että Fortumin ja Uniperin yhteinen tuuli- ja aurinkovoimaan Euroopassa keskittyvä tiimi käynnistää ensimmäisen projektinsa. Fortum on päättänyt 380 megawatin Pjelax-Bölen ja Kristinestad Norrin tuulipuistoinvestoinnista Närpiöön ja Kristiinankaupunkiin yhteistyössä energiayhtiö Helen Oy:n kanssa. Rakentaminen alkoi tammikuussa 2022, ja tuulipuistot arvioidaan otettavan kokonaan käyttöön viimeistään vuoden

2024 toisella neljänneksellä. Fortumin enemmistöosuus hankkeesta on 60 % ja Helenin vähemmistöosuus 40 %. Hankkeiden investoinnit ovat noin 360 miljoonaa euroa, josta Fortumin osuus on 216 miljoonaa euroa.

Russia

Fortumilla ja sen yhteisyrityksillä on Venäjällä maan suurin tuuli- ja aurinkovoimapuistojen portfolio (noin 3,4 GW). Tuuli- ja aurinkopuistoille maksetaan CSA-takuuhintaa 15 vuoden ajan, kun ne on otettu käyttöön.

Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto (yhteisyrittäjä, Fortumin osuus 50 %) voitti CSA-huutokaupoissa oikeuden rakentaa 1 823 MW tuulivoimakapasiteettia vuosina 2017 ja 2018. Vuoden 2020 toisella puoliskolla Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto myi 50 megawatin Ulyanovsk 2 -tuulipuiston ja 300 megawatin Rostovin tuulipuiston Fortumin ja Russian Direct Investment Fundin (RDIF-rahaston) yhteisyritykselle. Kesäkuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto myi Kalmykian 200 megawatin tuulipuiston Fortumin ja RDIF-rahaston yhteisyritykselle. Joulukuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto käynnisti kapasiteetiltaan yhteensä 478 megawatin tuulivoimapuistojen kaupallisen toiminnan Astrakhanin, Volgogradin ja Rostovin alueilla.

Vuosina 2018 ja 2019 Fortum voitti CSA-huutokaupoissa oikeuden rakentaa yhteensä 116 megawattia aurinkovoimakapasiteettia. Maaliskuussa 2021 Fortum ilmoitti myyneensä aurinkovoimahankkeen RDIF-rahaston kanssa perustetulle yhteisyritykselle ja päättäneensä rakentaa aurinkovoimalan yhteisyrityksen kautta. Joulukuussa 2021 kapasiteetista otettiin käyttöön 78 megawattia, ja loput otetaan käyttöön vuoden 2022 jälkipuoliskolla.

Kesäkuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto teki päätöksen investoida yhteensä 237 megawatin tuulivoimapuistojen rakentamiseen Samaran alueella Venäjällä. Investointipäätös perustuu Samaran aluehallinnon kanssa tehtyyn sopimukseen. Tavoitteena on rakentaa jopa 300 megawattia tuulivoimaa alueelle vuosien 2022–2023 aikana. Peruskivi muurattiin syyskuussa 2021, ja tuulivoimapuistot on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2022 neljänneksellä.

Heinäkuussa 2021 Fortum allekirjoitti sopimuksen hiiltä käyttävän Argayashin CHP-laitoksen myynnistä AO JSC Rusatom Smart Utilities -yhtiölle. Kauppa saatiin päätökseen syyskuussa 2021. Aiemmin vuonna 2021 Fortum teki päätöksen Tšeljabinskin CHP-2-laitoksen siirtymisestä kaasun käyttöön. Näiden päätösten myötä Fortumin Russia-divisioonaa luopuu hiilen käytöstä vuoden 2022 loppuun mennessä ja sen vuosittaiset hiilidioksidipäästöt laskevat noin 2 miljoonaa tonnia.

Syyskuussa 2021 Fortum ilmoitti, että Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahastolle oli myönnetty oikeus tuottaa takuuhintaista (CSA) uutta tuulivoimaa arviolta 16,9–23,8 miljardilla ruplalla (inflaatiokorjattu) vuodessa viimeisimmässä uusiutuvan energian huutokaupassa Venäjällä. Myönnetty tuulivoimatuotanto vastaa noin 430–530 megawatin vuosittain rakennettavaa kapasiteettia (enintään 1,4 gigawattia). Kapasiteetit otetaan käyttöön vuosina 2025–2027. Rakennettavan kapasiteetin lopullinen suuruus määräytyy investointipäätösten yhteydessä. Tuotannolle saatavien keskimääräisten nimellishintojen odotetaan olevan 2 600–4 200 ruplaa megawattitunnilta (inflaatiokorjattu) 15-vuotisen CSA-ajanjakson aikana käyttöönotosta alkaen.

Fortumin sekä Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahaston Venäjän CSA-huutokaupoissa vuosina 2017, 2018, 2019 ja 2021 voittamiin aurinko- ja tuulivoiman kapasiteetteihin liittyvät investointipäätökset tehdään tapauskohtaisesti. Fortumin sijoittama oma pääoma on enintään 15 miljardia ruplaa.

City Solutions

Maaliskuussa 2021 Fortum ilmoitti sopineensa Baltian kaukolämpöliiketoimintansa myynnistä Partners Groupille. Fortum sai kaupan päätökseen heinäkuussa 2021. Kaupan kokonaisarvo oli noin 710 miljoonaa euroa. Fortum kirjasi kaupasta City Solutions -segmentin vuoden 2021 kolmannen neljänneksen tulokseen 254 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Maaliskuussa 2021 Fortum otti käyttöön 150 megawattia Rajasthanin 250 megawatin aurinkopuistosta Intiassa. Loput 100 megawattia otettiin käyttöön toukokuussa 2021.

Kesäkuussa 2021 Fortum teki päätöksen investoida litiumakkujen kierrätyskapasiteettinsa laajentamiseen rakentamalla viimeisintä teknologiaa hyödyntävän hydrometallurgisen kierrätyslaitoksen Harjavaltaan. Investoinnin arvo on noin 24 miljoonaa euroa. Investointi kasvattaa Fortumin hydrometallurgista kierrätyskapasiteettia ja mahdollistaa kestävien akkukemikaalien tuotannon. Laitos on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2023. Maaliskuussa EU:n vähähiilisten teknologioiden edistämiseksi perustettu innovaatorahasto (Innovation Fund) hyväksyi hydrometallurgisen akkukierrätyslaitoksen yhdeksi neljästä Fortumin jatkoon päässeestä hankkeesta.

Kesäkuussa 2021 Fortum ilmoitti allekirjoittaneensa sopimuksen Pavagada II:n 250 megawatin ja Rajasthanin 250 megawatin aurinkovoimapuistojen myynnistä Actisille Intiassa. Osapuolet allekirjoittivat myös sopimuksen mahdollisista lisäinvestoinneista aurinkovoimalaitoksiin Intiassa. Kaupan velaton kokonaisarvo oli noin 280 miljoonaa euroa. Kokonaisarvo sisältää nettovelan, jota ei kaupan myötä enää yhdistellä Fortum-konserniin. Pavagada II -aurinkovoimalaitoksen (250 MW) myynti saatiin päätökseen lokakuussa ja Rajasthanin aurinkovoimalaitoksen myynnin ensimmäinen vaihe marraskuussa.

Syyskuussa 2021 Fortum sai päätökseen 50 prosentin omistusosuutensa myynnin ruotsalaisesta kaukolämpö- ja kaukokylmäyhtiö Stockholm Exergi Holding AB:stä sijoittajaryhmälle, johon kuuluvat APG, Alecta, PGGM, Keva ja AXA. Kaupan kokonaisarvo oli 29,5 miljardia kruunua (noin 2,9 miljardia euroa). Fortum kirjasi kaupasta City Solutions -segmentin vuoden 2021 kolmannen neljänneksen tulokseen 2 350 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Uniper

Helmikuussa 2020 Uniper allekirjoitti sopimuksen, jonka myötä se myy 58 %:n Schkopau-omistuksensa Saale Energie GmbH:lle, joka on tšekkiläisen EPH-energiayhtiön tytäryhtiö. EPH omistaa loput 42 % Schkopaua, Saksi-Anhaltin osavaltiossa Itä-Saksassa sijaitsevasta ruskohiilivoimalasta. Omistusoikeus siirtyi 1.10.2021.

Muut toiminnot

Kesäkuussa 2021 Fortum allekirjoitti sopimuksen, jonka myötä se myy hiilidioksidin poisto-oikeuksia välittävän Puro.earth-kasvuyrityksensä enemmistöosuuden yhdysvaltalaiselle Nasdaq-pörssille. Yhteistyö Nasdaqin kanssa vauhdittaa Puro.earthin kasvua ja kehitystä sekä vahvistaa sen maailmanlaajuisia markkina-asemaa pitkällä aikavälillä. Puro.earth on maailman ensimmäinen markkinapaikka, joka käy kauppaa hiilidioksidin poistolla ilmakehästä avoimella verkkoalustalla. Puro auttaa yrityksiä neutralisoimaan hiilijalanjälkeään poistamalla hiilidioksidia ilmakehästä todennetulla ja kaupattavalla tavalla.

Toiminta- ja sääntely-ympäristö

Euroopan sähkömarkkinat

Vuosi 2021 osoittautui täysin päinvastaiseksi kuin vuosi 2020. Euroopan kaasu-, hiili- ja sähkömarkkinoilla rikottiin ennätyksiä sekä seuraavan päivän (day-ahead) tuotteissa että termiinituotteissa. Ennätysellisen korkeisiin kaasun hintoihin ja niiden myötä erittäin korkeisiin sähkön hintoihin vaikuttivat vuoden 2021 kylmä talvi ja kevät, kaasun kulutuksen kasvu Aasian sähkö- ja teollisuussektoreilla, kaasun putkitoimitusten väheneminen Venäjältä Keski-Eurooppaan ja tavallista heikot tuuliolosuhteet Euroopassa. Vuoden 2021 lopulla Manner-Euroopan korkeat sähkön hinnat vaikuttivat yhä enemmän myös sähkön hintoihin Pohjoismaissa, ja kehitystä tukivat Pohjoismaiden vähäisenä jatkunut sadanta sekä uudet rajayhdysjohdot Pohjoismaista Saksaan ja Isoon-Britanniaan.

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 111 (104) terawattituntia vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä. Sähkön kysynnän kasvu Pohjoismaissa vuoden 2020 neljänteen neljänneeseen verrattuna johtui sään kylmenemisestä, mutta sitä tuki myös teollisuuden kysynnän hienoinen kasvu. Lämpötilat olivat lähellä pitkän ajan keskiarvoa ja lähes kolme astetta matalammat kuin vuoden 2020 neljännellä neljänneksellä. Koko vuoden 2021 sähkönkulutus Pohjoismaissa oli 404 (384) TWh.

Alustavien tilastotietojen mukaan sähkönkulutus keskisessä Länsi-Euroopassa (Saksa, Ranska, Itävalta, Sveitsi, Belgia ja Alankomaat) vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä oli 360 (357) TWh. Tämä vastaa sähkön kysynnän tasoa ennen COVID-19-pandemiaa. Sähkönkulutus keskisessä Länsi-Euroopassa vuonna 2021 oli 1 359 (1 316) TWh.

Sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan kasvavan edelleen merkittävästi pitkällä aikavälillä. Sähkön kysynnän kasvu määräytyy pitkälti perinteisten tekijöiden (kuten makrotalouden ja väestön kehityksen) perusteella, mutta siihen vaikuttaa yhä enemmän myös teollisuuden, kuljetusalan ja lämmitysalan hiilestä irtautuminen suoran sähköistämisen ja vihreän vedyn avulla.

Vuoden 2021 neljännen neljänneksen alussa Pohjoismaiden vesivarannot olivat 83 TWh eli 18 TWh pitkän ajan keskiarvoa pienemmät ja 31 TWh pienemmät kuin vuotta aiemmin. Sadanta ja virtaama olivat Pohjoismaissa neljännellä neljänneksellä selvästi tavallista suuremmat, mikä kasvatti vesivarantoja normaaliin verrattuna. Vuoden

2021 lopussa vesivarannot olivat 73 TWh eli 11 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 32 TWh edellisvuotta pienemmät.

Sähkön hinnat olivat poikkeuksellisen korkealla tasolla vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä. Sähkön keskimääräinen systeemi hinta Nord Poolissa oli 96,2 (13,8) euroa/MWh. Keskimääräinen alue hinta oli 115,0 (32,7) euroa/MWh Suomessa, 107,8 (25,6) euroa/MWh SE3-alueella Ruotsissa (Tukholma) ja 44,5 (15,1) euroa/MWh SE2-alueella Ruotsissa (Sundsvall). Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä oli 178,9 (38,8) euroa/MWh.

Vuonna 2021 sähkön keskimääräinen systeemi hinta Nord Poolissa oli 62,3 (10,9) euroa/MWh. Keskimääräinen alue hinta oli 72,3 (28,0) euroa/MWh Suomessa, 66,0 (21,2) euroa/MWh SE3-alueella Ruotsissa (Tukholma) ja 42,6 (14,4) euroa/MWh SE2-alueella Ruotsissa (Sundsvall). Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuonna 2021 oli 96,8 (30,5) euroa/MWh.

Helmikuun 2022 lopussa Pohjoismainen sähkön termiini hinta Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli noin 69 euroa/MWh loppuvuodelle 2022 ja noin 48 euroa/MWh vuodelle 2023. Pohjoismaiden vesivarannot olivat 55 TWh eli noin 5 TWh pitkän ajan keskiarvon alapuolella ja 14 TWh vertailukautta pienemmät. Saksassa sähkön termiini hinta oli noin 225 euroa/MWh loppuvuodelle 2022 ja noin 148 euroa/MWh vuodelle 2023.

Euroopan hyödykemarkkinat

Kaasun kysyntä keskisessä Länsi-Euroopassa oli 652 (662) TWh vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä ja 2 218 (2 111) TWh vuonna 2021. Keski keski Länsi-Euroopan kaasun varastotasot laskivat neljänneksen alusta (413 TWh) neljänneksen loppuun (293 TWh), jolloin ne olivat 146 TWh pienemmät kuin vuotta aiemmin ja 129 TWh pienemmät kuin viiden vuoden keskiarvo (2017–2021).

Tiukat kaasumarkkinat ovat nostaneet Euroopan kaasun hinnat ennennäkemättömälle tasolle. Kaasun keskimääräinen spot-hinta (TTF) vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä oli 95 (15) euroa/MWh. Koko vuoden 2021 keskimääräinen kaasun spot-hinta (TTF) oli 47 (9) euroa/MWh. Vuoden 2022 termiini hinta nousi neljänneksen aikana ja oli 79 euroa/tonni neljänneksen lopussa (56 euroa/tonni neljänneksen alussa) eli 63 euroa/MWh korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Myös päästöoikeuksien markkinat kehittyivät vahvasti vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä. Hinta nousi neljänneksen aikana ja oli 81 euroa/tonni neljänneksen lopussa (62 euroa/tonni neljänneksen alussa) eli 48 euroa/tonni korkeampi kuin vuotta aiemmin. Päästöoikeuksien koko vuoden 2021 keskimääräinen hinta oli 54 euroa/tonni.

Toisin kuin kaasumarkkinoilla, hinnat laskivat hiilimarkkinoilla neljänneksen neljänneksen aikana. Hiilen termiini hinta (ICE Rotterdam) vuodelle 2022 nousi neljänneksen alusta (158 dollaria/tonni) neljänneksen loppuun (99 dollaria/tonni), jolloin se oli 27 dollaria/tonni korkeampi kuin vuotta aiemmin. Termiinien koko vuoden 2021 keskimääräinen hinta vuodelle 2022 oli 117 euroa/tonni.

Helmikuun 2022 lopussa kaasun TTF-termiini hinta oli 102 euroa/MWh loppuvuodelle 2022. EUA-termiini hinta vuodelle 2022 oli tasolla 85 euroa/tonni. Hiilen termiini hinta (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2022 oli 204 dollaria/tonni.

Venäjän sähkömarkkinat

Fortumin Russia-segmentillä on lämpövoimaloita Länsi-Siperiassa pääasiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joilla teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Uralilla metalliteollisuuteen keskittyneellä Tšeljabinskin alueella. Uniperin venäläinen tytäryhtiö Unipro PJSC toimii Smolenskin, Moskovan, Sverdlovskin ja Krasnojarskin alueilla sekä Hanti-Mansian autonomisessa piirikunnassa.

Venäjän markkinat on jaettu kahteen hintavyöhykkeeseen. Fortumin Russia-segmentti toimii ensimmäisellä hintavyöhykkeellä (Venäjän Euroopan ja Uralin alueet), ja Uniper toimii molemmilla hintavyöhykkeillä.

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjän sähkönkulutus vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä oli 298 (283) TWh. Vastaava luku ensimmäisellä hintavyöhykkeellä oli 226 (214) TWh ja toisella hintavyöhykkeellä 59 (57) TWh. Kulutuksen kasvu johtui talouden elpymisestä. Sähkönkulutus Venäjällä vuonna 2021 oli 1 090 (1 033) TWh. Vastaava luku ensimmäisellä hintavyöhykkeellä oli 830 (783) TWh ja toisella hintavyöhykkeellä 217 (209) TWh.

Vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä keskimääräinen sähkön spot-hinta (kapasiteettihinnat pois lukien) nousi 17 % ja oli 1 405 (1 204) ruplaa/MWh ensimmäisellä hintavyöhykkeellä ja nousi 22 % ja oli 1 006 (825) ruplaa/MWh toisella

Fortum Oyj
Tammi–joulukuun 2021 tilinpäätöstiedote

hintavyöhykkeellä. Spot-hinta Uralin alueella nousi 18 % ja oli 1 266 (1 074) ruplaa/MWh. Vuonna 2021 keskimääräinen sähkön spot-hinta (kapasiteettihinta pois lukien) oli 1 405 (1 220) ruplaa/MWh ensimmäisellä hintavyöhykkeellä, 935 (873) ruplaa toisella hintavyöhykkeellä ja 1 221 (1 068) ruplaa/MWh Uralin alueella.

Venäjän hallitus nosti kaasun hintaa 3 % heinäkuussa 2021.

Venäjällä CSA-sopimuksiin (Capacity Supply Agreements) perustuvat kapasiteettimaksut ovat keskeinen yhtiön tuloskasvuun vaikuttava tekijä, sillä CSA-maksut ovat huomattavasti korkeampia kuin CCS-huutokaupoista (Competitive Capacity Selection) saatavat kapasiteettimaksut. Tällä hetkellä Fortumin Russia-segmentin CSA-kapasiteetti on 1 926 MW ja sisältää 70 MW aurinko- ja tuulivoimakapasiteettia. Nämä kapasiteetit eivät sisällä yhteisyrityksiin liittyviä kapasiteetteja. Vastaavasti Uniperin CSA-kapasiteetti on 800 MW.

Lämpövoimalat saavat selkeästi korotettuja CSA-maksuja noin kuudennesta käyttövuodesta alkaen (ks. taulukot alla). Vuonna 2021 CSA-maksuihin tuli korotus kolmelle Fortumin Russia-segmentin yksikölle ja yhdelle Uniper-segmentin yksikölle. CSA-jakson päätyttyä yksiköt voivat saada CCS-maksuja CCS-huutokaupoista. Muutokset on esitetty seuraavassa taulukossa:

Fortumin Russia-segmentin yksiköt	CSA alkaa	Korotettu CSA alkaa	CSA päättyy
Tyumen CHP 1, yksikkö 2	1.2.2011	1.10.2016	31.12.2020
Tšeljabinsk CHP 3, yksikkö 3	1.6.2011	1.11.2016	31.12.2020
Nyagan, yksikkö 1	1.4.2013	1.1.2018	31.12.2021
Nyagan, yksikkö 2	1.12.2013	1.8.2018	31.12.2022
Nyagan, yksikkö 3	1.1.2015	1.1.2021	31.12.2025
Tšeljabinsk CHP 4, yksikkö 1	1.12.2015	1.1.2021	31.12.2024
Tšeljabinsk CHP 4, yksikkö 2	1.3.2016	1.1.2021	31.12.2024
Ulyanovsk*	1.1.2018	n/a	30.11.2031
Bugulchansk**	marras 2016–maaliskuu 2017	n/a	marras 2030–marras 2031
Pleshanovsk**	1.3.2017	n/a	30.11.2031
Grachevsk**	1.3.2017	n/a	30.11.2031

* Tuuli CSA.

** Aurinko CSA.

Fortumin Uniper-segmentin yksiköt	CSA alkaa	Korotettu CSA alkaa	CSA päättyy
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 7	1.5.2011	1.5.2017	31.7.2021
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 8	1.6.2011	1.6.2017	31.8.2021
Shaturskaya GRES, yksikkö 7	1.10.2010	1.10.2016	31.12.2020
Yaivinskaya GRES, yksikkö 5	1.1.2011	1.1.2017	31.12.2020
Berezovskaya GRES, yksikkö 3*	1.11.2014	1.11.2020	31.10.2024
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 1**	huhti 2022	n/a	helmi 2038
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 2**	joulu 2026	n/a	marras 2042
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 3**	joulu 2027	n/a	marras 2043
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 4**	joulu 2025	n/a	marras 2041
Surgutskaya-2 GRES-2, yksikkö 6**	syys 2024	n/a	elo 2040

* CSA-maksujen saanti alkoi 1.5.2021, korjausten valmistuttua.

** Modernisaatio CSA 2.

Fortumin Russia-segmentillä on 2 697 MW tuotantokapasiteettia, joka ei saa CSA-maksuja. Tällä kapasiteetilla on oikeus osallistua vuotuisiin CCS-huutokauppoihin. Uniperilla on 10 445 MW tuotantokapasiteettia, jolla on oikeus osallistua CCS-huutokauppaan. Seuraava CCS-huutokauppa, vuodelle 2027, on tarkoitus pitää marraskuussa 2023.

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CCS-huutokauppahinta, tRUB/MW/kk, hintavyöhyke 1*	115	134	168	171	182	193	195
CCS-huutokauppahinta, tRUB/MW/kk, hintavyöhyke 2*	191	225	264	267	279	303	299
Fortumin Russia-segmentti							
valittu CCS-huutokaupassa, MW, hintavyöhyke 1	2 331	2 848	3 451	3 904	3 904	4 351	4 852
Fortumin Uniper-segmentti							
valittu CCS-huutokaupassa, MW, hintavyöhyke 1	7 190	8 829	8 035	8 035	7 225	6 427	5 617
valittu CCS-huutokaupassa, MW, hintavyöhyke 2	1 600	1 600	1 600	1 600	2 400	2 400	2 400

* Ei sisällä inflaatiota.

Kesäkuussa 2017 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto voitti oikeuden rakentaa 1 000 MW tuulivoimakapasiteettia. Tuulivoimapuistot oli tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2018–2022, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka on noin 7 000–9 000 ruplaa/MWh.

Kesäkuussa 2018 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto voitti oikeuden rakentaa 823 MW tuulivoimakapasiteettia. Tuulivoimapuistot oli tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2019–2023, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka on noin 7 000–8 000 ruplaa/MWh.

Kesäkuussa 2018 ja 2019 Fortum voitti CSA-huutokaupoissa oikeuden rakentaa 110 megawattia ja 6 megawattia aurinkovoimakapasiteettia. Voimalaitosten tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 15 000 ruplaa/MWh ja 14 000 ruplaa/MWh. Joulukuussa 2021 kapasiteetista otettiin käyttöön 78 megawattia, ja loput otetaan käyttöön vuoden 2022 jälkipuoliskolla.

Syyskuussa 2021 Fortum ilmoitti, että Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahastolle oli myönnetty viimeisimmässä CSA-huutokaupassa oikeus tuottaa takuuhintaista (CSA) uutta tuulivoimaa arviolta 16,9–23,8 miljardilla ruplalla vuodessa. Tämä vastaa noin 430–530 megawatin vuosittain rakennettavaa kapasiteettia (enintään 1,4 gigawattia). Kapasiteetit otetaan käyttöön vuosina 2025–2027. Rakennettavan kapasiteetin lopullinen suuruus määräytyy investointipäätösten yhteydessä. Laitoksille maksetaan takuuhintaa 15 vuoden ajan käyttöönotosta alkaen. Tuotannolle saatavien keskimääräisten nimellishintojen odotetaan olevan 2 600–4 200 ruplaa megawattitunnilta CSA-ajanjakson aikana. Arvioidut hinnat ovat inflaatiokorjattuja.

Fortum ja sen yhteisyritykset ovat Venäjän uusiutuvan energian markkinoiden suurin toimija. Niillä on maan suurin tuuli- ja aurinkovoimapuistojen portfolio (noin 3,4 GW). Portfolio koostuu tuuli- ja aurinkovoimaloista, joista käytössä on 1,2 GW, rakenteilla 0,3 GW ja kehitteillä 1,9 GW.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa.

Sääntely-ympäristö

Ydinvoimaa ja kaasua koskevat EU-taksonomiasäännöt julkistettiin

Joulukuun 2021 alussa jäsenmaiden neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyivät virallisesti EU-taksonomian ensimmäisen delegoidun säädöksen, joka liittyy ilmastonmuutokseen. Joulukuun 2021 lopussa Euroopan komissio julkisti kauan odotetun luonnoksen täydentäväksi delegoiduksi säädökseksi, joka koskee ydinvoimaa ja kaasua. Lopullinen säädös julkaistiin helmikuussa 2022. Säädöksessä kaasu ja ydinvoima luokitellaan siirtymävaiheen toiminnoiksi, joita koskevat tiukat ehdot. Säädöksellä on neljän kuukauden tarkastelu-aika, jota voidaan jatkaa kahdella kuukaudella. Sen aikana parlamentti ja neuvosto voivat joko hylätä tai hyväksyä säädöksen.

Fortum on johdonmukaisesti tukenut tieteeseen perustuvaa ja teknologianeutraalia taksonomiaa. Yleisellä tasolla olemme tyytyväisiä täydentävään delegoituun säädökseen, koska se tunnustaa ydinvoiman merkityksen ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, mutta useita kysymyksiä on jätetty tulkinnanvaraisiksi. On myös valitettavaa, että suurinta osaa nykyisestä ydinvoimasta ei ole otettu mukaan, vaikka sitä suosittelivat sekä komission oma tutkimuskeskus että Suomen ja Ruotsin hallitukset. Olemme tyytyväisiä siihen, että maakaasu tunnustetaan

siirtymävaiheen polttoaineeksi, mutta pidämme ehdotettuja kriteerejä liian rajoittavina. Nämä kriteerit vaikeuttavat tarvittavia lisäinvestointeja kaasuvoimaloihin maissa, joissa toimitusvarmuus edellyttää joustavaa kaasun käyttöä.

EU julkisti kaasumarkkinapaketin

Joulukuussa komissio hyväksyi lakiehdotuksia, joiden tavoitteena on EU:n kaasumarkkinoiden tekeminen päästöttömiksi edistämällä uusiutuvien ja vähäpäästöisten kaasujen (esim. vedyn) käyttöönottoa sekä taata energian toimitusvarmuus kaikille Euroopan kansalaisille. Ehdotus pääasiassa laajentaa nykyisin maakaasuun sovellettavia sääntöjä koskemaan myös vetyä.

Kaasun vahvistetaan toimivan siltateknologiana, ja siten ehdotus tukee asianomaisten toimialojen suunnittelu- ja investointivarmuutta ainakin vuoteen 2049 saakka. Samalla EU-taksonomiassa ehdotetut kriteerit ovat kaasun osalta erittäin rajoittavia. Energian hintojen osalta komissio kannattaa markkinalähtöistä lähestymistapaa. Komissio kuitenkin ehdottaa, että jäsenvaltiot voivat tarvittaessa käyttää komission tiedonantoon perustuvia vapaaehtoisia toimenpiteitä (lisätietoja seuraavassa osiossa) pitääkseen kuluttajahinnat kohtuullisella tasolla. Ehdotukset tukevat markkinatoimijoiden tasavertaista kohtelua ja sisältävät sekä kaasun- että vetyverkkojen eriyttämisperiaatteita.

Useita epäselvyyksiä jää kuitenkin vielä käsiteltäväksi, kuten teknologianeutraaliuden selkeyttäminen vedyn tuotannossa sekä menetelmä, jolla lasketaan vähäpäästöisten kaasujen kasvihuonekaasupäästöjen vähenemä. Lisäksi on tarpeen selvittää kiistanalaista, uusiutuvan energian direktiiviin liittyvää ”lisäisyysperiaatetta”, joka tarkoittaa sitä, että jokaiseen uuteen vedyn tuotantolaitokseen (elektrolyysi) on liitettävä vastaava uusiutuvan sähkön tuotantokapasiteetti.

EU ei puutu energiamarkkinoihin hintakriisistä huolimatta

Ennätysellisen korkeat energian hinnat ovat herättäneet keskustelua EU:n toimielimissä. Euroopan komissio julkaisi lokakuussa tiedonannon, jonka tavoitteena on auttaa jäsenvaltioita puuttumaan korkeisiin energian hintoihin. Tiedonanto sisältää toimenpiteitä, joiden avulla jäsenvaltiot voivat suojella haavoittuvassa asemassa olevia kuluttajia ja toimialoja nykyisessä sääntelykehityksessä.

Vaikka energian hintakriisistä keskusteltiin EU:n tasolla useaan otteeseen vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä, komissio ja jäsenvaltioiden laaja liittouma korostivat vapaata/markkinalähtöistä hinnoittelua ja kilpailukykyisiä markkinoita ilman tarvetta puuttua markkinoiden toimintaan. Nopeasti kohoavien ja jatkuvasti korkeiden energiahintojen vaikutus alkaa näkyä reaalityössä, ja useat pienet ja keskisuuret yritykset, myös energiatoimittajat, ovat jo kokeneet merkittäviä vaikutuksia. Poikkeuksellinen hyödykkeiden hintatilanne rasittaa myös energiayhtiöitä, joilla on suuret kaupankäyntisalkut (Uniper mukaan lukien), koska niillä on selvästi aiempaa korkeammat vakuusvaatimukset, joiden vuoksi niiden on turvattava ylimääräisiä likviditeettivarantoja.

Saksan uudella hallituksella on kunnianhimoiset ilmastotavoitteet

Saksan uusi hallitus – sosiaalidemokraattien, liberaalien ja vihreiden muodostama ”liikennevalohallitus” – on aloittanut virallisesti toimintansa liittokansleri Olaf Scholzin johdolla. Hallitusohjelma asettaa erittäin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet, jotka edellyttävät suuria investointeja (esim. tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus 80 %:iin vuoteen 2030 mennessä). Uusiutuvan energian käyttöä laajennetaan merkittävästi ja hiilestä irtautumista aikaistetaan parhaassa tapauksessa vuoteen 2030. Maakaasun ratkaiseva merkitys toimitusvarmuudessa tunnustetaan hyvin, mutta samalla hallitukseen kohdistuu paineita, koska tavoite ilmastoneutraaliudesta on saavutettava vuonna 2045. Hallitus tukee vetytalouden kehittymistä, mikä on tärkeää erityisesti teollisuuden päästöjen vähentämisessä.

Nord Stream 2 keskeytetty

Venäjän Ukraina-hyökkäyksen seurauksena, Saksan hallitus on keskeyttänyt Nord Stream 2:n sertifiointiprosessin 22. helmikuuta 2022, ja Yhdysvallat on asettanut pakotteita Gazpromin sveitsiläiselle tytäryhtiölle Nord Stream 2 AG:lle ja sen toimitusjohtajalle 23. helmikuuta 2022.

Kommentteja Venäjän Ukraina-hyökkäyksen aiheuttamaan geopolitiiseen epävarmuuteen, asetettuihin pakotteisiin, mahdollisiin lisäpakotteisiin ja vastapakotteisiin sekä niiden mahdollisiin vaikutuksiin Fortum-konsernin Venäjän liiketoimintoihin ja varoihin on luettavissa kappaleessa ”Katsauskauden jälkeiset tapahtumat”.

Ehdotus Ruotsin vetystrategiaksi julkistettu

Marraskuussa 2021 Ruotsin energiavirasto esitteli ehdotuksen kansalliseksi vetystrategiaksi. Strategiassa keskitytään ”värisokeaan” fossiilivapaaseen vetyyn. Tavoitteena on asentaa 5 GW elektrolyysikapasiteettia vuoteen 2030 mennessä ja 10 GW lisäkapasiteettia vuoteen 2045 mennessä.

Ehdotuksen mukaan vedyn käytön olisi edistettävä siirtymistä fossiilivapaaseen talouteen ja vahvistettava samalla sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta. Vetyä on käytettävä silloin, kun se on taloudellisesti tehokasta ja luo suurimman järjestelmäarvon. Ruotsin tulisi olla kansainvälinen edelläkävijä ja viedä vetyyn perustuvia ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluja, jotka pienentävät päästöjä ulkomailla.

Infrastruktuuriministeriö käsittelee parhaillaan strategiaa, mutta on vielä epäselvää, milloin se hyväksytään Ruotsin viralliseksi vetystrategiaksi.

Vakaan sähköntuotannon puute Etelä-Ruotsissa lisää markkinoiden myllerrystä

Sähkön hintaerot Ruotsin neljän sisäisen hinta-alueen välillä kasvoivat merkittävästi vuonna 2021. Lisääntynyt epävakaus sekä tasapainoisen ja riittävän sähköntuotannon puute Etelä-Ruotsissa on johtanut siihen, että moni vähittäismyymä ei enää tarjoa kiinteähintaisia sopimuksia asiakkaille. Sen vuoksi siirtojärjestelmästä vastaava Svenska Kraftnät on ilmoittanut, että järjestelmään on lisättävä vakaata tarvittaessa tuotettavaa sähköä ja siirtokapasiteettia pohjoisesta etelään on kasvatettava.

Suomen vesien hoitosuunnitelmat hyväksytyt

Joulukuussa 2021 Suomen hallitus hyväksyi vesien hoitosuunnitelmat, jotka ohjaavat kaikkien vesistöjen lähialueilla sijaitsevien teollisuuslaitosten lupia ja toimintaa tulevaisuudessa. Suunnitelmat perustuvat vesistöjen luokitteluun, ja niissä ehdotetaan toimenpiteitä vesistöjen toivotun tilan saavuttamiseksi vuoteen 2027 mennessä.

Ehdotetut toimenpiteet, kuten vähimmäisvirtaama, voivat vähentää vesivoiman säätökapasiteettia jopa 20 prosenttia. Siksi vesivoiman tuottajat katsovat, että hallituksen päätös aiheuttaa merkittävän riskin sähköjärjestelmän toiminnalle.

Fortum on sitoutunut suunnitelmien tavoitteisiin, kuten vesistöjen hyvän tilan saavuttamiseen. Koska vesistöjen luokittelussa on kuitenkin vakavia puutteita, Fortum on tehnyt korkeimpaan hallinto-oikeuteen valituksen, joka koskee Oulujoen vesistöä sekä Klobbfjärdenin merialuetta Loviisan ydinvoimalaitoksen ympärillä. Oikeusprosessien odotetaan kestävän useita vuosia.

Hallituksen lupa myönnetty käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituspaikalle Ruotsissa – Posiva hakee loppusijoituslaitoksen käyttö lupaa Suomessa

Elokuussa 2021 Ruotsin hallitus päätti erottaa väliaikaista ydinpolttoaineen varastointia koskevan päätöksen SKB:n (Svensk Kärnbränslehantering AB) kattavaa loppusijoitusjärjestelmää koskevasta hakemuksesta. Tuolloin lupa myönnettiin vain varastoinnin lisäämiselle välivarastossa. Lupamenettelyn mukaisesti asiasta päättää nyt Ruotsin maa- ja ympäristötuomioistuin, ja välivaraston rakennus- ja toimintalupaa odotetaan kesä–heinäkuussa 2022. Hallituksen elokuussa 2021 tekemä päätös aiheutti epävarmuutta sen suhteen, saadaanko välivarastolle oikeuden vahvistama rakennus- ja toimintalupa vuoden 2023 loppuun mennessä, jolloin saavutetaan nykyisen luvan mukainen enimmäiskapasiteetti. Jos oikeuden vahvistama lupaa ei saada vuoden 2023 loppuun mennessä, ydinvoimalaitokset eivät pysty enää varastoimaan enempää käytettyä polttoainetta ja siten sähkönsyötön keskeytysten riski on edelleen olemassa keväällä 2024. Tammikuussa 2022 Ruotsin uusi hallitus päätti antaa luvan käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituspaikalle Forsmarkissa Östhammarin kunnassa sekä kapselointilaitokselle Oskarshamnissa.

Suomessa ydinvoiman jätehuollosta vastaava Posiva ilmoitti hakeneensa joulukuussa 2021 työ- ja elinkeinoministeriöltä käyttö lupaa kapselointilaitokselle ja loppusijoituspaikalle (ONKALO®). Posiva hoitaa omistajiensa korkea-aktiivisen ydinjätteen loppusijoituksen. Posivan omistavat Fortum (40 %) ja Teollisuuden Voima Oyj (60 %).

Avaintekijät ja riskit

Kommentteja Venäjän Ukraina-hyökkäyksen aiheuttamaan geopolitiiseen epävarmuuteen, asetettuihin pakotteisiin, mahdollisiin lisäpakotteisiin ja vastapakotteisiin sekä niiden mahdollisiin vaikutuksiin Fortum-konsernin Venäjän liiketoimintoihin ja varoihin on luettavissa kappaleessa ”Katsauskauden jälkeiset tapahtumat”.

Fortumin taloudellinen tulos altistuu useille taloudellisille, operatiivisille, strategisille ja vastuullisuuteen liittyville riskeille. Fortum altistuu näille riskeille sekä suoraan että epäsuorasti tytäryhtiöidensä ja osakkuus- ja yhteisyritystensä kautta. Fortumin pääasialliset osakkuus- ja yhteisyritykset ovat TVO, Forsmarks Kraftgrupp AB, Kemijoki Oy ja TGC-1. Lisätietoja on kunkin yhtiön vuosikertomuksessa.

Fortum on Uniperin enemmistöomistaja. Uniper on erillinen pörssiyhtiö, joka toimii Saksan lainsäädännön ja säännösten mukaisesti ja jolla on omat riskienhallintajärjestelmänsä. Vuoden 2021 neljännen vuosineljänneksen lopussa Uniperin taloudellisen tuloksen suurimmat epävarmuuden lähteet ovat luottoriski, markkinariski, oikeudellinen riski, poliittinen ja sääntelyriski ja taloudellinen riski sekä tuotanto-omaisuutta koskeviin hankkeisiin liittyvä riski. Keskeiset hyödykehinnat, joille Uniper altistuu, nousivat huomattavasti neljännen vuosineljänneksen aikana ja kaasun lyhyen ja keskipitkän aikavälin futuurihinnat nousivat ennennäkemättömille tasoille. Vaikka tällä kehityksellä on positiivinen vaikutus Uniperin tulokseen, rahavirtariskit ovat kasvaneet, kun etenkin Uniperin suojausten marginaalivaatimukset ovat kasvaneet ja marginaalivajeiden riski on noussut markkinoiden lisääntyneen volatiliiteetin vuoksi. Lisätietoja Uniperin riskienhallintajärjestelmästä ja riskeille altistumisesta on Uniperin vuoden 2021 vuosikertomuksessa.

Kasvavat geopolitiiset jännitteet muodostavat Fortum-konsernille riskin, jonka vaikutukset on arvioitu. Kasvavat geopolitiiset jännitteet ja niiden kärjistymisen voivat johtaa esimerkiksi fyysisten kaasutoimitusten rajoitukseen Uniperille, mikä saattaa edellyttää Uniperin hankkivan kaasua markkinoilta korkeammalla hinnalla. Lisäksi Fortum-konsernin vastapuolet voivat joutua sanktioiden kohteeksi, jotka voivat vaikuttaa nykyisiin tai tuleviin liikesuhteisiin. Fortum seuraa tilannetta aktiivisesti varmistaakseen voimassa olevien sääntöjen ja sovellettavien sanktiolakien jatkuvan noudattamisen. Lisäksi Saksa on keskeyttänyt Nord Stream 2 kaasuputken sertifiointin toistaiseksi. Uniper analysoi parhaillaan pysähtyneen sertifiointiprosessin mahdollisia vaikutuksia sen taloudelliseen asemaan, nettovarallisuuteen ja toiminnan tulokseen. Sekä Fortum että Uniper seuraavat tilanteen tiiviisti ja valmistelevat jatkuvasti mukautettuja lievennystoimenpiteitä minimoimaan eskaloitumisen vaikutukset Fortum-konserniin.

Sähkön tukkuhinnat Pohjoismaissa ovat Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta tärkeimpiä tekijöitä. Pohjoismaissa sähköhinnat vaihtelevat merkittävästi lyhyellä ja pitkällä aikavälillä useiden tekijöiden perusteella. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi sääolosuhteet, tuotannon ja siirron katkokset, päästöoikeuksien hinnat, polttoainehinnat sekä tarjonnan ja kysynnän tasapaino. Fortum käyttää suojausta rajoittaakseen altistumista sähkönhintojen vaihteluille ja raportoi suojaustasoista neljännesvuosittain (ks. ”Näkymät”).

Fortumin Venäjän liiketoiminnan kannalta keskeisiä tekijöitä ovat talouskasvu, ruplan kurssi sekä sähkö- ja lämpöliiketoiminnan sääntely. Saadut takuuhintaiset maksut uudelle (CSA) ja vanhalle (CCS) kapasiteetille ovat keskeisiä kannattavuustekijöitä. Suurin osa Fortumin vuoden 2007 jälkeen rakennetusta kapasiteetista kuuluu CSA-järjestelmän piiriin, ja sille maksetaan Venäjän valtion takuuhintaa noin 10 vuoden ajan käyttöönotosta lähtien ja uusiutuvalle energiantuotannolle noin 15 vuoden ajan. CSA-maksuihin vaikuttavat muun muassa valtion obligaatioiden tuotto, tuottoaste, kuluttajahintaindeksi (CPI) sekä yhtiöiden sähkön spot-markkinoilta saamat tuotot kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Lisäksi osa lämpövoimaloista saa selkeästi korotettuja CSA-maksuja noin kuuden vuoden kuluttua käyttöönotosta.

Fortum altistuu likviditeetti- ja jälleenerahoitusriskeille pääasiassa konsernin liiketoimintojen rahoitustarpeen kautta, mukaan lukien liiketoimintoja varten myönnettyt vakuusmarginaalit ja vakuudet. Hyödykehintojen viimeaikaisen voimakkaan heilunnan seurauksena konsernin suojauksien marginaalivajeiden riski on noussut. Neljännellä vuosineljänneksellä toteutettiin edelleen lieventäviä toimenpiteitä likviditeetin lisäämiseksi ja marginaalivajeille altistuneiden positioiden vähentämiseksi.

Fortumilla on rahavirtoja, omaisuutta ja velkoja muissa valuutoissa kuin euroina, ja siksi yhtiö altistuu valuuttakurssien vaihteluille. Valuutariski johtuu pääasiassa hyödykkeiden fyysisestä ja taloudellisesta kaupasta, nykyisistä ja uusista investoinneista, ulkoisesta rahoituksesta sekä sisäisistä lainoista ja konsernin osakslainoista. Merkittävimmät valuutariskit liittyvät euron ja Ruotsin kruunun, euron ja Venäjän ruplan sekä euron ja Englannin punnan kursseihin, koska Fortum toimii laajasti Ruotsissa, Venäjällä ja Iossa-Britanniassa.

Fortumin liiketoimintaan kuuluvat energian tuotanto, varastointi ja jakelu sekä toiminnan valvonta ja voimalaitosten tai muiden energiateollisuuden laitosten rakentaminen, modernisointi, kunnossapito ja käytöstä poistaminen. Mikä

tahansa ei-toivottu toimintaan liittyvä tapahtuma (joka voi johtua esimerkiksi teknisestä viasta, inhimillisestä virheestä, prosessivirheestä, luonnonkatastrofeista, sabotaasista, keskeisten toimittajien epäonnistumisesta tai terrori-iskusta) voi vaarantaa henkilökohtaisen turvallisuuden tai aiheuttaa ympäristö- tai fyysisiä vahinkoja, liiketoiminnan keskeytyksiä, hankkeiden viivästymisiä ja mahdollisia kolmannen osapuolen vastuita. Näihin liittyvät kustannukset voivat olla korkeat etenkin konsernin suurimmissa yksiköissä ja hankkeissa.

Vuosien 2020 ja 2021 aikana COVID-19-pandemia aiheutti uusia ja osittain odottamattomia riskejä, kun yhteiskunnat ja hallitukset kaikkialla maailmassa ryhtyivät äärimmäisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen hillitsemiseksi. Vaikka vaikutukset Fortumiin ovat toistaiseksi olleet rajallisia ja tilanne on parantunut vuoden 2020 loppuun verrattuna, pandemian pitkittymiseen liittyviä riskejä ei voida sulkea pois. Suurimpia riskitekijöitä ovat hyödykkeiden hintojen lasku, kysynnän lasku, luottojen maksuhäiriöiden ja maksujen viivästymisen kasvanut riski, hankkeiden viivästyminen ja kasvanut toimintahäiriöiden riski tai kunnossapidon pitkittyminen matkustusrajoitusten seurauksena, avainhenkilöiden poissaolot sekä ongelmat keskeisten materiaalien ja varaosien saatavuudessa. Fortum seuraa tiiviisti pandemian kehitystä ja sen mahdollisia vaikutuksia.

Fortumin riskeistä ja niiden hallinnasta on lisätietoja Fortumin Taloudelliset tiedot 2020 sekä Taloudelliset tiedot 2021, joka julkaistaan viimeistään viikolla 10.

Näkymät

Suojaukset

Vuoden 2021 lopussa noin 75 % Generation-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu hintaan 34 euroa/MWh vuodelle 2022 (vuoden 2021 kolmannen neljänneksen lopussa 65 % hintaan 32 euroa/MWh) ja noin 50 % hintaan 31 euroa/MWh vuodelle 2023 (vuoden 2021 kolmannen neljänneksen lopussa 40 % hintaan 31 euroa/MWh).

Vuoden 2021 lopussa noin 80 % Uniper-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu hintaan 18 euroa/MWh vuodelle 2022 (vuoden 2021 kolmannen neljänneksen lopussa 85 % hintaan 22 euroa/MWh), noin 60 % hintaan 18 euroa/MWh vuodelle 2023 (vuoden 2021 kolmannen neljänneksen lopussa 55 % hintaan 21 euroa/MWh) ja noin 20 % hintaan 30 euroa/MWh vuodelle 2024.

Raportoidut suojausasteet perustuvat Generation-segmentin suojauksiin ja sähköntuotannon ennusteisiin sekä Uniper-segmentin pohjoismaisen tuotannon ennusteisiin. Tuotanto-omaisuudessa ja suojausten määritelmässä on jonkin verran eroja, eivätkä ne siksi ole täysin vertailukelpoisia.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin ja Uniperin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaissojimuksilla, joista suurin osa on Nasdaq Commodities -termiinejä.

Investoinnit

Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 1 500 miljoonaa euroa vuonna 2022. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit, joiden osuuden arvioidaan olevan noin 800 miljoonaa euroa, eli selkeästi alle poistojen tason.

Generation

Generation-segmentin saavutettuun sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojausasteet, suojaushinnat, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia (tällä hetkellä noin 45 TWh) ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti Generation-segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyynnihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta segmentin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Segmentin saavuttama sähkön tukkumyynnihinta sisältää myös lisäarvon, joka saavutetaan vesivoima- ja ydinvoimatuoannon optimoinnilla sekä kaupankäynnin hyödykemarkkinoilla.

Russia

Russia-segmentissä, CSA-maksujen taloudellisen vaikutuksen odotetaan vuonna 2022 olevan negatiivinen yhden tuotantoyksikön CSA-kauden päättymisestä johtuen. Valtion obligaatioiden korkeampi tuotto tasoittaa osittain tätä negatiivista vaikutusta.

Kommentteja Venäjän Ukraina-hyökkäyksen aiheuttamaan geopolittiseen epävarmuuteen, asetettuihin pakotteisiin, mahdollisiin lisäpakotteisiin ja vastapakotteisiin sekä niiden mahdollisiin vaikutuksiin Fortum-konsernin Venäjän liiketoimintoihin ja varoihin on luettavissa kappaleessa ”Katsauskauden jälkeiset tapahtumat”.

Uniper

Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti Uniper-segmentin tukkumyyntihinnassa (vesivoima ja ydinvoima, tällä hetkellä noin 25 TWh) tarkoittaisi noin 25 miljoonan euron muutosta segmentin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Uniperilla on myös muuta kuin vesi- ja ydinvoimat tuotantoa, ja muun tuotannon herkkyys on erilainen eikä sisälly aiemmin mainittuun herkkyyteen.

Uniperin osalta viitataan ohjeistukseen, jonka yhtiö julkaisee neljännesvuosittain.

Verotus

Vuonna 2022 Fortumin vertailukelpoisen efektiivisen veroasteen (ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä) odotetaan olevan tasolla 22–25 %. Uniperin yhdistelyn jälkeen tuloksen painoarvo eri lainkäyttöalueilla on johtanut veroastetta koskevan ohjeistuksen alarajan nousuun. Tämä johtuu konsernin tärkeimpien toimintamaiden korkeammista veroasteista.

Ohjeistuksessa ei ole otettu huomioon 20.12.2021 ehdotetun maailmanlaajuisista vähimmäisverotusta koskevan direktiivin mahdollisia vaikutuksia.

Kestävä kehitys

Uniperin enemmistöomistajana Fortum yhdisteli Uniperin tytäryhtiönä 31.3.2020 alkaen. Tässä osavuositarkastuksessa on raportoitu valikoituja kestävän kehityksen tunnuslukuja, jotka sisältävät Uniperin. Tunnusluvut, joilla on samat laskentaperiaatteet, on yhdistelty, ja vain yksi luku esitetään. Niiden tunnuslukujen osalta, joiden laskentaperiaatteet tällä hetkellä poikkeavat toisistaan, esitetään yksi Fortumin luku ilman Uniperia. Historiallisia lukuja ei ole oikaistu.

Fortumille on erittäin tärkeää vähentää päästöjä sekä hillitä ilmastonmuutosta. Samaan aikaan Fortum kantaa vastuuta luotettavan ja kohtuuhintaisen energian saatavuudesta. Fortumin tavoitteena on myös parantaa energiatehokkuutta ja edistää kiertotaloutta sekä huomioida toiminnan vaikutukset henkilöstöön ja yhteiskuntaan.

Edellä esitettyjen olennaisten teemojen perusteella Fortum-konsernin päivitetty kestävän kehityksen painopistealueet ovat:

Ilmasto ja resurssit	Henkilöstö ja yhteiskunta	Hallinto
Ilmastonmuutos ja kasvihuonekaasupäästöt	Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus	Liiketoiminnan eettisyys ja määräystenmukaisuus
Päästöt ilmaan, maahan ja veteen	Monimuotoisuus, tasavertaisuus ja osallistaminen	Hallinnointi
Energiatehokkuus	Oikeudenmukainen ja houkutteleva työnantaja	Innovaatiot ja digitalisaatio
Kiertotalous ja jätehuolto	Ihmisoikeudet	Jaettu arvонуonti
Luonnon monimuotoisuus	Sidosryhmäyhteistyö	Asiakkaan oikeudet ja asiakastyytyväisyys
Toimitusvarmuus ja kohtuuhintainen energia	Oikeudenmukainen siirtymä	
Vedenkäyttö ja käytön optimointi	Yrityskansalaisuus	

Fortumin kestävä kehityksen tunnuslukuja seurataan neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Fortum julkaisee vuosittain Kestävä kehityksen raportin, jossa on lisätietoja Fortumin kestävä kehityksen mukaisesta toiminnasta.

Kestävä kehityksen tavoitteet

Fortum päivitti ilmastotavoitteensa Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisiksi joulukuussa 2020 ja on sitoutunut hiilineutraaliuteen viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Tavoite sisältää suorat CO₂-päästöt (Scope 1) ja epäsuorat CO₂-päästöt (Scope 2 ja 3). Fortumin etenemissuunnitelma päästöjen vähentämiseksi Euroopassa on myös määritetty. Fortum on sitoutunut vähintään 50 %:n CO₂-päästövähennykseen (Scope 1 ja 2) Euroopan tuotannossa vuoteen 2030 mennessä (vuoteen 2019 verrattuna) ja hiilineutraaliuteen (Scope 1 ja 2) viimeistään vuoteen 2035 mennessä.

Scope 3 -päästöillä on merkittävä vaikutus Fortumin kokonaispäästöihin. Joulukuussa 2021 Fortum sitoutui vähentämään Scope 3 -kasvihuonekaasupäästöjä 35 %:lla viimeistään vuoteen 2035 mennessä (vuoteen 2021 verrattuna).

Fortumin luonnon monimuotoisuutta koskevana tavoitteena vuonna 2021 oli toteuttaa vähintään 12 merkittävää vapaaehtoista toimenpidettä, jotka parantavat lajien elinolosuhteita ja vahvistavat populaatioita. Tavoite kattoi kaikki toimintamaat, joissa Fortumilla on vesivoimatuotantoa. Hankkeet kohdistuivat erityisesti uhanalaisiin lajeihin ja elinympäristöihin, ja vuoden 2021 toimenpiteitä olivat esimerkiksi vesi- ja maaelinympäristöjen kunnostus, kalojen kulun ja vaelluskalakantojen parantaminen sekä vieraslajien torjunta. Vuonna 2021 toteutettiin 13 merkittävää vapaaehtoista toimenpidettä ja tavoite saavutettiin.

Fortumille sekä hyvä turvallisuus että työntekijöistä ja urakoitsijoista huolehtiminen on liiketoiminnan perusta sekä tehokkaan ja häiriöttömän toiminnan ehdoton edellytys. Fortumin turvallisuustavoitteella mitataan oman henkilöstön ja urakoitsijoiden lääkinällistä hoitoa vaativien työtapaturmien taajuutta (Total Recordable Injury Frequency, TRIF), ja kunnianhimoinen tavoite on saavuttaa taso <1,0 vuoden 2025 loppuun mennessä. Fortumin TRIF oli 2,2 vuonna 2021. Fortumilla on myös tavoite oman henkilöstön ja urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuudelle (Lost Time Injury Frequency, LTIF): ≤ 1,2 vuonna 2021. Sekä Fortum että Uniper ovat Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) -raportoinnin virallisia tukijoita. Fortum on pitkään keskittynyt hillitsemään ilmastonmuutosta ja raportoinut TCFD:n suositusten mukaisesti jo vuodesta 2019.

Fortum teki selvityksen edunvalvontaan liittyvistä toimista ja käytännöistä vuonna 2021. Selvitys julkaistiin joulukuussa 2021 ja on julkisesti saatavilla Fortumin verkkosivuilla. Tiivistelmä selvityksestä julkaistaan myös osana Fortumin kestävä kehityksen raporttia vuonna 2022 ja tämän jälkeen vuosittain.

Fortum raportoi valikoidut kestävä kehityksen tunnusluvut seuraavassa taulukossa.

Konsernin kestävä kehityksen tunnusluvut 2021

	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Ilmasto ja resurssit				
Kokonaishiilidioksidipäästöt*, miljoonaa tonnia	19,4	17,4	68,7	48,7
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästöt*, gCO ₂ /kWh	312	315	312	287
Voimalaitosten käytettävyys**, %	83,8	-	80,8	-
Merkittävät vapaaehtoiset, luonnon monimuotoisuutta parantavat toimenpiteet, kpl	-	-	13	-
Henkilöstö ja yhteiskunta				
Lääkinällistä hoitoa vaativien työtapaturmien taajuus (TRIF), oma henkilöstö ja urakoitsijat*	2,0	2,3	2,2	2,3
Poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuus (LTIF), oma henkilöstö ja urakoitsijat*	1,5	1,4	1,5	1,3
Vakavat työtapaturmat*, kpl	1	0	3	1
Sairauspoissaolot, %	4,2	-	3,6	2,9***

Fortum yhdisteli Uniperin tytäryhtiönä tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta vuosineljänneksestä alkaen. Vuosi 2020 ei sisällä Uniperin ensimmäistä vuosineljänneistä.

* 2020 luvut sisältävät Uniperin toisesta vuosineljänneksestä 2020 alkaen.

** Laskentaperiaate on muuttunut Uniperin yhdistelyn vuoksi. Näin ollen vuoden 2020 luvut eivät ole saatavilla. Vuoden 2021 luvut sisältävät sähköntuotannon kaasu- ja hiilivoimalaitoksilla.

*** Luku ei sisällä Uniperia.

Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum on saanut luokituksen A- ja Uniper luokituksen B vuoden 2021 CDP Climate Change -arvioinnissa. Vuoden 2021 MSCI EGS Ratings -arvioinnissa Fortumin luokitus on "BBB" ja Uniperin "BB". Molemmat yhtiöt ovat myös osallistuneet ISS ESG Corporate Rating -arviointiin, jossa Fortum luokiteltiin luokkaan Prime B- ja Uniper luokkaan Medium C. Tämän lisäksi Fortum on listattuna Nasdaq Helsingissä sekä mukana STOXX Global ESG Leaders, OMX Sustainability Finland, ECPI®, Euronext Vigeo Eurozone 120 sekä Euronext Vigeo Europe 120 -indekseissä.

Ilmasto ja resurssit

Fortumin tunnusluvut ilmaston ja resurssien osalta liittyvät hiilidioksidipäästöihin, toimitusvarmuuteen, luonnon monimuotoisuuteen, sekä merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Tuotantotoiminnot noudattavat ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardia, ja 100 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti on ISO 14001 -sertifioitu.

Fortum-konsernin sähköntuotanto perustuu pääosin maakaasuun ja hiilidioksidipäästöttömään vesi- ja ydinvoimatuotantoon. Fortumin tavoitteena on vähentää hiilen käytön osuutta sähköntuotannossa nopeasti. Tällä hetkellä vain pieni osuus Fortumin sähköntuotannosta perustuu aurinko- ja tuulivoimaan, mutta Fortum tavoittelee näiden tuotantomuotojen merkittävää kasvua seuraavien viiden vuoden aikana.

Fortum on myös suuri kaukolämmön tuottaja. Lämpöä tuotetaan pääosin maakaasua käyttävissä ja energiatehokkaissa lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitoksissa (CHP). Lisäksi Uniperilla on laajaa raaka-aineiden kauppaa liittyvää liiketoimintaa ja maakaasuvarastoja, joilla on tärkeä rooli luotettavan ja joustavan kaasun toimituksen varmistamisessa.

Fortum haluaa mahdollistaa energiajärjestelmän muutoksen tarjoamalla luotettavaa ja kohtuuhintaista vähäpäästöistä energiaa. Tulevaisuudessa energiajärjestelmä – ja Fortumin tuotantoportfolio – perustuu uusiutuvaan energiaan, yhä puhtaampaan kaasuun (kuten vetyyn) ja ydinvoimaan. Lisäksi Fortum jatkaa teollisuus- ja infrastruktuuriratkaisujen tarjoamista, kuten energiantuotantoa jätteenpoltolla, verkon stabiliteettiratkaisuja sekä energian myyntiä ja varastointia.

Vuonna 2021 Fortumin suorat hiilidioksidipäästöt olivat 68,7 (48,7) Mt. EU:n ja UK:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piirissä oli 28,9 (17,5) Mt kokonaishiilidioksidipäästöistä. Arvio Fortumille myönnettävistä ilmaisista päästöoikeuksista vuonna 2021 on noin 0,4 (0,9) Mt.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt* (miljoonaa tonnia, Mt)	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Kokonaishiilidioksidipäästöt	19,4	17,4	68,7	48,7
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	8,2	7,0	28,9	17,5
Myönnettyt ilmaiset päästöoikeudet	-	-	0,4	0,9
Päästökauppajärjestelmään kuulumattomat päästöt Euroopassa	0,2	0,2	0,7	0,7
Päästöt Venäjällä	11,0	10,2	39,0	30,5

*Fortum yhdisteli Uniperin tytäryhtiönä tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta vuosineljänneksestä alkaen. Vuosi 2020 ei sisällä Uniperin ensimmäistä vuosineljänneistä.

Vuonna 2021 Fortumin koko energiantuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt olivat 312 (287) gCO₂/kWh.

Yhteiskunnan toiminta edellyttää häiriötöntä ja luotettavaa energiansaantia. Vuonna 2021 Fortumin kaasua ja hiiltä käyttävien voimalaitosten käytettävyys oli keskimäärin 80,8 %.

Merkittäviä EHS-poikkeamia seurataan, raportoidaan ja tutkitaan ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Vuonna 2021 Fortumin toiminnoissa, ilman Uniperia, tapahtui kahdeksan (16) merkittävää EHS-poikkeamaa. Merkittäviin EHS-poikkeamiin sisältyi kaksi (6) tulipaloo, yksi (0) räjähdys, kolme (8) vuotoa ympäristöön, yksi (1) ympäristöpoikkeama ja yksi (1) INES (International Nuclear Event Scale) 1 -tason tapahtuma. EHS-poikkeamista ei aiheutunut merkittäviä ympäristövaikutuksia. Uniperin merkittävien EHS-poikkeamien määritelmä poikkeaa muusta Fortum-konsernista, joten raportointi ei toistaiseksi sisällä Uniperin EHS-poikkeamia.

Henkilöstö ja yhteiskunta

Fortumin tunnusluvut henkilöstön ja yhteiskunnan osalta liittyvät laitos- ja työturvallisuuteen sekä henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin.

Fortumin tavoitteena on olla turvallinen työpaikka sekä omille työntekijöille että yritykselle töitä tekeville urakoitsijoille ja palveluntoimittajille. ISO 45001 -sertifioitu turvallisuusjohtamisjärjestelmä kattaa 99,3 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti.

Vuonna 2021 Fortumin oman henkilöstön ja urakoitsijoiden lääkinällistä hoitoa vaativien työtapaturmien taajuus (Total Recordable Injury Frequency, TRIF) oli 2,2 (2,3) ja poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuus (Lost Time Injury Frequency, LTIF) oli 1,5 (1,3). Täten Fortum ei saavuttanut LTIF-tavoitetta (≤ 1.2). Fortumin tavoitteena on nolla vakavaa työtapaturmaa. Vuonna 2021 toiminnoissa tapahtui kolme (1) vakavaa työtapaturmaa, joista yksi johti kuolemaan. Urakoitsija, joka rakensi vartiointirakennusta, kuoli työtapaturmassa Unipron voimalaitosalueella Venäjällä.

Fortumin työhyvinvointitoiminnan tarkoituksena on edistää työntekijöidemme terveyttä, työturvallisuutta ja työyhteisön toimivuutta. Fortum raportoi tässä osavuosikatsauksessa ensimmäistä kertaa yhdistellyn luvun vuotuiselle sairauspoissaoloprosentille. Vuonna 2021 Fortumin sairauspoissaoloprosentti oli 3,6.

Fortumin mainetta ja asiakastyytyväisyyttä, ilman Uniperia, seurataan vuosittain One Fortum -tutkimuksella. Vuonna 2021 kaikkien sidosryhmien yhdistetty maineindeksi One Fortum -tutkimuksen mukaan oli 70,5 (72,5) yksikköä, asteikolla 0–100. Fortumin yleinen maine heikkeni hieman useimpien sidosryhmien keskuudessa. Kansalaisjärjestöjen keskuudessa tulokset pysyivät entisellä tasolla. Asiakastyytyväisyysindeksi (CSI) liiketoiminta-alueittain oli 58–83 (61–81) yksikön välillä, asteikolla 0–100.

Fortum ja Uniper edellyttävät liiketoimintakumppaneidensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan vaatimuksia, jotka on asetettu Toimintaohjeessa ja Toimintaohjeessa palvelun- ja tavarantoimittajille. Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa toimittajien kvalifioinnin ja toimittaja-auditointien avulla. Vuonna 2021 Fortum, ilman Uniperia, teki neljä toimittaja-auditointia Kiinassa ja Intiassa. COVID-19-pandemiasta ja matkustusrajoituksista johtuen mahdollisuudet laitostason auditointien tekemiseen ovat olleet erittäin rajoitetut. Uniperilla on käytössä omat prosessinsa ESG-huolellisuusveloitteen täyttämisen ja vastapuolen tunnistamisen osalta. Molemmat yhtiöt ovat Bettercoal-hankkeen jäseniä ja käyttävät Bettercoalin työkaluja hiilen hankintaketjun vastuullisuuden parantamiseen.

Oikeudenkäynnit

Meneillään olevissa oikeudenkäynneissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2021 neljännen vuosineljänneksen aikana. Oikeudenkäynneistä on lisätietoa liitteessä 20.

Osakkeet ja osakepääoma

Fortumin osake Nasdaq Helsingissä

Tammi-joulukuu 2021	Osakevaihto kpl	Arvo yhteensä euroa	Korkein euroa	Alin euroa	Keskihinta euroa*	Viimeisin euroa
FORTUM	351 450 193	8 314 843 976	27,96	19,72	23,65	26,99

* Kaupankäyntimäärällä painotettu.

	31.12.2021	31.12.2020
Markkina-arvo, milj. euroa	23,8	17,5
Osakkeenomistajia	202 961	203 965
Suomen valtion omistusosuus, %	50,8	50,8
Hallintarekisteröityjen ja ulkomaisten omistajien osuus, %	25,8	24,2
Kotitalouksien omistusosuus, %	12,4	13,2
Rahoitus- ja vakuutuslaitosten omistusosuus, %	1,7	2,3
Muiden kotimaisten sijoittajien osuus, %	9,3	9,6

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla, kuten Boat-, Cboe- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2021 noin 70 % Fortumin osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä (lähde: Bloomberg).

Fortum Oyj:n osakepääoma 31.12.2021 oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 294 465 kappaletta. Fortum Oyj:n hallussa ei ole yhtiön omia osakkeita.

Konsernin henkilöstö

Fortum-konsernin toiminnot keskittyvät pääasiassa Pohjoismaihin, Keski-Eurooppaan, Venäjälle, Isoon-Britanniaan ja Puolaan. Vuoden 2021 lopussa Fortumin henkilöstömäärä oli 19 140 (19 933).

Generation-segmentillä oli 1 116 (1 143) työntekijää, Russia-segmentillä 2 627 (2 935), City Solutions -segmentillä 1 766 (2 093), Consumer Solutions -segmentillä 1 176 (1 048), Uniper-segmentillä 11 494 (11 751) ja Muut toiminnot -segmentillä 961 (963) vuoden 2021 lopussa.

Muutokset konsernin johdossa

Bernhard Günther aloitti vuoden 2021 helmikuussa Fortumin talousjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä.

Fortumin hallituksen jäsen Klaus-Dieter Maubach ilmoitti maaliskuussa 2021 eroavansa hallituksesta, koska hänet oli valittu Uniperin toimitusjohtajaksi. Fortumin osakkeenomistajien nimitystoimikunta arvioi hallituksen toimintakyvyn ja totesi hallituksen suosituksen perusteella, että hallitus on täysin toimintakykyinen ja voi jatkaa nykyisellä kokoonpanolla vuoden 2021 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka.

Maaliskuussa 2021 Uniperin uudeksi talousjohtajaksi nimitettiin Tiina Tuomela, joka luopui siten asemastaan Fortumissa. Simon-Erik Ollus nimitettiin Fortumin Generation-divisioonan johtajaksi ja Fortumin johtoryhmän jäseneksi välittömästi.

Nebahat Albayrak nimitettiin maaliskuussa 2021 Fortumin yhteiskuntasuhteista, turvallisuudesta ja vastuullisuudesta vastaavaksi johtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi. Hän aloitti työnsä 1.6.2021. Hän seuraa tehtävässä Arto Rättyä, joka jäi eläkkeelle lokakuun 2021 lopussa.

Huhtikuussa 2021 Sirpa-Helena Sormunen nimitettiin Uniperin uudeksi lakiasiaintohtajaksi ja Compliance-vastaavaksi ja Risto Penttinen nimitettiin Uniperin uudeksi strategiasta, kehityksestä ja yritysjärjestelyistä vastaavaksi johtajaksi. Nora Steiner-Forsberg nimitettiin Fortumin lakiasiaintohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi, ja Eveliina Dahl nimitettiin Fortumin henkilöstöjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi. Nimitykset tulivat voimaan 1.5.2021.

Günther, Ollus, Albayrak, Steiner-Forsberg ja Dahl raportoivat toimitusjohtaja Markus Rauramolle.

Business Technology -toiminnosta vastaava johtaja Arun Aggarwal jätti asemansa Fortumissa marraskuussa 2021. Hänen seuraajakseen valittiin Sanna Pekari (DI, MBA). Pekari ei ole Fortumin johtoryhmän jäsen, mutta hän raportoi suoraan toimitusjohtaja Markus Rauramolle.

Varsinainen yhtiökokous 2021

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 28.4.2021. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2020 ja päätti myöntää vastuuvapauden vuodelta 2020 kaikille vuonna 2020 hallituksen jäseninä ja toimitusjohtajana toimineille henkilöille.

Yhtiökokous päätti, että 31.12.2020 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,12 euroa osaketta kohti. Täsmäytyspäivä oli 30.4.2021, ja 995 miljoonan euron osinko maksettiin 7.5.2021.

Yhtiökokous päätti kannattaa yhtiön toimielinten palkitsemisraporttia.

Yhtiökokous vahvisti, että hallituksen jäsenille maksetaan palkkioita tulevalla toimikaudella seuraavasti: puheenjohtajalle 77 200 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 500 euroa vuodessa, jäsenelle 40 400 euroa vuodessa sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle hallituksen jäsenelle 57 500 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Lisäksi maksetaan kokouspalkkiota sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista 600 euroa kokoukselta. Jos hallituksen jäsen asuu Suomen ulkopuolella Euroopassa, kokouspalkkio maksetaan kaksinkertaisena. Jos hän asuu Euroopan ulkopuolella, kokouspalkkio maksetaan kolminkertaisena. Suomessa asuville hallituksen jäsenille kokouspalkkio sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista maksetaan Suomen ulkopuolella pidettävistä kokouksista kaksinkertaisena ja Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista kolminkertaisena. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille hallituksen ja valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio.

Yhtiökokous päätti, että hallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä. Puheenjohtajaksi valittiin Veli-Matti Reinikkala, varapuheenjohtajaksi valittiin Anja McAlister ja jäseniksi valittiin uudelleen Essimari Kairisto, Teppo Paavola, Philipp Rösler ja Annette Stube. Luisa Delgado valittiin hallitukseen uutena jäsenenä.

Lisäksi yhtiön tilintarkastajaksi valittiin uudelleen Deloitte Oy, joka on ilmoittanut päävastuulliseksi tilintarkastajakseen KHT Jukka Vattulaisen. Tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta, mikä on noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Nämä valtuutukset kumosivat vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksen antaman valtuutuksen päättää yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja ovat voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Valtuutuksia ei ollut käytetty 2.3.2022 mennessä.

Yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen päättämään yhteensä enintään 500 000 euron suuruisista lahjoituksista yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin sekä päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista ja muista ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Tästä valtuutuksesta lahjoituksia oli hyväksytty 300 000 euroa 2.3.2022 mennessä.

Hallituksen päätökset

Vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pitämässään kokouksessa Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Veli-Matti Reinikkalan ja jäseniksi Luisa Delgaden ja Anja McAlisterin.

Lisäksi hallitus valitsi tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajaksi Essimari Kairiston ja jäseniksi Teppo Paavolan, Philipp Röslerin ja Annette Stuben.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Fortumin osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan nimettiin 6.9.2021 seuraavat jäsenet: osastopäällikkö Kimmo Viertola, valtioneuvoston kanslia, omistajaohjausosasto (puheenjohtaja); toimitusjohtaja Jouko Pölonen, Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen; ja toimitusjohtaja Risto Murto, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma. Lisäksi Fortumin hallituksen puheenjohtaja Veli-Matti Reinikkala on osakkeenomistajien nimitystoimikunnan jäsen.

Muut merkittävät tapahtumat neljännellä vuosineljänneksellä

Fortumin hallitus päätti 30.9.2021 käynnistää vuoden 2022 säästökauden henkilöstön osakesäästöohjelmansa puitteissa. Henkilöstön osakesäästöohjelma perustettiin lokakuussa 2019, ja Fortumin hallitus päättää vuosittain ohjelman puitteissa käynnistettävistä säästökausista. Vuoden 2022 säästökauden säästöjen kokonaismäärä voi olla enintään 6 miljoonaa euroa.

Fortumin hallitus päätti 17.12.2021 yhtiön avainhenkilöstön ja ylimmän johdon pitkän aikavälin kannustinohjelman (Long-term Incentive -ohjelma, LTI) vuosien 2022–2024 ansaintajaksosta (LTI-jakso). Vuosien 2022–2024 LTI-jakso on osa käynnissä olevaa LTI-ohjelmaa, ja se noudattaa samoja periaatteita kuin edellinen jakso. Vuosien 2022–2024 LTI-jakson suorituskriteerit ovat Fortumin osakkeen kokonaistuoton kehitys verrattuna ryhmään eurooppalaisia sähkö- ja kaasuyhtiöitä sekä absoluuttisten hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen liittyvä tavoite, joka perustuu fossiilisen kaluston arviointiin konsernin eurooppalaisen tuotantorakenteen osalta. Vuoden 2022–2024 LTI-jaksoon perustuvat palkkiot maksetaan keväällä 2025, jos suoritustavoitteet saavutetaan. Vuosien 2022–2024 LTI-jaksolla on enintään noin 140 osallistujaa, mukaan lukien Fortumin johtoryhmän jäsenet. Hallitus päätti myös käynnistää rajoitetun osakeohjelman 2022–2024 (Restricted Share -ohjelma, RS) täydentämään LTI-ohjelmaa sekä varata osakkeita keväällä 2025 mahdollisesti maksettavia palkkioita varten. Palkkiona luovutettavien osakkeiden enimmäismäärän odotetaan olevan vuosien 2022–2024 LTI-jakson osalta 620 000 osaketta ja vuosien 2022–2024 RS-jakson osalta 60 000 osaketta.

Fortum-konserni ilmoitti 20.12.2021 asettaneensa vähennystavoitteen epäsuorille kasvihuonekaasupäästöille (Scope 3) osana kunnianhimoista strategiaa päästöjen vähentämiseksi. Tavoitteena on vähentää epäsuoria Scope 3 -päästöjä 35 % viimeistään vuoteen 2035 mennessä vuoteen 2021 verrattuna. Fortum ja Uniper ottavat epäsuorissa Scope 3 päästöissä huomioon jälleenmyyjät loppukäyttäjien lisäksi. Scope 3 -tavoite vahvistaa konsernitason sitoutumisen hiilineutraaliuden saavuttamiseen viimeistään vuoteen 2050 mennessä, ja se on Pariisin ilmastopimuksen tavoitteiden mukainen. Joulukuussa 2020 Fortum-konserni ilmoitti, että se on sitoutunut vähentämään Euroopan sähköntuotantonsa hiilidioksidipäästöjä (Scope 1 ja 2) vähintään 50 % vuoteen 2030 mennessä (verrattuna vuoteen 2019) ja olemaan hiilineutraali viimeistään vuoteen 2035 mennessä.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Fortum ilmoitti 4.1.2022, että sen tytäryhtiö Uniper on ryhtynyt ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin turvatakseen likviditeettinsä ja taloudellisen joustavuutensa pääasiassa talvikaudeksi varautukseen heilunnan jatkumiseen hyödykemarkkinoilla ja merkittäviin hintojen nousuun. Fortum on myöntänyt Uniperille enintään 8 miljardin euron suuruisen konsernin sisäisen rahoituksen tavanomaisin markkinaehdoin. Rahoitusjärjestely koostuu osakaslainasta ja emoyhtiön takauksesta. Uniper on nostanut yhtiön nykyiset 1,8 miljardin euron valmiusluotot kokonaisuudessaan. Lisäksi Uniper on sopinut Saksan valtion omistaman KfW-pankin kanssa enintään 2 miljardin euron lyhytaikaisesta valmiusluotosta.

Fortum ilmoitti 4.2.2022 voittaneensa Intian Solar Energy Corporationilta (SECI) oikeuden rakentaa Karnatakaan Intiaan kaksi aurinkovoimapuistoa, joiden kokonaiskapasiteetti on 600 megawattia (MW). Fortum osallistui kahteen SECI:n järjestämään ISTS-X-aurinkovoimahuutokauppaan. Huutokauppojen kapasiteetti oli yhteensä 1 200 MW. Aurinkovoimalaitoksille maksetaan SECI:n pitkäaikaisen sähkönmyyntisopimuksen (PPA, power purchase agreement) mukaista kiinteää hintaa 25 vuoden ajan. Hinta 300 MW:n kapasiteetille on 2,37 INR/kWh ja toiselle 300 MW:n kapasiteetille 2,36 INR/kWh. Voimalaitokset on tarkoitus ottaa käyttöön vuoteen 2024 mennessä. Aurinkovoimaan perustuvan sähköntuotannon kehittämisessä Fortum hyödyntää kumppanuuksia ja muita yhteistyömuotoja ylläpitääkseen kevyttä taserakennetta. Karnatakan aurinkovoimapuistojen rakentaminen Intiassa on tarkoitus toteuttaa yhteistyökumppanin kanssa.

Uniper ilmoitti 21.2.2022, että Uniperin johtoryhmä päätti ehdottaa 18.5.2022 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2021 jaetaan osinkoa 0,07 euroa osakkeelta (2020: 1,37 euroa). Suunniteltu osinko on yhteensä noin 26 miljoonaa euroa (2020: 501 miljoonaa euroa). Samassa ad hoc -pörssitiedotteessa Uniper antoi myös ohjeistuksen vuodelle 2022.

Kuten 18.1. 2022 tiedotettiin, Fortum ja Bank GPB aloittivat yhteistyön tuulivoiman tuotannossa Venäjällä vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä. Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahaston (50/50-yhteisyrittäjä) 1,3 gigawatin (GW) tuulivoimahankkeet siirretään tässä yhteydessä Fortumin ja Bank GPB:n perustamalle yhteisyritykselle. Tuulivoimahankkeiden siirron myötä Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto purkautuu. Fortumin portfolioon kuuluvat sijoitusrahastolle syyskuun 2021 tuulivoimahuutokaupassa myönnetty oikeudet rakentaa 1,4 GW uutta tuulivoimakapasiteettia, ja niiden käyttöönotto on ajoitettu vuosille 2025–2027.

Fortum ilmoitti 3.3.2022, että yhtiö on tehnyt päätöksen lopettaa yhtiön sähkön vähittäismyyntiliiketoiminnan (Consumer Solutions) sekä yhtiön Puolan kaukolämpöliiketoiminnan strategisten vaihtoehtojen arvioinnin voimakkaan markkinaheilunnan johdosta. Fortum jatkaa näiden liiketoimintojen kehittämistä osana konsernia. Lisäksi yhtiö arvioi vaihtoehtoja hiilestä luopumiseksi Puolan tuotantolaitoksilla. Fortum on sitoutunut sähkön ja lämmön tuotantonsa hiilineutraaliuuteen Euroopassa viimeistään vuoteen 2035 mennessä.

Fortum ilmoitti 3.3.2022, että yhtiö Fortum on päättänyt hakea Loviisan ydinvoimalaitoksen molemmille yksiköille uutta käyttö lupaa vuoden 2050 loppuun saakka. Mikäli lupa myönnetään, laitoksen odotetaan tuottavan jopa 170 terawattituntia päästötöntä sähköä jatkoajalla. Toiminnan jatkamiseen ja käyttöänsä pidentämiseen liittyvät investoinnit vuoteen 2050 mennessä nousevat arviolta miljardiin euroon.

Venäjä aloitti laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan 24.2.2022. Tämän johdosta muun muassa Yhdysvallat, Euroopan unioni ja Iso-Britannia ovat asettaneet pakotteita Venäjän pääsille pääoma- ja rahoitusmarkkinoille. Pakotteet kohdistuvat lukuisiin henkilöihin ja pankkeihin, sekä kaupankäyntiin yleisesti. Näillä pakotteilla ja mahdollisilla vastapakotteilla sekä Yhdysvaltojen, Euroopan unionin ja Ison-Britannian mahdollisilla jatkotoimenpiteillä voi olla vaikutusta Fortumin liiketoimintaan Venäjällä.

Tällä hetkellä keskeytymätön kaasun toimittaminen Venäjältä Eurooppaan on jatkunut. Fortumin Venäjän liiketoiminnot ovat myös jatkaneet toimintaansa normaalisti.

Epävarmuus ja riskit johtuen geopolitisesta tilanteesta, mukaan lukien asetut pakotteet, mahdolliset lisäpakotteet sekä vastapakotteet ja niiden seuraukset, voivat vaikuttaa sekä varojen käypiin arvoihin että niiden taloudelliseen käyttöikänsä sekä myös hyödykehintoihin ja niiden vakuuksiin Euroopassa. Fortumin Venäjään liittyvien varojen kirjanpitoarvo oli noin 5,5 miljardia euroa 31.12.2021, sisältäen Nord Stream 2 -kaasuputkiprojektiin liittyvän saatavan. Tällä hetkellä Fortum arvioi viimeaikaisen kehityksen vaikutusta ja niitä lieventäviä toimenpiteitä seuraavasti:

- Saksa on pysäyttänyt Nord Stream 2 -kaasuputken sertifiointin, kun taas Yhdysvallat on asettanut pakotteet Nord Stream 2 AG:ta, sen tytäryhtiöitä ja toimitusjohtajaa kohtaan. Fortumilla on Uniper-segmentissä noin yhden miljardin euron rahoitussaatava liittyen Nord Stream 2 -kaasuputkiprojektiin.
- Venäjän rupla on heikentynyt merkittävästi tilinpäätöspäivän 31.12.2021 arvosta. Mikäli tämä jatkuu, sillä on negatiivinen vaikutus Fortum-konsernin ruplamääräisten tuloksen, varojen ja velkojen muuntamiseen.
- Edellä mainitut tapahtumat ovat johtaneet eurooppalaisten hyödykehintojen nousuun, ja niistä on seurannut Fortum-konsernin maksettavien vakuusvaateiden kasvu. Fortumin yleinen maksuvalmius ei ole kuitenkaan olennaisesti heikentynyt johtuen riskiä pienentävistä toimista sekä rahoitustoimenpiteistä.

Fortum seuraa tilannetta aktiivisesti, varmistaakseen voimassa olevien määräyksien ja lakien noudattamisen, mukaan lukien pakotteiden.

Osingonjakoehdotus

Fortum Oyj:n voitonjakokelpoiset varat 31.12.2021 olivat 5 747 917 222 euroa, mukaan lukien tilikauden 2021 voitto 1 816 026 744 euroa. Yhtiöllä on hyvä maksuvalmius, eikä hallituksen ehdottama osinko vaaranna sitä.

Fortumin hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2021 maksetaan osinkona 1,14 euroa osakkeelta.

Tällöin osingon kokonaismäärä olisi 1 013 miljoonaa euroa rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärän (2.3.2022) mukaan laskettuna. Hallitus ehdottaa, että loput voitonjakokelpoisista varoista siirretään omaan pääomaan.

Varsinainen yhtiökokous 2022

Fortumin vuoden 2022 yhtiökokous on suunniteltu pidettäväksi 28.3.2022, ja mahdolliseen osingonmaksuun liittyvät päivämäärät ovat seuraavat:

- osingon irtoamispäivä: 29.3.2022
- osingon täsmäytyspäivä: 30.3.2022
- osingon maksupäivä: 6.4.2022.

Espoo, 2.3.2022

Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:

Sijoittajasuhteet ja talousviestintä: Ingela Ulfves, puh. 040 515 1531, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150, Nora Hallberg, puh. 040 720 1775, Pirjo Lifländer, puh. 040 643 3317, ja investors@fortum.com

Media: Fortum News Desk, 040 198 2843

Fortumin hallitus on hyväksynyt yhtiön vuoden 2021 tilinpäätöksen, ja Fortumin tilintarkastajat ovat antaneet vakiomuotoisen tilintarkastuskertomuksensa 2.3.2022. Tämä tilinpäätöstiedote on laadittu EU:ssa hyväksytyin IAS 34 *Osavuositarkastukset* -standardin mukaisesti. Tämä tilinpäätöstiedote on tilintarkastamaton.

Tapahtumakalenteri 2022

Fortumin tilinpäätös ja hallituksen toimintakertomus vuodelta 2021 julkaistaan viimeistään viikolla 10.

Fortum julkaisee kolme osavuositarkastusta vuonna 2022:

- tammi–maaliskuun osavuositarkastus 12.5.2022 noin klo 9
- tammi–kesäkuun osavuositarkastus 12.8.2022 noin klo 9
- tammi–syyskuun osavuositarkastus 10.11.2022 noin klo 9

Uniper julkaisi vuoden 2021 vuosikertomuksensa 23.2.2022.

Uniper julkaisee osavuositarkastuksensa vuonna 2022 seuraavasti:

- tammi–maaliskuun 2022 tulos 3.5.2022
- tammi–kesäkuun 2022 tulos 2.8.2022
- tammi–syyskuun 2022 tulos 3.11.2022

Jakelu:

Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.com/fi

Tilinpäätöstiedotteeseen liittyvää lisätietoa (mukaan lukien vuosineljänneksitaulukot) on osoitteessa www.fortum.com/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Liikevaihto	3	50 079	21 279	112 400	49 015
Muut tuotot		5 440	1 260	12 380	4 802
Materiaalit ja palvelut		-48 003	-19 127	-105 170	-44 298
Henkilöstökulut		-451	-382	-1 561	-1 195
Poistot	3	-346	-320	-1 281	-1 090
Muut kulut		-5 648	-1 782	-14 232	-5 890
Vertailukelpoinen liikevoitto	3	1 070	928	2 536	1 344
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	3, 4	942	-470	-3 124	255
Liikevoitto	3	2 012	458	-588	1 599
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	3, 12	40	113	192	656
Korkokulut		-57	-38	-202	-170
Korkotuotot		40	31	156	111
Muut rahoituserät - netto		94	-11	154	3
Rahoituskulut - netto	7	76	-18	107	-56
Voitto ennen tuloveroja		2 128	554	-289	2 199
Tuloverot	8	-1 125	-142	175	-344
Kauden voitto		1 003	411	-114	1 855
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		842	379	739	1 823
Määräysvallattomille omistajille		162	31	-852	32
		1 003	411	-114	1 855
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)					
Laimentamaton		0,95	0,43	0,83	2,05

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin laimentamattomat osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen liikevoitto		1 070	928	2 536	1 344
Arvon alentumiset ja peruutukset		-5	4	-83	2
Myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät		-5	-16	2 681	765
Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus		-	-	-	-222
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		1 134	-605	-5 424	-675
Muut		-182	147	-299	386
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	3, 4	942	-470	-3 124	255
Liikevoitto		2 012	458	-588	1 599

Katso liitetieto 23 Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset.

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Kauden voitto		1 003	411	-114	1 855
Muut laajan tuloksen erät					
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:					
Kassavirran suojaukset					
Kauden käyvän arvon muutokset ¹⁾		-600	-268	-1 365	-155
Siirrot tuloslaskelmaan		28	39	117	45
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin		-2	1	1	2
Laskennalliset verot		131	47	265	21
Nettosijoitusten suojaus					
Kauden käyvän arvon muutokset		2	-3	-15	48
Laskennalliset verot		-2	1	1	-8
Muuntoerot ²⁾		32	314	322	-524
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä		3	13	8	-250
Yrityshankinnan kirjanpidollisen vaikutuksen siirrot tuloslaskelmaan	4	-	-	-	222
Muut muutokset		-63	-8	20	-70
		-472	135	-646	-667
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:					
Sijoitusten uudelleenarvostus		-13	-44	-6	-28
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot etuus pohjaisista järjestelyistä		12	-18	226	-244
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot etuus pohjaisista järjestelyistä osakkuus- ja yhteisyrityksissä		0	-2	29	67
		-1	-64	250	-205
Muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen		-472	71	-397	-873
Laaja tulos yhteensä		531	482	-510	982
Laajan tuloksen jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		405	444	185	1 052
Määräysvallattomille omistajille		126	38	-695	-70
		531	482	-510	982

- 1) Kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutokset liittyvät lähinnä johdannaisten, kuten futuurien ja termiinin, käypään arvoon arvostamiseen. Johdannaisilla suojataan tulevien hyödyketransaktioiden myyntihintaa ja niihin sovelletaan suojauslaskentaa. Kun hyödykkeen markkinahinta on korkeampi (alhaisempi) kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen (positiivinen).
- 2) Ulkomaisten tytäryritysten muuntoerot, pääosin Venäjän rupla ja Ruotsin kruunu.

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2021	31.12.2020
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet ¹⁾	10	2 167	2 268
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja käyttöoikeusomaisuuserät	11	19 049	19 367
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	12	2 461	2 912
Osuudet ydinjätehuoltorahastoista	15	3 515	3 445
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		570	479
Laskennalliset verosaamiset		2 149	1 089
Johdannaisinstrumentit	5	17 096	2 946
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	13	2 392	2 402
Pitkäaikaiset varat yhteensä ¹⁾		49 399	34 908
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus ¹⁾		2 275	1 936
Johdannaisinstrumentit	5	65 392	7 531
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	13	715	598
Tuloverosaamiset		161	156
Vakuussaaminen	14	9 163	1 132
Myyntisaamiset ja muut saamiset		14 856	8 906
Likvidit varat	14	7 592	2 308
Lyhytaikaiset varat yhteensä ¹⁾		100 155	22 567
Myytävänä olevat omaisuuserät	6	108	335
Varat yhteensä		149 661	57 810
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73
Kertyneet voittovarot		10 062	10 149
Muut oman pääoman erät		-1 050	-316
Yhteensä		12 131	12 953
Määräysvallattomat omistajat		1 534	2 624
Oma pääoma yhteensä		13 665	15 577
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Korollinen vieras pääoma	14	8 701	8 785
Johdannaisinstrumentit	5	16 657	2 657
Laskennalliset verovelat		827	952
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	15	3 891	3 866
Muut varaukset	16	4 108	3 452
Eläkevelvoitteet, netto	17	1 190	1 520
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		397	344
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		35 771	21 576
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Korollinen vieras pääoma	14	8 519	1 877
Johdannaisinstrumentit	5	71 947	7 937
Muut varaukset	16	2 299	780
Vakuusvelka	14	985	331
Ostovelat ja muu vieras pääoma		16 477	9 525
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		100 226	20 451
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	6	-	206
Vieras pääoma yhteensä		135 997	42 233
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		149 661	57 810

1) Vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä Aineettomat hyödykkeet -ryhmään sisältyneet CO₂-päästöoikeudet uudelleenluokiteltiin vaihto-omaisuudeksi. Katso lisätietoja liitetiedosta 10 Aineettomat hyödykkeet. Vertailutiedot on luokiteltu uudelleen vastaavasti.

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- Liite pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojauskset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä			
Oma pääoma 1.1.2021	3 046	73	13 097	-2 948	-158	-175	18	12 953	2 624	15 577
IS Kauden voitto			739					739	-852	-114
Muuntoerot				180	2	2		184	137	322
Muut laajan tuloksen erät					-982	207	37	-738	20	-718
Kauden laaja tulos yhteensä			739	180	-980	209	37	185	-695	-510
Osingonjako			-995					-995	-171	-1 166
Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa			-15					-15	-221	-236
Muut			3					3	-3	0
BS Oma pääoma 31.12.2021	3 046	73	12 830	-2 768	-1 138	34	54	12 131	1 534	13 665
Oma pääoma 1.1.2020	3 046	73	12 441	-2 459	-70	60	-108	12 982	252	13 235
IS Kauden voitto			1 823					1 823	32	1 855
Muuntoerot				-490	-1	-3	2	-492	-32	-524
Muut laajan tuloksen erät					-87	-231	40	-279	-70	-349
Kauden laaja tulos yhteensä			1 823	-490	-88	-235	42	1 052	-70	982
Osingonjako			-977					-977	-160	-1 137
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä	6								2 847	2 847
Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus	4		-84				84	-		-
Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa			-107					-107	-247	-354
Muut			2					2	1	4
BS Oma pääoma 31.12.2020	3 046	73	13 097	-2 948	-158	-175	18	12 953	2 624	15 577

Muuntoerot

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Kurssiero syntyy pääosin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun vaikutuksesta. Katso lisätietoja käytetyistä kurseista liitetiedossa 1.5 Osavuositarkastuksessa käytetyt keskeisimmät valuuttakurssit.

Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus

Osakkuusyhtiön yhdistämiseen kuuluu konsernin osuuden kirjaaminen osakkuusyhtiön laajan tuloksen eristä. Jos osakkuusyhtiö myydään tai siitä tulee tytäryhtiö, IFRS-standardien mukaan nämä aiemmin kirjatut laajan tuloksen erät uudelleenluokitellaan oman pääoman sisällä luonteensa mukaisesti kertyneisiin voittovaroihin, joko konsernin tuloslaskelman kautta tai suoraan. Tällä uudelleenluokittelulla ei ole vaikutusta konsernin omaan pääomaan.

Tästä vaatimuksesta johtuen -84 miljoonaa euroa on uudelleenluokiteltu vuonna 2020 oman pääoman sisällä laajan tuloksen eristä kertyneisiin voittovaroihin. Katso liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto.

Kassavirtasuojauskset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojausten käyvän arvon muutoksista liittyy lähinnä hyödykejohdannaisten, kuten futuurien ja termiiniin, käypään arvoon arvostamiseen. Hyödykejohdannaisilla suojataan tulevien hyödyketransaktioiden myyntihintaa ja niihin sovelletaan suojauslaskentaa. Kun hyödykkeen markkinahinta on korkeampi (alhaisempi) kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen (positiivinen).

Osingonjako

Vuoden 2020 osingonjaosta, 1,12 euroa osakkeelta ja yhteensä 995 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 28.4.2021. Osinko maksettiin 7.5.2021. Lisätietoja liitetiedossa 9 Osakekohtainen osinko.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Liiketoiminnan rahavirta					
IS Kauden voitto		1 003	411	-114	1 855
Oikaisuerät:					
Tuloverot		1 125	142	-175	344
Rahoituskulut - netto		-76	18	-107	56
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	-40	-113	-192	-656
Poistot	3	346	320	1 281	1 090
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		2 358	777	693	2 688
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	3, 4	-942	470	3 124	-255
Vertailukelpoinen käyttökate		1 416	1 247	3 817	2 434
Ei-kassavaikutteiset sekä muut erät ¹⁾		940	282	1 506	394
Saadut korot		27	14	75	46
Maksetut korot		-39	-51	-202	-208
Saadut osingot		23	29	124	121
Maksetut tuloverot		-165	-33	-493	-267
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta ¹⁾		2 202	1 488	4 827	2 520
Käyttö pääoman muutos ¹⁾		-626	-725	144	35
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		1 576	763	4 970	2 555
Investointien rahavirta					
Investoinnit käyttöomaisuuteen	3	-329	-419	-1 178	-1 101
Hankitut osakkeet	6	-24	-158	-294	-1 801
Käyttöomaisuuden myynnit		2	5	20	16
Myydyt osakkeet ja pääoman palautukset	6	115	21	3 863	1 244
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	13	15	-4	-8	-44
Vakuussaamisten muutos		-2 723	-566	-7 964	-552
Muutos muissa korollisissa saamisissa	13	-65	27	-166	98
Investointien rahavirta yhteensä		-3 009	-1 093	-5 727	-2 140
Rahavirta ennen rahoitusta		-1 433	-330	-756	415
Rahoituksen rahavirta					
Pitkäaikaisten lainojen nostot	14	3 297	93	3 439	2 569
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	14	-1 619	-40	-2 315	-507
Lyhytaikaisten lainojen muutos	14	2 794	317	5 364	207
Osingonjako emoyhtiön omistajille	9	0	0	-995	-977
Osingonjako määräysvallattomille omistajille		-26	-13	-171	-160
Vakuusvelan muutos		-1 709	-193	649	-623
Muut rahoituserät		46	-5	43	-3
Rahoituksen rahavirta yhteensä		2 783	159	6 013	505
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		1 350	-172	5 256	920
Likvidit varat kauden alussa					
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa	14	6 240	2 474	2 308	1 435
Likvidit varat kauden lopussa	14	7 592	2 308	7 592	2 308

1) Vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä Aineettomat hyödykkeet -ryhmään sisältyneet CO₂-päästöoikeudet uudelleenluokiteltiin vaihto-omaisuudeksi. Katso lisätietoja liitetiedosta 10 Aineettomat hyödykkeet. Uudelleenluokittelulla oli myös vaikutus Käyttö pääoman muutos sekä Ei-kassavaikutteiset sekä muut erät riveihin. Vertailutiedot on luokiteltu uudelleen vastaavasti. Päästöoikeuksiin liittyvät velat esitetään edelleen osana ei kassavaikutteisia erä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-5 435	-1 812	-5 892	-1 106
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-) ¹⁾	517	40	-192	306
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	4 293	1 047	6 227	835
CF Yhteensä ¹⁾	-626	-725	144	35

1) Vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä Aineettomat hyödykkeet -ryhmään sisältyneet CO₂-päästöoikeudet uudelleenluokiteltiin vaihto-omaisuudeksi. Katso lisätietoja liitetiedosta 10 Aineettomat hyödykkeet. Uudelleenluokittelulla oli myös vaikutus Käyttöpääoman muutos sekä Ei-kassavaikutteiset sekä muut erät riveihin. Vertailutiedot on luokiteltu uudelleen vastaavasti.

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Käyttöomaisuusinvestoinnit ¹⁾	335	471	1 116	1 146
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-6	-44	78	-6
Aktivoidut vieraan pääoman menot ¹⁾	0	-8	-16	-39
CF Yhteensä	329	419	1 178	1 101

1) Vuoden 2020 vertaavia lukuja päivitettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä, kun vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2021 aikana 294 miljoonaa euroa (2020: 1 801). Osakehankinnat liittyivät pääasiassa Uniperin osakkeiden hankintaan. Katso lisätietoja liitetiedossa 6.1 Yrityshankinnat.

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	103	9	932	1 156
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet ja pääoman palautukset	2	0	2 903	49
Myydyt muut sijoitukset	10	12	28	40
CF Yhteensä	115	21	3 863	1 244

Vuoden 2021 aikana Fortum sai päätökseen 50 prosentin omistusosuutensa myynnin ruotsalaisesta kaukolämpö- ja kaukokylmäyhtiö Stockholm Exergistä, Baltian kaukolämpöliiketoimintansa myynnin, Intian Pavagada II:n ja Rajasthanin aurinkovoimapuistojen myynnin, Norjassa olevan Sør fjordin tuulipuiston 80 prosentin osuuden myynnin sekä Ruotsissa kahdeksan pienen vesivoimalaitoksen myynnin. Vuonna 2020 Fortum sai päätökseen Järvenpään ja Joensuun kaukolämpöliiketoimintansa myynnin, pohjoismaisten tuulivoimalaitostensa 80 prosentin osuuden myynnin sekä pohjoismaisen sähköajoneuvojen julkisten latauspisteiden operaattorin 60 prosentin osuuden myynnin. Katso lisätietoja liitetiedossa 6.2 Yritysmyyntit.

Rahoitusnettovelan muutokset

milj. euroa	Liite	2021	2020
Rahoitusnettovelka kauden alussa		7 023	4 833
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)		3 817	2 434
Ei-kassavaikutteiset sekä muut erät ¹⁾		1 506	394
Maksetut nettorahoituskulut ja saadut osingot		-3	-40
Maksetut tuloverot		-493	-267
Käyttöpääoman muutos ¹⁾		144	35
Käyttöomaisuusinvestoinnit		-1 178	-1 101
Yrityshankinnat		-294	-1 801
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit		3 883	1 260
Muutos korollisissa saamisissa		-174	54
Osingonjako emoyhtiön omistajille		-995	-977
Osingonjako määräysvallattomille omistajille		-171	-160
Muut rahoitustoiminnot		43	-3
Nettorahavirta ('-' rahoitusnettovelan kasvu)		6 084	-173
Rahoitusvelka yrityshankinnoista		-	2 010
Muuntoerot ja muut muutokset		-150	6
Rahoitusnettovelka kauden lopussa	14	789	7 023

1) Vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä Aineettomat hyödykkeet -ryhmään sisältyneet CO₂-päästöoikeudet uudelleenluokiteltiin vaihto-omaisuudeksi. Katso lisätietoja liitetiedosta 10 Aineettomat hyödykkeet. Uudelleenluokittelulla oli myös vaikutus Käyttöpääoman muutos sekä Ei-kassavaikutteiset sekä muut erät riveihin. Vertailutiedot on luokiteltu uudelleen vastaavasti. Liitetiedossa 22 Vaihto-omaisuus. Päästöoikeuksiin liittyvät velat esitetään edelleen osana ei kassavaikutteisia eriä.

Ei sisällä myytävänä olevien omaisuuserien rahoitusnettovelkaa. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit ja myytävänä olevat omaisuuserät.

Pääomariskien hallinta

Pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet ovat:

- Rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökateen suhde alle 2x
- Uusien investointien vähimmäistuottovaatimus on pääomakustannusten painotettu keskiarvo (WACC) ja vähintään
 - +100 korkopistettä 'vihreissä' investoinneissa
 - +200 korkopistettä muissa investoinneissa

Vertailukelpoinen käyttökate on vaihtoehtoinen tunnusluku, ja sitä käytetään osatekijänä pääomarakenteen tavoitteen tunnusluvussa rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA). Vertailukelpoinen käyttökate vuonna 2020 sisälsi Uniperin vaikutuksen ajalta 1.4.–31.12.2020, sillä Uniper on yhdistelty tytäryrityksenä 31.3.2020 alkaen. Uniperin vaikutus 31.3.2020 asti esitettiin erässä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.

Fortumin tavoitteena on vähintään BBB-tason investment grade -luottoluokitus, jotta yhtiö voi ylläpitää taloudellista vahvuuttaan sekä varmistaa taloudellisen joustavuuden ja pääoman hyvän saatavuuden laajentuneelle konsernille. Fortum ja Uniper hallinnoivat huolellisesti taseitaan ja keskittyvät kannattavuuteen, rahavirran optimointiin ja investointien tiukkaan priorisointiin nykyisessä markkina- ja liiketoimintaympäristössä.

Heinäkuussa 2021 S&P Global Ratings tarkisti Fortumin pitkäaikaista luokitusta, joka on nyt BBB vakain näkymin (aiemmin BBB negatiivisin näkymin). Fitch tarkisti kesäkuussa 2021 Fortumin pitkäaikaista luokitusta, joka on nyt BBB vakain näkymin (aiemmin BBB negatiivisin näkymin).

Syyskuussa 2021 S&P Global Ratings vahvisti Uniperille BBB-luokituksen vakain näkymin. S&P Global Ratings tarkisti heinäkuussa 2021 myös Uniperin pitkäaikaista luokitusta, joka on nyt BBB vakain näkymin (aiemmin BBB negatiivisin näkymin).

Tammikuussa 2022 S&P Global Ratings vahvisti Fortumille ja Uniperille BBB-luokituksen vakain näkymin.

Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)

milj. euroa	Liite	2021	2020
+ Korollinen vieras pääoma		17 220	10 662
- BS Likvidit varat		7 592	2 308
- Pitkäaikaiset arvopaperisijoitukset		111	98
- Vakuusjärjestelysopimusarvopaperit		549	432
- Korollisiin saamiin sisältyvät arvopaperit		660	530
- BS Vakuussaaminen		9 163	1 132
+ BS Vakuusvelka		985	331
+/- Nettovakuusvelka/-saaminen		-8 179	-801
Rahoitusnettovelka	14	789	7 023
IS Liikevoitto		-588	1 599
+ IS Poistot		1 281	1 090
Käyttökate		693	2 689
- IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		3 124	-255
Vertailukelpoinen käyttökate		3 817	2 434
Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate		0,2	2,9

Katso lisätietoja vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä liitetiedosta 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto, ja lisätietoja rahoituksesta ja likviditeetin statuksesta on liitetiedossa 14 Korollinen nettovelka.

Tunnuslukuja

Vuoden 2021 ensimmäisestä neljänneksestä Fortum on esittänyt kaksi uutta tunnuslukua: vertailukelpoinen kauden voitto ja vertailukelpoinen tulos/osake. Katso liitetiedot 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto ja 23 Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset. Uniper on yhdistelty tytäryrityksenä 31.3.2020 alkaen. Uniperin vaikutus 31.3.2020 asti esitettiin erässä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.

milj. euroa tai kuten merkitty	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Raportoitu				
IS Liikevaihto	50 079	21 279	112 400	49 015
IS Liikevoitto	2 012	458	-588	1 599
IS Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	40	113	192	656
IS Kauden voitto	1 003	411	-114	1 855
IS Kauden voitto (määräysvallattomien omistajien osuuden jälkeen)	842	379	739	1 823
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	0,95	0,43	0,83	2,05
CF Liiketoiminnan rahavirta	1 576	763	4 970	2 555
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	356	623	1 407	4 953
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa ¹⁾	335	471	1 116	1 146
Henkilöstön lukumäärä			19 140	19 933

milj. euroa tai kuten merkitty	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen				
Käyttökate (EBITDA)	1 416	1 247	3 817	2 434
IS Liikevoitto	1 070	928	2 536	1 344
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	27	63	154	656
Kauden voitto (määräysvallattomien omistajien osuuden jälkeen)	693	610	1 778	1 483
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	0,78	0,69	2,00	1,67

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Rahoitusnettovelka, milj. euroa	789	7 023
Oikaistu nettovelka, milj. euroa	3 227	9 784
Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate	0,2	2,9
Oma pääoma/osake, euroa	13,66	14,58
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 294	888 294
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 294	888 294
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 294	888 294

1) Vuoden 2020 vertaavia lukuja päivitettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä, kun vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin.

Konsernin lyhennetyn osavuositiedon liitetiedot

1. Merkittävät laadintaperiaatteet

1.1 Laadintaperusta

Konsernin tilintarkastamaton lyhennetty osavuositiedon on laadittu EU:ssa käyttöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositiedot -standardia noudattaen. Osavuositiedosta tulee lukea yhdessä vuoden 2020 konsernitilinpäätöksen kanssa.

Osavuositiedoksessa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

Fortumin liiketoiminnasta osa on kausiluonteista, mistä johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä. Fortum on yhdistellyt Uniperin tuloksen tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta neljänneksestä alkaen. Uniperin yhdistely on pääsyy muutoksiin neljänneksen luvuissa. Fortum käsitteli Uniperin osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti.

Alla olevat symbolit kertovat, mitkä liitetiedon luvut täsmäävät tuloslaskelmaan, taseeseen ja rahavirtalaskelmaan.

IS = Tuloslaskelma

BS = Tase

CF = Rahavirta

COVID-19-pandemian vaikutukset konsernitilinpäätökseen

Fortum on tarkastellut COVID-19-pandemian mahdollisia vaikutuksia liiketoimintaansa, eikä pandemialla ollut yhtiön mukaan merkittävää vaikutusta tilinpäätökseen.

Vuosien 2020 ja 2021 aikana koronapandemia aiheutti uusia ja osittain odottamattomia riskejä, kun yhteiskunnat ja hallitukset kaikkialla maailmassa ryhtyivät äärimmäisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen hillitsemiseksi. Vaikka vaikutukset Fortumiin ovat toistaiseksi olleet rajallisia ja tilanne on parantunut vuoden 2020 loppuun verrattuna, pandemian pitkittymiseen liittyviä riskejä ei voida sulkea pois. Suurimpia riskitekijöitä ovat hyödykkeiden hintojen lasku, kysynnän lasku, luottojen maksuhäiriöiden ja maksujen viivästymisen kasvanut riski, hankkeiden viivästyminen ja kasvanut toimintahäiriöiden riski tai kunnossapidon pitkittyminen matkustusrajoitusten seurauksena, avainhenkilöiden poissaolot sekä ongelmat keskeisten materiaalien ja varaosien saatavuudessa. Fortum seuraa tiiviisti pandemian kehitystä ja sen mahdollisia vaikutuksia.

Fortum on arvioinut, onko olemassa viitteitä arvonalentumisista. Arviointi tehtiin sisäisten ja ulkoisten tietolähteiden perusteella, ja siinä otettiin huomioon esimerkiksi COVID-19-pandemian vaikutukset. Fortumin tämänhetkisen näkemyksen mukaan COVID-19-pandemialla ei ole sellaisia pitkäaikaisia seurauksia, jotka vaikuttaisivat yhtiön pitkäaikaisten varojen, kuten aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden, yleiseen arvoon.

1.2 Uniper-hankinta

Fortum sopi 8.10.2019 ostavansa kaikki Elliott Management Corporation ja sen tytäryhtiöiden ("Elliott") sekä Knight Vinke Energy Advisors Limited ja sen tytäryhtiöiden ("Knight Vinke") hallinnoimien rahastojen omistamat Uniperin osakkeet. Määräysvalta Uniperista saavutettiin 26.3.2020 ja Fortum yhdisteli Uniperin taseen 31.3.2020. Hankintapäivän 26.3.2020 ja raportointipäivän 31.3.2020 välinen tulosvaikutus ei ollut merkittävä. Fortumin kokonaisomistusosuus Uniperista oli 73,4 prosenttia 31.3.2020 ja 78,0 prosenttia 31.12.2021 (vuoden 2020 lopussa: 76,1 %). Fortum käsitteli Uniperin osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti.

Uniper-hankinnan hankintamenolaskelma saatettiin päätökseen 31.3.2021. Muita käyvän arvon oikaisuja ei tehty 31.12.2020 tilinpäätöksessä esitettyjen käyvän arvon oikaisujen lisäksi.

Vuoden 2020 neljännellä neljänneksellä Fortum esitti alustavan Uniperin hankintamenolaskelman, minkä seurauksena Uniperin 31.3.2020 avaavaan taseeseen tehtiin oikaisuja. Tästä johtuen vuoden 2020 aiempien neljännten luvut oikaistiin. Uniperin taseeseen 31.3.2020 tehdyt käyvän arvon oikaisut liittyivät pääasiallisesti aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja käyttöoikeusomaisuuseriin, osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä, vuokrasopimusvelkoihin, muihin varauksiin ja laskennallisiin veroihin. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvon nousu kasvatti poistoja (16 miljoonaa euroa vuoden 2021 aikana); ja vuokrasopimusvelan kasvu (johtuen matalammasta diskonttauskorosta) johti pienempiin korkokuluihin (9 miljoonaa euroa vuoden 2021 aikana). Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä. Hankintahinnan ja Uniperin nettovarojen käyvän arvon erotus (515 miljoonaa euroa) muodostaa liikearvon. Katso liitetieto 6.1. Yrityshankinnat.

Hankintamenolaskelman laatimisen yhteydessä Fortumin täytyi myös arvioida tapahtumia Uniper-segmentin tuloslaskelmassa vuoden ajanjaksolla, jolla hankintamenolaskelma oli ollut avoinna. Fortum oikaisi vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä arvonalentumisia (22 miljoonaa euroa) ja aiemmin kirjattujen arvonalentumisten peruutuksia (12 miljoonaa euroa) Uniperin erilliseltä tuloslaskelmalta. Näillä oikaisulla ei ollut vaikutusta Uniperin 31.3.2020 avaavaan taseeseen.

Katso lisätietoja Uniper-hankinnasta vuoden 2020 konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 1 Merkittävät laadintaperiaatteet.

1.3 Vaihtoehtoiset tunnusluvut

ESMAN vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevien ohjeiden (ESMA Guidelines on Alternative Performance Measures) mukaan vaihtoehtoisena tunnuslukuna (APM) pidetään taloudellista tunnuslukua, joka kuvaa mennyttä tai tulevaa tulosta, taloudellista asemaa tai rahavirtoja, ja joka on muu kuin sovellettavassa tilinpäätösnormistossa määritelty tai nimetty taloudellinen tunnusluku.

Fortum käyttää vaihtoehtoisia tunnuslukuja (APM), kuten vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen käyttökate, taloudellisessa tavoiteasetannassa ja ennustamisessa, segmenttien ja konsernin tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoinnissa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia. Liiketoimintojen tulosta ei voi vertailla eri raportointikausien välillä huomioimatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja siksi nämä erät eivät sisälly vertailukelpoiseen liikevoittoon eivätkä vertailukelpoiseen käyttökatteeseen. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät on esitetty erikseen konsernin tuloslaskelmalla liiketoiminnan läpinäkyvyyden ja lukujen vertailukelpoisuuden parantamiseksi eri kausien välillä.

Fortumin pitkän aikavälin taloudellinen tavoite pääomarakenteelle on rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökateen suhde (katso Pääomariskien hallinta ja 23 Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset).

Vuoden 2021 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien Fortum on esittänyt kaksi uutta vaihtoehtoista tunnuslukua (APM), jotka parantavat toiminnan kannattavuuden vertailua eri kausien välillä.

- Vertailukelpoinen kauden voitto koostuu seuraavista eristä: vertailukelpoinen liikevoitto +/- vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta +/- vertailukelpoiset rahoituskulut – netto +/- vertailukelpoiset tuloverot +/- vertailukelpoinen määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus
- Vertailukelpoinen tulos/osake lasketaan seuraavasti: vertailukelpoinen kauden voitto jaettuna osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä kauden aikana

Katso liitetiedot 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto ja 23 Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset.

1.4 Laadintaperiaatteet

Tässä osavuositiedossa noudatetut laadintaperiaatteet ovat yhtenevät konsernitilinpäätöksessä 2020 noudatettujen periaatteiden kanssa. Standardimuutoksilla ja tulkinnoilla, jotka tulivat voimaan 1.1.2021, ei ollut merkittävää vaikutusta Fortumin konsernitilinpäätökseen.

1.5 Osavuositarkastuksessa käytetyt keskeisimmät valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi lasketaan Euroopan keskuspankin päivittäisten loppukurssien keskiarvona.

Keskeisimmät osavuositarkastuksessa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-12/2021	1-9/2021	1-6/2021	1-3/2021	1-12/2020	1-9/2020	1-6/2020	1-3/2020
Iso-Britannia (GBP)	0,8596	0,8636	0,8680	0,8739	0,8897	0,8851	0,8746	0,8623
Norja (NOK)	10,1633	10,2280	10,1759	10,2584	10,7228	10,7115	10,7324	10,4652
Puola (PLN)	4,5652	4,5473	4,5374	4,5457	4,4430	4,4220	4,4120	4,3241
Venäjä (RUB)	87,1527	88,5335	89,5502	89,6675	82,7248	79,9599	76,6692	73,8205
Ruotsi (SEK)	10,1465	10,1528	10,1308	10,1202	10,4848	10,5582	10,6599	10,6689
Yhdysvallat (USD)	1,1827	1,1962	1,2053	1,2048	1,1422	1,1250	1,1020	1,1027

Kauden lopun valuuttakurssi	31.12.2021	30.9.2021	6/30/2021	31.3.2021	31.12.2020	30.9.2020	30.6.2020	31.3.2020
Iso-Britannia (GBP)	0,8403	0,8605	0,8581	0,8521	0,8990	0,9124	0,9124	0,8864
Norja (NOK)	9,9888	10,1650	10,1717	9,9955	10,4703	11,1008	10,9120	11,5100
Puola (PLN)	4,5969	4,6197	4,5201	4,6508	4,5597	4,5462	4,4560	4,5506
Venäjä (RUB)	85,3004	84,3391	86,7725	88,3175	91,4671	91,7763	79,6300	85,9486
Ruotsi (SEK)	10,2503	10,1683	10,1110	10,2383	10,0343	10,5713	10,4948	11,0613
Yhdysvallat (USD)	1,1326	1,1579	1,1884	1,1725	1,2271	1,1708	1,1198	1,0956

2. Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet erät saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitilinpäätöksessä 2020.

3. Tiedot segmenteittäin

Fortumin IFRS:n mukaiset raportoitavat segmentit ovat Generation, Russia, City Solutions, Consumer Solutions ja Uniper. Muut toiminnot sisältää konsernitoiminnot, T&K-toiminnot ja teknologian kehitysprojektit.

Uniper yhdisteltiin tytäryhtiönä 31.3.2020 lähtien ja tästä johtuen Fortum muutti raportoitavia segmenttejään esittäen Uniperin erillisenä segmenttinä vuoden 2020 toisesta neljänneksestä lähtien. Fortumin vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen Muiden toimintojen tulos sisälsi Fortumin osuuden Uniperin tuloksesta 1.10.2019–31.3.2020, koska Fortum käsitteli Uniperin osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti ja sisällytti Uniperin tuloksen kolmen kuukauden viiveellä. Katso lisätietoja liitetiedossa 12 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä.

Lisäksi Uniper- ja Generation-segmenttien raportointiin vaikuttivat myös OKG Aktiebolagin (OKG AB), ruotsalaisen ydinvoimayhteisyrityksen lukuihin tehdyt oikaisut. Fortum ja Uniper ovat yhteisomistajia ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä OKG AB. OKG AB on yhdistetty Uniper-konserniin tytäryhtiönä 45,5 prosentin vähemmistöosuudella, joka edustaa Fortumin omistusosuutta OKG AB:ssa. Fortum käsitteli OKG AB:ta osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti. OKG AB on yhdistetty Fortum-konserniin tytäryhtiönä 31.3.2020 alkaen. Fortum on oikaisut Uniperin erillistuloslaskelman ja -taseen lukuja OKG AB:ssa omistamansa osuuden mukaisesti, sekä oikaisut Generation-segmentin liikevoittoa, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ja nettovaroja. Nämä oikaisut johtavat siihen, että OKG AB on jaettu omistusosuuksien mukaan kahteen eri segmenttiin.

Vuosineljännes

milj. euroa	Liite	Generation ¹⁾		Russia		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Uniper		Muut toiminnot		Yhteensä	
		IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin															
Sähkönmyynti ¹⁾		878	506	219	188	77	41	920	330	10 944	6 567	0	0	13 037	7 633
Lämmönmyynti		-	-	44	48	208	164	-	-	152	81	-	-	405	293
Kaasunmyynti		77	28	-	-	-	0	91	43	26 043	9 428	-	-	26 211	9 499
Jätteiden käsittelyn myynti		0	-	-	-	69	69	-	-	-	-	-	-	69	69
Muu myynti		10	7	4	2	72	62	41	-3	10 779	3 915	35	38	10 941	4 021
Liikevaihto		965	541	267	238	427	337	1 052	370	47 918	19 990	35	38	50 663	21 515
Eliminoinnit		15	-86	-1	-1	-11	-19	-8	5	-16	0	-24	-30	-45	-130
Nord Pool -netotus ²⁾														-540	-105
IS Ulkoinen liikevaihto		979	455	266	237	416	318	1 044	376	47 902	19 990	11	8	50 079	21 279
Vertailukelpoinen käyttökate		450	220	118	108	119	90	3	38	763	819	-36	-28	1 416	1 247
IS Poistot		-49	-42	-39	-33	-46	-50	-19	-17	-185	-170	-8	-9	-346	-320
IS Vertailukelpoinen liikevoitto		401	177	80	76	73	41	-17	21	578	649	-44	-36	1 070	928
Arvonalentumiset ja peruutukset		-	2	-5	-	-	-	-	-	0	3	-	-	-5	4
Myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät		0	0	0	0	0	0	0	0	-3	-17	-1	0	-5	-16
Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		-31	-18	0	0	-59	3	129	27	1 095	-617	0	-	1 134	-605
Muut		0	0	-	-	-	-	-	-	-177	147	-6	-	-182	147
IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-31	-17	-5	0	-59	3	129	27	914	-483	-7	0	942	-470
IS Liikevoitto		370	160	75	76	14	44	113	49	1 492	166	-51	-36	2 012	458
Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 12	8	5	5	15	4	19	-	-	10	25	0	-1	27	63
IS Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	17	46	5	15	4	19	-	-	14	35	0	-1	40	113
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin															
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	4	63	1	-1	0	2	0	-	5	3	10	86	21	152
Investoinnit käyttöomaisuuteen ³⁾		72	52	21	20	42	114	19	14	180	258	3	13	335	471
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	0	0	0	0	286	0	0	10	74	13	0	0	360	24

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta. Sähkönmyynti sisältää hyödykejohdannaisten realisoituneen tuloksen sopimuksista, joilla ei ollut IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa, mutta ovat operatiivisesti luokiteltu suojaukseksi.

2) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitilillä ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietyssä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

3) Vuoden 2020 vertaavia lukuja päivitettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä, kun vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin.

Vuoden alusta

milj. euroa	Liite	Generation ¹⁾		Russia		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Uniper		Muut toiminnot		Yhteensä	
		2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin															
Sähkönmyynti ¹⁾		2 690	1 878	761	791	205	121	2 253	1 057	28 365	16 994	0	0	34 274	20 841
Lämmönmyynti		-	-	137	134	612	516	-	-	437	191	-	-	1 186	841
Kaasunmyynti		167	84	-	-	1	1	225	139	59 577	22 176	-	-	59 970	22 400
Jätteiden käsittelyn myynti		0	-	-	-	250	252	-	-	-	-	-	-	250	252
Muu myynti		42	44	8	4	235	185	144	70	17 612	5 154	138	140	18 179	5 598
Liikevaihto		2 899	2 006	906	929	1 302	1 075	2 622	1 267	105 992	44 514	138	140	113 860	49 931
Eliminoinnit		-143	-421	-3	-2	-39	-64	-14	-2	-29	0	-104	-110	-331	-598
Nord Pool -netotus ²⁾														-1 128	-317
IS Ulkoinen liikevaihto		2 756	1 585	903	927	1 264	1 012	2 608	1 264	105 964	44 514	34	30	112 400	49 015
Vertailukelpoinen käyttökate		1 299	886	404	394	317	239	123	153	1 789	856	-114	-94	3 817	2 434
IS Poistot		-189	-164	-142	-143	-182	-191	-71	-63	-668	-494	-28	-35	-1 281	-1 090
IS Vertailukelpoinen liikevoitto		1 110	722	261	251	135	47	52	90	1 120	363	-142	-129	2 536	1 344
Arvonalentumiset ja peruutukset		-	2	-35	-	-	-	-	-	-48	0	-	-	-83	2
Myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät		50	0	1	1	2 608	723	0	0	9	-13	14	53	2 681	765
Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-222	-	-222
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		-107	-12	0	0	-72	5	443	39	-5 688	-706	-	-	-5 424	-675
Muut		1	0	-	-	-	-	-	-	-294	386	-6	-	-299	386
IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-56	-11	-34	1	2 536	728	443	39	-6 021	-333	8	-169	-3 124	255
IS Liikevoitto		1 054	711	227	252	2 671	775	495	129	-4 901	29	-134	-298	-588	1 599
Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		11	13	62	47	42	57	-	-	39	38	0	502	154	656
IS Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	36	29	62	47	42	57	-	-	51	54	0	470	192	656
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin															
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	7	70	36	48	2	114	-	0	9	3	237	3 572	290	3 807
Investoinnit käyttöomaisuuteen ³⁾		168	158	47	43	161	219	68	57	673	635	15	34	1 116	1 146
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	129	171	18	0	3 870	895	0	10	88	69	19	81	4 122	1 226

- 1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta. Sähkönmyynti sisältää hyödykejohdannaisten realisoituneen tuloksen sopimuksista, joilla ei ollut IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa, mutta ovat operatiivisesti luokiteltu suojaukseksi.
- 2) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.
- 3) Vuoden 2020 vertaavia lukuja päivitettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä, kun vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin.

Varat ja velat segmenteittäin

milj. euroa	Liite	Generation		Russia		City Solutions		Consumer Solutions		Uniper		Muut toiminnot		Yhteensä	
		31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Korottomat varat		6 066	5 780	1 923	2 020	2 874	3 512	1 496	780	26 616	20 646	283	270	39 258	33 009
BS Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	12	1 005	961	678	577	74	612	-	-	671	729	32	33	2 461	2 912
Eliminoinnit														-386	-57
Segmenttien varat yhteensä		7 071	6 742	2 601	2 597	2 949	4 123	1 496	780	27 286	21 375	315	303	41 333	35 863
Korolliset saamiset	13													3 107	3 000
BS Laskennalliset verosaamiset														2 149	1 089
Muut varat														95 481	15 550
BS Likvidit varat														7 592	2 308
BS Varat yhteensä														149 661	57 810
Segmenttien velat		735	508	93	166	492	445	371	215	22 315	13 943	190	167	24 196	15 443
Eliminoinnit														-386	-57
Segmenttien velat yhteensä														23 810	15 386
BS Laskennalliset verovelat														827	952
Muu vieras pääoma														94 140	15 233
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma														118 777	31 570
Korollinen vieras pääoma	14													17 220	10 662
BS Oma pääoma														13 665	15 577
BS Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä														149 661	57 810
Henkilöstön lukumäärä		1 116	1 143	2 627	2 935	1 766	2 093	1 176	1 048	11 494	11 751	961	963	19 140	19 933

Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen vertailukelpoisen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto

milj. euroa	Liite	Generation		Russia		City Solutions		Consumer Solutions		Uniper ³⁾	
		31.12. 2021	31.12. 2020	31.12. 2021	31.12. 2020	31.12. 2021	31.12. 2020	31.12. 2021	31.12. 2020	31.12. 2021	31.12. 2020
Vertailukelpoinen liikevoitto		1 110	722	261	251	135	47	52	90	1 120	363
Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ¹⁾	4, 12	11	13	62	47	42	57	-	-	39	38
Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta¹⁾		1 121	735	323	298	177	104	52	90	1 160	401
Segmenttien varat kauden lopussa		7 071	6 742	2 601	2 597	2 949	4 123	1 496	780	27 286	21 375
Segmenttien velat kauden lopussa		735	508	93	166	492	445	371	215	22 315	13 943
Vertailukelpoinen sidottu pääoma		6 336	6 234	2 508	2 431	2 456	3 679	1 125	565	4 971	7 432
Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin²⁾		6 221	6 006	2 516	2 693	2 915	3 679	746	569	7 021	N/A
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %¹⁾		18,0	12,2	12,9	11,1	6,1	2,8	6,9	15,9	16,5	N/A

1) Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuodelle 2020 on laskettu uudelleen vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä, kun vaihtoehtoinen tunnusluku, vertailukelpoinen kauden voitto, otettiin käyttöön.

2) Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttäen vuoden alun ja jokaisen vuosineljänneksen lopun arvoja.

3) Fortum on yhdistellyt Uniperin taseeseensa 31.3.2020 alkaen ja Uniperin tuloksen tuloslaskelmaansa vuoden 2020 toisesta neljänneksestä alkaen. Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin ja vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto esitetään vuoden 2021 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien Uniper-segmentissä, koska tiedot 12 kuukauden ajalta ovat saatavilla.

4. Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto

4.1 Liikevoiton täsmäytys vertailukelpoiseen liikevoittoon

Vuosineljännes

milj. euroa	Oikaisematon		Arvon- alentumiset ja peruutukset		Myyntivoitot ja saman- kaltaiset erät		Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus		Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		Muut		Raportoitu	
	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020	IV/2021	IV/2020
Liikevaihto	89 048	21 412	-	-	-	-	-	-	-38 969	-133	-	-	50 079	21 279
Muut tuotot	39 960	6 101	-2	-3	5	16	-	-	-34 445	-4 678	-78	-178	5 440	1 260
Materiaalit ja palvelut	-120 149	-19 840	-	-	-	-	-	-	72 057	756	89	-44	-48 003	-19 127
Henkilöstökulut	-601	-381	-	-	-	-	-	-	-	-	150	-1	-451	-382
Poistot	-354	-322	7	-1	-	-	-	-	-	-	-	3	-346	-320
Muut kulut	-5 894	-6 514	-	-	1	-	-	-	223	4 659	22	72	-5 648	-1 782
IS														
Vertailukelpoinen liikevoitto	-	-	5	-4	5	16	-	-	-1 134	605	182	-147	1 070	928
IS														
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-	-	-5	4	-5	-16	-	-	1 134	-605	-182	147	942	-470
IS Liikevoitto	2 012	458											2 012	458

Vuoden alusta

milj. euroa	Oikaisematon		Arvon- alentumiset ja peruutukset		Myyntivoitot ja saman- kaltaiset erät		Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus		Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		Muut		Raportoitu	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Liikevaihto	166 218	42 517	-	-	-	-	-	-	-53 817	6 499	-	-	-112 400	49 015
Muut tuotot	70 209	10 517	-1	0	-2 682	-784	-	-	-55 010	-4 679	-136	-252	12 380	4 802
Materiaalit ja palvelut	-217 515	-38 286	-	-	-	-	-	-	-112 198	-5 805	148	-208	-105 170	-44 298
Henkilöstökulut	-1 718	-1 206	-	-	-	-	-	-	-	-	156	11	-1 561	-1 195
Poistot	-1 364	-1 092	83	-1	-	-	-	-	-	-	-	3	-1 281	-1 090
Muut kulut	-16 419	-10 851	-	-	1	20	-	222	2 054	4 659	131	60	-14 232	-5 890
IS														
Vertailukelpoinen liikevoitto	-	-	83	-2	-2 681	-765	-	222	5 424	675	299	-386	2 536	1 344
IS														
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-	-	-83	2	2 681	765	-	-222	-5 424	-675	-299	386	-3 124	255
IS Liikevoitto	-588	1 599											-588	1 599

Arvon alentumiset ja peruutukset

Arvon alentumiset ja aiemmin kirjattujen arvon alentumisten peruutukset oikaistaan poistoista ja esitetään vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä. Vuoden 2021 arvon alentumiset sisältävät 40 miljoonaa euroa arvon alentumisia koskien Schopaun ruskohiilivoimalaitoksen myyntiä Saksassa (Uniper -segmentti) ja Venäjän Argayashin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) kaupan yhteydessä kirjatun 35 miljoonan euron verovähennyskelpoisen kassavirtavaikutuksettomaa arvon alentumisen (Russia -segmentti).

Myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät

Vuoden 2021 myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät sisältävät 2 350 miljoonan euron myyntivoiton 50 prosentin omistusosuuden myynnistä ruotsalaisesta kaukolämpö- ja kaukokylmäyhtiöstä, Stockholm Exergi Holding AB:sta, 254 miljoonan euron myyntivoiton Baltian kaukolämpöliiketoiminnoista ja 50 miljoonan euron myyntivoiton kahdeksasta pienestä vesivoimalaitoksesta Ruotsissa (katso liitetieto 6.2 Yritysmyyntit). Vuoden 2020 myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät sisältävät 431 miljoonan euron myyntivoiton Joensuun kaukolämpöliiketoiminnan myynnistä, 291 miljoonan euron myyntivoiton Järvenpään kaukolämpöliiketoiminnan myynnistä ja 72 miljoonan euron myyntivoiton Fortum Recharge AS:n myynnistä (katso liitetieto 6.2 Yritysmyyntit), sekä 20 miljoonaa euroa Uniperin hankinnasta aiheutuneita kuluja (katso liitetieto 6.1 Yrityshankinnat).

Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus

Osakkuusyhtiön yhdistämiseen kuuluu konsernin osuuden kirjaaminen osakkuusyhtiön laajan tuloksen eristä. IFRS-standardien mukaan nämä aiemmin kirjatut laajan tuloksen erät uudelleenluokitellaan oman pääoman sisällä luonteensa mukaisesti kertyneisiin voittovaroihin, joko konsernin tuloslaskelman kautta tai suoraan, jos osakkuusyhtiö myydään tai siitä tulee tytäryhtiö. Tällä uudelleenluokittelulla ei ole vaikutusta konsernin omaan pääomaan.

Tästä uudelleenluokittelusta johtuen Fortum kirjasi -222 miljoonan euron kertaluontoisen erän konsernin tuloslaskelmaan, kun Uniperista tuli Fortumin tytäryhtiö 31.3.2020. Tämä edusti Fortumin osuutta Uniperin laajan tuloksen eristä siltä ajanjaksolta, jolloin Uniper oli osakkuusyhtiö ja aiheutui pääasiassa Uniperin kirjaamista muuntoeroista. Kirjauksella ei ollut vaikutusta konsernin kassavirtaan eikä omaan pääomaan. Fortumin osuus niistä Uniperin laajan tuloksen eristä, joita ei siirretä tuloslaskelmaan, -84 miljoonaa euroa, on uudelleenluokiteltu oman pääoman sisällä kertyneisiin voittovaroihin. Katso myös Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.

Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset

Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisinstrumenttien realisoitumattomat muutokset, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä, ja johdannaisiksi käsiteltävät fyysiset sopimukset kirjataan vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

Johdannaisina käsiteltyjen fyysisten sopimusten selvittämisen vaikutukset oikaistaan myyntiin sekä materiaaleihin ja palveluihin, jotta erät kuvaisivat näiden sopimusten osalta niiden sopimusperusteista myynti- tai hankintahintaa, eikä vastaavaa markkinahintaa toimitushetkellä ("contract pricing adjustment"). Oikaisuja tarvitaan taloudellisen tuloksen ymmärtämisen parantamiseksi, kun verrataan eri tilikausien tuloksia.

Muut

Erä Muut sisältää uudelleenjärjestelykuluja, tiettyjen varausten muutoksia ja lyhytaikaisten varojen väliaikaisten vähennysten palautuksia.

4.2 Vertailukelpoisen liikevoiton täsmäytys vertailukelpoiseen kauden voittoon

Vuoden 2021 ensimmäisestä neljänneksestä Fortum on esittänyt kaksi uutta tunnuslukua (APM), vertailukelpoinen kauden voitto ja vertailukelpoinen tulos/osake, joiden avulla voidaan paremmin vertailla kannattavuutta eri kausien välillä.

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
IS Liikevoitto		2 012	458	-588	1 599
IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4.1	-942	470	3 124	-255
IS Vertailukelpoinen liikevoitto		1 070	928	2 536	1 344
IS Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		40	113	192	656
Oikaisu osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	-13	-50	-38	0
Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		27	63	154	656
IS Rahoituskulut - netto		76	-18	107	-56
Rahoituskuluihin - netto liittyvät oikaisu	7	-118	-4	-146	-48
Vertailukelpoiset rahoituskulut - netto		-42	-22	-38	-103
Vertailukelpoinen voitto ennen tuloveroja		1 054	969	2 651	1 897
IS Tuloverot		-1 125	-142	175	-344
Tuloveroihin liittyvät oikaisu		872	-73	-780	45
Vertailukelpoiset tuloverot		-252	-215	-605	-299
IS Määräysvallattomat omistajat		-162	-31	852	-32
Määräysvallattomiin omistajiin liittyvät oikaisu		53	-112	-1 121	-82
Vertailukelpoinen määräysvallattomat omistajat		-109	-143	-268	-114
Vertailukelpoinen kauden voitto		693	610	1 778	1 483
Vertailukelpoinen tulos/osake, euroa	23	0,78	0,69	2,00	1,67

Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oikaistaan merkittävästi erillä (vastaavasti kuin vertailukelpoista kauden voittoja määrittäessä tehdyt oikaisu) niiden yritysten osalta, jotka luokitellaan Fortumin merkittävimmiksi osakkuus- ja yhteisyrityksiksi. Lisätietoja Fortumin merkittävimmistä osakkuus- ja yhteisyrityksistä on vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetiedossa 18 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä. Vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä ja 31.3.2020 asti Uniper oli Fortumin osakkuusyritys.

Vertailukelpoiset rahoituskulut - netto

Rahoituskuluja – netto oikaistaan esimerkiksi muut rahoituserät – nettoon kirjatulla ydinjätehuoltoon liittyvillä erillä, rahoituserien käypien arvojen muutoksilla, sekä rahoituserien arvonalentumisilla ja aiemmin kirjattujen arvonalentumisten peruutuksilla.

Vertailukelpoiset tuloverot

Tuloveroja oikaistaan vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien, rahoituskuluihin – netto liittyvien oikaisujen, verokannan muutosten ja muiden kertaluonteisten oikaisujen verovaikutuksilla.

Katso myös liitetieto 23 Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset.

5. Rahoitusriskien hallinta

Fortum jatkaa keskusteluja Uniperin kanssa ja arvio riskienhallinnan järjestelmiä sekä periaatteita koko konsernin laajuudelta. Riskienhallinnan nykyiset tavoitteet ja periaatteet on esitetty vuoden 2020 konsernitilinpäätöksessä.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on havainnoitavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei havainnoitavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2020 liitetiedossa 15 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus ¹⁾		Yhteensä	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Pitkäaikaisissa varoissa										
Muut sijoitukset ²⁾	71	75	46	43	99	70			216	188
Johdannaisinstrumentit										
Hyödykejohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			62	52			-9	-29	53	23
Ei sovelleta suojauslaskentaa	5 136	1 030	11 708	1 563	207	138	-96	-24	16 955	2 707
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			54	170					54	170
Ei sovelleta suojauslaskentaa			34	46					34	46
Korolliset saamiset	111	98			36	17			147	116
Yhteensä pitkäaikaisissa varoissa	5 318	1 203	11 904	1 874	342	225	-105	-53	17 460	3 250
Lyhytaikaisissa varoissa										
Johdannaisinstrumentit										
Hyödykejohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa	50		572	185			-207	-60	416	125
Ei sovelleta suojauslaskentaa	22 876	2 851	45 575	5 090	326	6	-4 028	-655	64 750	7 292
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			57	26					57	26
Ei sovelleta suojauslaskentaa			170	89					170	89
Muut saamiset			13	62					13	62
Korolliset saamiset	596	432		46	4	5			600	483
Yhteensä lyhytaikaisissa varoissa	23 522	3 283	46 387	5 498	330	11	-4 235	-715	66 006	8 077
Yhteensä rahoitusvaroissa	28 840	4 486	58 291	7 372	672	237	-4 340	-768	83 465	11 326

1) Saamiset ja velat netotetaan standardimuotoisista, hyödykepörsseissä tehdyistä ja samaan aikaan toimitettavista sähkö- ja muista hyödykejohdannaisista Fortumissa, pois lukien Uniper-segmentti.

2) Muut sijoitukset koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista.

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus ¹⁾		Yhteensä	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Pitkäaikaisissa veloissa										
Korolliset velat ²⁾			1 669	2 145					1 669	2 145
Johdannaisinstrumentit										
Hyödykejohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			257	106			-9	-29	248	77
Ei sovelleta suojauslaskentaa	4 874	634	11 336	1 598	259	254	-96	-24	16 373	2 462
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			27	56					27	56
Ei sovelleta suojauslaskentaa			8	63					8	63
Yhteensä pitkäaikaisissa veloissa	4 874	634	13 297	3 967	259	254	-105	-53	18 326	4 802
Lyhytaikaisissa veloissa										
Korolliset velat			549	497					549	497
Johdannaisinstrumentit										
Hyödykejohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa	420		2 721	304			-207	-60	2 934	244
Ei sovelleta suojauslaskentaa	20 316	2 545	52 531	5 612	86	10	-4 028	-655	68 905	7 512
Korko- ja valuuttajohdannaiset										
Sovelletaan suojauslaskentaa			4	14					4	14
Ei sovelleta suojauslaskentaa			103	167					103	167
Yhteensä lyhytaikaisissa veloissa	20 736	2 545	55 908	6 594	86	10	-4 235	-715	72 496	8 434
Yhteensä rahoitusveloissa	25 610	3 179	69 205	10 561	345	264	-4 340	-768	90 822	13 236

1) Saamiset ja velat netotetaan standardimuotoisista, hyödykepörsseissä tehdyistä ja samaan aikaan toimitettavista sähkö- ja muista hyödykejohdannaisista Fortumissa, pois lukien Uniper-segmentti.

2) Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Joulukuun 2021 lopussa hyödykejohdannaisien käypä arvo nettona on -6 225 miljoonaa euroa, josta varoja 82 miljardia euroa ja velkoja 88 miljardia euroa (-149 miljoonaa euroa 31.12.2020, josta varoja 10 miljardia euroa ja velkoja 10 miljardia euroa). Kasvu joulukuusta 2020 johtuu pääasiassa johdannaisinstrumenteista Uniper-segmentissä hyödykkeiden markkinahintojen nousun myötä.

Korko- ja valuuttajohdannaisien käypä arvo on nettona 171 miljoonaa euroa, josta varoja 315 miljoonaa euroa ja velkoja 143 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen vakuussopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Joulukuun 2021 lopussa Fortum oli saanut 152 miljoonaa euroa näistä vakuussopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja johdannaisinstrumenteista on liitetiedoissa 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto ja 16 Muut varaukset. Lisätietoja korollisista saamisista ja veloista on liitetiedoissa 13 Korolliset saamiset ja 14 Korollinen nettovelka sekä liitetiedossa 19 Pantatut varat ja vastuut.

Muutokset käypien arvojen hierarkiatasossa 3

	1.1.2021	Ostot	Myynnit	Selvitykset	Voitot / tappiot tulos-		Voitot / tappiot laajassa		31.12.2021
					laskelmassa	Siirrot tasoon 3	Siirrot tasosta 3	tuloksessa	
Taseessa, netto									
Muut sijoitukset	70	31			-3	52	-52	1	99
Hyödykejohdannaiset, käyvät arvot	382		166	-2	219				765
Hyödykejohdannaisien ensimmäisen päivän voitot ja tappiot	-501		-100	26					-575
Korolliset saamiset	22	19		-6	5				40
Yhteensä taseessa, netto	-27	50	66	18	221	52	-52	1	329

6. Yrityshankinnat ja -myynnit ja myytävänä olevat omaisuuserät

6.1 Yrityshankinnat

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Hankitut tytäryhtiöosakkeet (brutto)	0	72	210	3 646
Hankitut osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	6	66	44	119
Hankitut muut osakkeet (brutto)	15	15	36	42
Yhteensä	21	152	290	3 807

Hankinnat vuoden 2021 aikana

Hankitut osakkeet (brutto) vuoden 2021 aikana oli 290 miljoonaa euroa (2020: 3 807). Hankitut tytäryhtiöosakkeet liittyvät pääasiassa Uniperin osakkeiden hankintaan. Vuoden 2021 aikana Fortum investoi venäläisiin tuulivoimayhteisyrityksiin 35 miljoonaa euroa (2020: 44).

Kesäkuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto myi Kalmykian 200 megawatin tuulipuistot Fortumin ja Russian Direct Investment Fundin (RDIF-rahaston) yhteisyritykselle.

Uniperin hankinta maaliskuussa 2020

Fortum sopi 8.10.2019 ostavansa kaikki Elliott Management Corporation ja sen tytäryhtiöiden ("Elliott") sekä Knight Vinke Energy Advisors Limited ja sen tytäryhtiöiden ("Knight Vinke") hallinnoimien rahastojen omistamat Uniperin osakkeet. Hankinta toteutettiin kahdessa erässä. Määräysvalta Uniperista saavutettiin 26.3.2020, kun kaupan ensimmäinen, 19,6 prosentin osake-erä saatiin päätökseen. Hankintapäivänä kirjattiin myös velka kaupan toisesta 3,8 prosentin osake-erästä enimmäismääräisenä. Kaupat toisesta osake-erästä enimmäismääräisenä saatiin päätökseen 8.5.2020.

Fortumin kokonaisuus Uniperista oli 73,4 prosenttia 31.3.2020. Hankinnan kokonaisarvo oli yhteensä 2,6 miljardia euroa, mikä kasvatti Fortumin investoinnin kokonaisarvoa 6,5 miljardiin euroon.

milj. euroa	Uniper
Hankitut osakkeet	2 858
Likvidit varat hankituissa yhtiöissä	-1 328
Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa	1 530
Korollinen velka hankituissa yhtiöissä	1 414
Muut rahoitusnettovelkaan sisältyvät erät hankituissa yhtiöissä	596
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	3 540

Hankinnan kirjanpito käsittely

Uniper-hankinnan hankintamenolaskelma viimeisteltiin ja se saatettiin päätökseen 31.3.2021. Käyvän arvon oikaisu liittyvät pääasiallisesti aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja käyttöoikeusomaisuuseriin, osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä, vuokrasopimusvelkoihin, muihin varauksiin ja laskennallisiin veroihin. Hankintahinnan ja Uniperin nettovarojen käyvän arvon erotus esitetään liikearvona. Fortum päätti arvostaa määräysvallattomien omistajien osuuden Uniperissa määräysvallattomien omistajien suhteellisella osuudella hankituista nettovaroista.

Hankitut nettovarot on esitetty alla olevassa taulukossa.

milj. euroa	31.3.2020
VARAT	
Liikearvo	1 779
Muut aineettomat hyödykkeet	980
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja käyttöoikeusomaisuuserät	9 268
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	750
Johdannaisinstrumentit	21 958
Korolliset saamiset	1 840
Osuudet ydinjätehuoltorahastoista	1 602
Vakuussaaminen	413
Myyntisaamiset ja muut saamiset	7 236
Laskennalliset verosaamiset ja tuloverosaamiset	1 021
Vaihto-omaisuus	1 565
Likvidit varat	1 328
Varat yhteensä	49 739
VIERAS PÄÄOMA	
Johdannaisinstrumentit	21 084
Korollinen vieras pääoma	1 575
Eläkevelvoitteet	953
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	1 758
Muut varaukset	3 935
Laskennalliset verovelat ja tuloverovelat	348
Vakuusvelka	924
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	7 852
Velat yhteensä	38 428
Nettovarot Uniperin taseessa	11 312
Vähennetään Uniperin taseessa oleva liikearvo ¹⁾	-1 779
Uniperin nettovarot ilman liikearvoa	9 533
Hankintahinta	2 587
Aiemmin omistetun osuuden arvo	4 613
Hankinnan kokonaisarvo	7 201
Määräysvallattomien osuus Uniperin taseessa	-424
Määräysvallattomien osuus Uniperin hankinnasta	-2 423
Määräysvallattomien osuus yhteensä	-2 847
Liikearvo	515

1) Uniperin taseessa oleva liikearvo vähennetään, koska se ei ole IFRS-standardien mukainen yksilöitävissä oleva omaisuuserä Fortumin näkökulmasta.

Hankitut nettovarot perustuivat Uniperin vuoden 2020 ensimmäisen vuosineljänneksen osavuositiedon 7.5.2020 julkaistun taseeseen. Uniperin erillinen tase ei ole täysin yhtenevä tässä esitettyyn taseeseen, sillä taseen erät on luokiteltu Fortumin taseluokkien mukaisesti. Lisäksi Fortum ja Uniper ovat yhteisomistajia ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä OKG AB:ssa. OKG AB on yhdistetty Uniper-konserniin tytäryhtiönä 45,5 prosentin vähemmistöosuudella, joka edustaa Fortumin omistusosuutta OKG AB:ssa. Fortum käsitteli OKG AB:ta osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti. OKG AB on yhdistetty Fortum-konserniin tytäryhtiönä 31.3.2020 alkaen.

Uniperin osakkeiden hankinta on toteutunut vaiheittain, sillä Fortum omisti 49,99 prosenttia Uniperin osakkeista ennen 26.3.2020 tapahtunutta hankintaa. IFRS-standardien mukaan aiemmin omistettu osakkuusyhtiöosuus arvostetaan käypään arvoon, kun kontrolli on saavutettu. Taseen kirjanpitoarvon ja omistetun osuuden käyvän arvon ero kirjataan konsernin tuloslaskelmaan. Fortumin aiemmin omistaman oman pääoman ehtoisen osuuden käypä arvo oli 4 613 miljoonaa euroa. Käypä arvo perustui Uniperin osakkeen hintaan 26.3.2020, jota on hieman oikaistu merkittävää vaikutusvaltaa heijastavalla preemiolla. Arvostuksessa ei ole käytetty merkittävässä määrin muita kuin havainnoitavissa olevia lähtötietoja (markkinaehtoinen menetelmä, joka luokitellaan käyvän arvon hierarkiassa tasolle 2). Fortumin aiemmin omistaman oman pääoman ehtoisen osuuden arvostamisesta ei syntynyt tulosvaikutusta, sillä käypä arvo oli verrattavissa kirjanpitoarvoon.

Hankinnasta aiheutuneet kulut, 20 miljoonaa euroa, on kirjattu vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin konsernin tuloslaskelmalle vuonna 2020. Katso liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto.

Muut yrityshankinnat 2020

Vuoden 2020 aikana Fortum investoi Rusnanon kanssa 50/50 omistettuun venäläiseen tuulivoimasijoitusrahastoon 25 miljoonaa euroa.

Fortumin yhteisyritys, Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto, myi vuoden 2020 aikana 50 megawatin Uljanovsk 2 ja 300 megawatin Rostovin tuulipuistot tätä tarkoitusta varten RDIF-rahaston kanssa perustetulle yhteisyritykselle, joka ylläpitää uusiutuvan energian käyttöön perustuvia voimalaitoksia Venäjällä.

6.2 Yritysmyyntit

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto)	350	9	1 196	1 156
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	1	3	2 898	31
Myydyt muut sijoitukset (brutto)	10	12	28	40
Yhteensä	360	24	4 122	1 226

Yritysmyyntit vuoden 2021 aikana

Fortum ilmoitti 22.6.2021 allekirjoittaneensa sopimuksen Intian Pavagada II:n 250 megawatin ja Rajasthanin 250 megawatin aurinkovoimapuistojen mynnistä Actisille. Kaupan velattoman kokonaisarvon arvioidaan olevan noin 280 miljoonaa euroa, josta suurin osa kirjataan vuoden 2021 aikana. Kokonaisarvo sisältää nettovelan, jota ei kaupan myötä enää yhdistellä Fortum-konserniin. Pavagada II:n kauppa saatiin päätökseen lokakuussa 2021 ja Rajasthanin kaupan ensimmäinen vaihe marraskuussa 2021. Fortum kirjasi kaupasta City Solutions -segmentin vuoden 2021 viimeisen neljänneksen vertailukelpoiseen liikevoittoon 11 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Helmikuussa 2020 Uniper allekirjoitti sopimuksen Schkopaun ruskohiilellä toimivan voimalaitoksen omistuksen mynnistä Saale Energie GmbH:lle, tšekkiläisen Energetický a průmyslový holding, a.s.:n tytäryhtiölle. Uniper on voimalaitoksen operaattori ja omistaa siitä noin 58 prosenttia. Saale Energie omistaa Schkopaun voimalaitoksesta noin 42 prosenttia ja otti haltuunsa Uniper-osuuden 1.10.2021 alkaen.

Fortum sai 20.9.2021 päätökseen 50 prosentin omistusosuutensa mynnin ruotsalaisesta kaukolämpö- ja kaukokylmäyhtiö Stockholm Exergi Holding AB:stä (publ) sijoittajaryhmälle, johon kuuluvat APG, Alecta, PGGM, Keva ja AXA. Kaupan kokonaisarvo oli 29,5 miljardia kruunua (noin 2,9 miljardia euroa). Fortum kirjasi kaupasta City Solutions -segmentin vuoden 2021 kolmannen neljänneksen tulokseen 2 350 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Fortum ilmoitti 12.3.2021 sopineensa Baltian kaukolämpöliiketoimintansa mynnistä Partners Groupille. Fortum sai kaupan päätökseen 2.7.2021. Kaupan kokonaisarvo oli noin 710 miljoonaa euroa. Fortum kirjasi kaupasta City Solutions -segmentin vuoden 2021 kolmannen neljänneksen tulokseen 254 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Fortum ilmoitti 2.3.2021, että yhtiö oli päättänyt rakentaa Venäjän suurimman aurinkovoimalan RDIF-rahaston kanssa perustetun yhteisyrityksen kautta. Joulukuussa 2021 kapasiteetista oli otettu käyttöön 78 MW, ja loput otetaan käyttöön vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Voimala perustuu Fortumin CSA-huutokaupoissa vuosina 2018 ja 2019 voittamiin kapasiteetteihin. Maaliskuussa 2021 Fortum myi CSA-tuetun aurinkovoimahankkeen RDIF-rahaston kanssa perustetulle yhteisyritykselle, millä oli 17 miljoonan euron positiivinen vaikutus Russia-segmentin vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Joulukuussa 2020 Fortum päätti myydä kahdeksan pientä vesivoimalaitosta Ruotsissa Downing Renewables & Infrastructure Trustille. Voimalaitosten keskimääräinen vuotuinen sähköntuotanto on 0,1 terawattituntia. Velaton kauppahinta on 64,5 miljoonaa euroa, ja kauppa toteutui 2.2.2021.

Joulukuussa 2019 Fortum allekirjoitti sopimuksen pohjoismaisten tuulivoimalaitostensa 80 prosentin osuuden mynnistä Credit Suisse Energy Infrastructure Partnersin (CSEIP) hallinnoimille rahastoille. Kauppa saatiin päätökseen 14.5.2020 lukuun ottamatta kesken ollutta Sørpfjordin tuulipuistoa. Sørpfjordin kauppa saatiin päätökseen 20.1.2021.

Yritysmyyntit vuoden 2020 aikana

Fortum sopi 3.7.2020 Järvenpään kaukolämpöliiketoimintansa myynnistä Vantaan Energiasta, Infranodesta ja Kevasta koostuvalle konsortiolle. Kaupan velaton kokonaisarvo on 375 miljoonaa euroa. Kauppa saatiin päätökseen 19.8.2020, ja Fortum kirjasi City Solutions -segmentin vuoden 2020 kolmannen neljänneksen tulokseen 291 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

Fortum allekirjoitti 27.4.2020 sopimuksen pohjoismaisen sähköajoneuvojen julkisten latauspisteiden operaattorinsa Fortum Recharge AS:n 60 prosentin osuuden myynnistä Infracapitalille. Kauppa saatiin päätökseen 29.5.2020, ja Fortum kirjasi Muut toiminnot -segmentin vuoden 2020 toisen neljänneksen tulokseen 72 miljoonan euron verottoman myyntivoiton. Kokonaiskauppahinta oli 87 miljoonaa euroa.

Joulukuussa 2019 Fortum allekirjoitti sopimuksen pohjoismaisten tuulivoimalaitostensa 80 prosentin osuuden myynnistä Credit Suisse Energy Infrastructure Partnersin (CSEIP) hallinnoimille rahastoille. Kaupan velaton kokonaisarvo oli noin 170 miljoonaa euroa. Kauppa saatiin päätökseen 14.5.2020 lukuun ottamatta kesken ollutta Sør fjordin tuulipuistoa.

Joulukuussa 2019 Fortum sopi Joensuun kaukolämpöliiketoimintansa myynnistä Savon Voima Oyj:lle. Kaupan velaton kokonaisarvo oli noin 530 miljoonaa euroa. Kauppa saatiin päätökseen 10.1.2020, ja Fortum kirjasi City Solutions -segmentin vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen tulokseen 431 miljoonan euron verottoman myyntivoiton.

6.3 Myytävänä olevat omaisuuserät

Myytävänä olevat omaisuuserät 31.12.2021 sisältää pääomasijoituksen isobritannialaisessa Javelin-yhtiössä (Uniper -segmentti), ja Öresundverketin voimalaitos Ruotsin Malmössä (Uniper -segmentti).

Myytävänä olevat omaisuuserät sisälsivät 31.12.2020 Schkopaun ruskohiilellä toimivan voimalaitoksen (Uniper-segmentti) ja Sør fjordin tuulipuiston (Generation-segmentti). Schkopaun voimalaitoksen kauppa saatiin päätökseen 1.10.2021 ja Sør fjordin tuulipuiston kauppa saatiin päätökseen 20.1.2021.

milj. euroa	31.12. 2021	31.12. 2020
Myytävänä olevat omaisuuserät		
Aineettomat hyödykkeet sekä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja käyttöoikeusomaisuuserät	25	230
Laskennalliset verosaamiset	-	9
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset varat	83	96
BS Yhteensä	108	335
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat		
Korollinen vieras pääoma	-	43
Laskennalliset verovelat	-	33
Eläkevelvoitteet ja käytöstäpoistamisvaraukset	-	18
Muut velat ja varaukset	-	112
BS Yhteensä	-	206

7. Rahoituskulut - netto

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Korkokulut				
Lainat	-44	-43	-170	-186
Vuokrasopimusvelkojen korot ja muut korkokulut ¹⁾	-14	-4	-49	-23
Aktivoidut korkokulut ¹⁾	0	8	16	39
IS Yhteensä	-57	-38	-202	-170
Korkotuotot				
Lainasaamiset ja talletukset	37	27	135	96
Vuokrasopimussaamisten korot ja muut korkotuotot	3	4	21	16
IS Yhteensä	40	31	156	111
Muut rahoituserät - netto				
Ydinjätehuoltorahaston tuotto, ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu ja ydinvoimaan liittyvien varausten diskonttauksen purkaminen	125	-7	146	19
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutos, luottotappiot ja niiden oikaisu	-7	11	-1	29
Muiden varausten ja eläkevelvoitteiden diskonttauksen purkaminen	-20	-13	3	-45
Muut rahoituskulut ja -tuotot	-4	-2	5	0
IS Yhteensä	94	-11	154	3
IS Rahoituskulut - netto	76	-18	107	-56
milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
IS Rahoituskulut - netto	76	-18	107	-56
Oikaisu rahoituskuluihin - netto				
Ydinjätehuoltorahaston tuotto, ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu ja ydinvoimaan liittyvien varausten diskonttauksen purkaminen	-125	7	-146	-19
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutos, luottotappiot ja niiden oikaisu	7	-11	1	-29
Vertailukelpoiset rahoituskulut - netto	-42	-22	-38	-103

1) Vuoden 2020 vertaavia lukuja päivitettiin vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Uniperin hankintamenolaskelman viimeistelyn yhteydessä, kun vuokrasopimusvelkaan liittyvää oikaisua muutettiin.

Lainojen korkokulut olivat vuoden 2021 aikana yhteensä 170 miljoonaa euroa (2020: 186) sisältäen lainojen korkoja 146 miljoonaa euroa (2020: 160) ja 24 miljoonaa euroa (2020: 26) korkokuluja lainasalkkua suojaavista johdannaisista. Vuokrasopimusvelkojen korkokulut olivat 32 miljoonaa euroa (2020: 21) ja muut korkokulut olivat 16 miljoonaa euroa (2020: 2).

Korkotuotot vuoden 2021 aikana olivat yhteensä 156 miljoonaa euroa (2020: 111) sisältäen osakaslainasaamisten ja muiden lainasaamisten korkoja 128 miljoonaa euroa (2020: 88) ja 7 miljoonaa euroa (2020: 8) talletusten korkotuottoa. Vuokrasopimussaamisten korkotuotot olivat 15 miljoonaa euroa (2020: 12) ja muut korkotuotot olivat 5 miljoonaa euroa (2020: 4).

Ydinjätehuoltorahastojen tuotot sisältävät korkotuloja Suomen ydinjätehuoltorahastolta ja Ruotsin ydinjätehuoltorahaston markkina-arvojen muutoksia. Muiden varausten ja eläkevelvoitteiden diskonttauksen purkamisen muutos vuosien 2021 ja 2020 välillä johtuu pääasiassa Uniper-segmentin muiden varausten diskonttokorkojen muutoksista, joilla oli positiivinen vaikutus rahoituseriin.

8. Tuloverot

Vuoden 2021 tuloverot ovat 175 miljoonaa euroa (verotulo) (2020: -344 verokulu). Efektiivinen tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 60,7 % (2020: 15,7 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, ilman osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, verokantojen muutoksia sekä muita merkittäviä kertaluontoisia tuloveroeriä, oli 24,2 % (2020: 24,1 %). Vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä Fortum otti käyttöön vaihtoehdoisen tunnusluvun (APM) Vertailukelpoinen kauden voitto. Tästä johtuen vertailuvuoden 2020 lukua on oikaistu vastaavasti. Katso liitetieto 1 Merkittävät laadintaperiaatteet ja liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto.

Fortum on aikaisempina vuosina maksanut veroja liittyen käynnissä oleviin verokiistoihin. Valitusprosessit ovat kesken ja lainopillisten arvioiden sekä niitä tukevien lausuntojen perusteella maksut on kirjattu saamiseksi, 113 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 114), sisältyen verosaamisiin. Katso lisätietoja liitetiedossa 20 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.

9. Osakekohtainen osinko

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata velaksi tilinpäätökseen ennen kuin yhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet sen yhtiökokouksessa. Suunnitellulle yhtiökokoukselle 28.3.2022 ehdotetaan jaettavaksi vuodelta 2021 osinkoa 1,14 euroa osakkeelta, yhteensä 1 013 miljoonaa euroa, mikä perustuu 2.3.2022 rekisteröityjen osakkeiden lukumäärään.

Vuoden 2020 osingonjaosta, 1,12 euroa osaketta kohti, yhteensä 995 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 28.4.2021. Osinko maksettiin 7.5.2021.

Vuoden 2019 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 23.4.2020. Osinko maksettiin 5.5.2020.

10. Aineettomat hyödykkeet

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Liikearvo	1 021	1 069
Sopimuksiin perustuvat	514	534
Muut	632	664
BS Yhteensä	2,167	2 268

Vuoden 2021 neljännellä neljänneksellä Muut aineettomat oikeudet -ryhmään sisältyneet CO₂-päästöoikeudet uudelleenluokiteltiin vaihto-omaisuudeksi, jotta näiden hyödykkeiden luonne heijastuisi paremmin. Vertailutiedot on luokiteltu uudelleen vastaavasti.

Muutokset muissa aineettomissa hyödykkeissä vuoden 2021 aikana liittyvät pääasiassa poistoihin, joiden vaikutusta hankinnat ja muuntoerot osittain tasoittivat, sekä yritysmyynteihin.

11. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja käyttöoikeusomaisuuserät

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja käyttöoikeusomaisuuserät olivat 19 049 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 19 367). Muutokset vuoden 2021 aikana liittyvät pääasiassa poistoihin, joiden vaikutusta hankinnat ja muuntoerot osittain tasoittivat, sekä yritysmyynteihin.

12. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä

12.1 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä

Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 912	6 435
Yrityshankinnat ¹⁾	-	750
Hankinnat	44	119
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	192	656
Saadut osingot	-113	-116
Myyntit ja pääoman palautukset ²⁾	-569	-47
Uudelleenryhmittelyt ¹⁾	-58	-4 663
Osakkuus- ja yhteisyritysten muut laajan tuloksen erät	38	-183
Muuntoerot ja muut muutokset	14	-40
BS Kirjanpitoarvo kauden lopussa	2 461	2 912

1) Yrityshankinnat ja uudelleenryhmittelyt vuonna 2020 liittyvät pääasiassa Uniperin yhdistelyyn tytäryhtiönä 31.3.2020.

2) Myynnit ja pääoman palautukset liittyvät pääasiassa Stockholm Exergi AB:n myyntiin, lisätietoja liitetiedossa 6.2 Yritysmyyntit.

Fortum ja Uniper ovat yhteisomistajia ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä OKG AB:ssa. Fortum käsitteli OKG AB:ta osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti. OKG AB on yhdistetty Fortum-konserniin tytäryhtiönä 31.3.2020 alkaen.

12.2 Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Uniper SE	-	-	-	469
TGC-1	-1	-2	33	24
Stockholm Exergi AB	-	16	28	46
Muut osakkuus- ja yhteisyritykset	41	99	131	117
IS Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	40	113	192	656

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
IS Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	40	113	192	656
Oikaisu osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-13	-50	-38	0
Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	27	63	154	656

Uniper

Fortum on aiemmin käsitellyt Uniperin osakkuusyhtiönä kolmen kuukauden aikaviiveellä, koska Fortum on julkaissut osavuositiedonsa ennen kuin Uniperin taloudellisia tietoja oli saatavilla. Vuoden 2020 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien Fortum on muuttanut julkaisuaikatauluaan ja julkaisee nyt osavuositiedon Uniperin jälkeen. Tästä johtuen Fortumin ensimmäisen neljänneksen tulos sisälsi Fortumin osuuden Uniperin tuloksesta 1.10.2019–31.3.2020.

Fortumin osuus Uniperin vuoden 2019 neljännen neljänneksen tuloksesta, 162 miljoonaa euroa, sisälsi Fortumin vuoden 2019 neljännellä neljänneksellä tekemän oikaisun peruutuksen, liittyen Ison-Britannian kapasiteettimarkkinan uudelleenkäyttöön oton vaikutukseen. Fortum teki myös 389 miljoonan euron (verojen jälkeen) peruutuksen liittyen Uniperin vuoden 2019 neljännellä neljänneksellä tekemiin arvonlennuksiin.

Fortumin osuus Uniperin vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen tuloksesta, 307 miljoonaa euroa, sisälsi 61 miljoonan euron (verojen jälkeen) peruutuksen liittyen Uniperin vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä tekemiin arvonlennuksiin.

Uniperin osakkeiden 49,99 prosentin hankintaan liittyvässä hankintamenolaskelmassa kirjattu käyvän arvon oikaisu, 613 miljoonaa euroa verojen jälkeen, liittyi poliittisiin riskeihin ja riskeihin sääntely-ympäristössä koskien Uniperin energiantuotannossa käytettäviä omaisuuseriä. Jos Uniper raportoi negatiivisia tulosvaikutuksia näihin omaisuuseriin liittyen, Fortum arvioi, täytyykö tämä negatiivinen tulosvaikutus peruuttaa käyvän arvon oikaisua käyttäen. Tekemänsä arvion perusteella Fortum on päättänyt peruuttamaan käyvän arvon oikaisua käyttäen pääosan Uniperin vuoden 2019 neljännellä ja vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä tekemistä arvonlennuksista.

Uniperin osakkeiden 49,99 prosentin hankintaan liittyvän hankintamenolaskelman jäljellä oleva käyvän arvon oikaisu lakkasi olemasta 31.3.2020, koska Uniper yhdisteltiin tytäryhtiönä 31.3.2020 lähtien ja Fortum teki uuden hankintamenolaskelman. Katso lisätietoja liitetiedossa 6.1 Yrityshankinnat.

13. Korolliset saamiset

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Korolliset saamiset	2 971	2 804
Vuokrasopimussaamiset	136	196
Yhteensä	3 107	3 000

milj. euroa	Tasearvo		Käypä arvo	
	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	1 138	1 185	1 113	1 161
Pitkäaikaiset arvopaperisijoitukset	111	111	98	98
Muut pitkäaikaiset korolliset saamiset	1 024	1 024	1 010	1 010
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	2 273	2 320	2 221	2 270
Vakuusjärjestelysopimusarvopaperit	549	549	432	432
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	149	149	151	151
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	698	698	582	582
Yhteensä	2 971	3 018	2 804	2 852

Pitkäaikaiset korolliset saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä 1 138 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 1 113) sisältävät 955 miljoonaa euroa saamia ruotsalaisilta ydinvoimaosakkuusyrityksiltä Forsmarks Kraftgrupp AB:ita ja Ringhals AB:ita (vuoden 2020 lopussa: 964), joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistusosuuksien suhteessa.

14. Korollinen nettovelka

Rahoitusnettovelka ja oikaistu nettovelka

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
+ Korollinen vieras pääoma	17 220	10 662
- BS Likvidit varat	7 592	2 308
- Pitkäaikaiset arvopaperisijoitukset	111	98
- Vakuusjärjestelysopimusarvopaperit	549	432
- Korollisiin saamisiin sisältyvät arvopaperit	660	530
- BS Vakuussaaminen	9 163	1 132
+ BS Vakuusvelka	985	331
+/- Nettovakuusvelka/-saaminen	-8 179	-801
Rahoitusnettovelka	789	7 023
+ BS Eläkevelvoitteet	1 190	1 520
+ Muut käytöstäpoistamisvaraukset	872	821
- BS Osuus Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoista	3 515	3 445
+ BS Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 891	3 866
+ Ydinvoimaan liittyvät varaukset vähennettynä varoilla ydinjätehuoltorahastoissa	375	421
+ Varaukset yhteensä vähennettynä varoilla ydinjätehuoltorahastoissa	2 438	2 762
Oikaistu nettovelka	3 227	9 784

Rahoitusnettovelka pieneni vuoden aikana 6 234 miljoonaa euroa 7 023 miljoonasta eurosta 789 miljoonaan euroon joulukuussa 2021. Likvidit varat kasvoivat 5 284 miljoonaa euroa 2 308 miljoonasta eurosta 7 592 miljoonaan euroon joulukuussa 2021. Hyödykehintojen nousu johti korkeampiin vakuusvaatimuksiin, jonka takia nettovakuusvaamiset kasvoivat 7 378 miljoonaa euroa 801 miljoonasta eurosta 8 179 miljoonaan euroon joulukuussa 2021. Korollinen vieras pääoma kasvoi 6 558 miljoonaa euroa 10 662 miljoonasta eurosta 17 220 miljoonaan euroon joulukuussa 2021.

Rahoitusnettovelan muutos syyskuun 2021 lopusta oli 1 337 miljoonaa euroa 2 126 miljoonasta eurosta 789 miljoonaan euroon. Likvidit varat kasvoivat 1 356 miljoonaa euroa kolmannen neljänneksen lopun 6 236 miljoonasta

eurosta 7 592 miljoonaan euroon. Hyödykehintojen nousu johti korkeampiin vakuusvaatimuksiin, jonka takia nettovakuusvaatimukset kasvoivat 4 455 miljoonaa euroa kolmannen neljänneksen lopun 3 724 miljoonasta eurosta 8 179 miljoonaan euroon. Korollinen vieras pääoma kasvoi 4 544 miljoonaa euroa kolmannen neljänneksen lopun 12 676 miljoonasta eurosta 17 220 miljoonaan euroon.

Fortumilla on vakuusjärjestely, jolla vapautettiin käteisvaroja pohjoismaisesta sähköpörssistä. Tämä järjestely, 549 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 432), esitetään samansuuruisena lyhytaikaisena korollisena velkana ja korollisena saamisena.

Oikaistuun nettovelkaan on sisällytetty alirahastoidut eläkevastuut ja käytöstäpoistamisvaraukset vähennettynä osuuksilla ydinjätehuoltorahastojen varoista.

Korolliset velat

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Pitkäaikaiset lainat	7 756	7 891
Lyhytaikaiset lainat	8 389	1 716
Lainat yhteensä	16 144	9 607
Pitkäaikaiset vuokrasopimusvelat	945	894
Lyhytaikaiset vuokrasopimusvelat	130	161
Vuokrasopimusvelat yhteensä	1 075	1 055
Yhteensä	17 220	10 662

Lainat

milj. euroa	Käypä arvo		Käypä arvo	
	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Joukkovelkakirjalainat	3 705	3 919	4 258	4 521
Lainat rahoituslaitoksilta	4 183	4 222	2 576	2 638
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ¹⁾	1 165	1 213	1 145	1 210
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	433	463	447	488
Pitkäaikaiset lainat yhteensä ²⁾	9 487	9 817	8 425	8 857
Vakuusjärjestelysopimusvelka	549	549	432	432
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	6 109	6 109	750	750
Lyhytaikaiset lainat yhteensä	6 658	6 658	1 182	1 182
Yhteensä	16 144	16 475	9 607	10 039

1) Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

2) Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden 1 731 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 534).

Toukokuussa 2021 Fortum maksoi takaisin erääntyvän 500 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan.

Joulukuussa 2021 Fortum allekirjoitti uusia rahoitussopimuksia varmistaakseen riittävän likviditeetin. Nämä uudet sopimukset sisältävät 400 miljoonan euron pankkilainan (erääntyy syyskuussa 2024), 500 miljoonan euron pankkilainan (erääntyy kesäkuussa 2023 sisältäen 8 kuukauden jatko-option) ja 800 miljoonan euron kahdenvälisen valmiusluottolimiitin (erääntyy joulukuussa 2022 sisältäen 1 vuoden jatko-option), josta 500 miljoonaa euroa oli käytössä raportointikauden lopussa. Lisäksi Fortum nosti 1 750 miljoonan euron valmiusluottolimiitin täysimääräisesti joulukuussa 2021.

Joulukuussa 2021 Uniper jatkoi alun perin syyskuussa 2022 erääntyvän 400 miljoonan euron pankkilainan eräpäivää maaliskuuhun 2023 ja allekirjoitti uuden tammikuussa 2024 erääntyvän 150 miljoonan euron pankkilainan. Lisäksi Uniper nosti 1 800 miljoonan euron valmiusluottolimiitin täysimääräisesti joulukuussa 2021.

Lyhytaikaiset lainat 8 389 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 1 716) sisältävät pitkäaikaisten lainojen lyhytaikaisia osuuksia 1 731 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 534) ja lyhytaikaisia lainoja 6 658 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 1 182).

Pitkäaikaisten lainojen lyhytaikaiset osuudet 1 731 miljoonaa euroa sisältävät syyskuussa 2022 erääntyvän 1 000 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan, 281 miljoonaa euroa muita lainoja ja 450 miljoonaa euron osuuden 2 000 miljoonan euron lainasta, jonka alkuperäinen erääntyminen on lokakuussa 2022. Tästä 2 000 miljoonan euron lainasta maksettiin 1 550 miljoonaa euroa ennen aikaisesti takaisin joulukuussa 2021.

Lyhytaikaiset lainat ovat kasvaneet 2 847 miljoonaa euroa kolmannen neljänneksen lopun 3 811 miljoonasta eurosta 6 658 miljoonaan euroon 31.12.2021. Yritystodistusohjelmien käyttö lisääntyi viimeisen neljänneksen aikana 895 miljoonaa euroa 3 129 miljoonaan euroon 31.12.2021.

Euromääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 0,6 % (vuoden 2020 lopussa: 0,9 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen oli kauden lopussa 1,3 % (vuoden 2020 lopussa: 1,5 %). Osa ulkoisista lainoista, 925 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 634), on vaihdettu johdannaissojimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu kauden lopussa oli 8,3 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2020 lopussa: 6,2 %).

Lainojen erääntyminen

milj. euroa	31.12.2021
2022	8 389
2023	3 848
2024	867
2025	18
2026	772
2027 ja myöhemmin	2 251
Yhteensä	16 144

2022 lainojen erääntymiset sisältävät yritystodistusvelkoja 3 129 miljoonaa euroa, valmiusluottolimiittejä 2 300 miljoonaa euroa ja pitkäaikaisten lainojen lyhytaikaisen osuuden 1 731 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 lainojen erääntymiset sisältävät myös 736 miljoonaa euroa lainoja, joiden eräpäivää ei ole määritetty.

Diskonttaamattomien vuokrasopimusvelkojen erääntyminen

milj. euroa	31.12.2021
Vuoden sisällä erääntyvät	154
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	433
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	758
Yhteensä	1 344

Likvidit varat

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	47	410
Rahat ja pankkisaamiset	7 545	1 898
BS Yhteensä	7 592	2 308

Likvideistä varoista 7 342 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 2 107) on talletettu vastapuolille, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus.

Raportointikauden lopussa, konsernin likvidit varat olivat 7 592 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 2 308). Uniper-segmentin osuus likvideistä varoista oli yhteensä 2 966 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa 289). Likvideistä varoista Venäjän yhtiöiden rahaa pankkitileillä ja talletuksina oli 300 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 244).

Luottolimitit

Raportointikauden lopussa Fortumilla oli 400 miljoonaa euroa nostamattomia luottolimiittejä. Nostamattomat luotot sisältävät 300 miljoonaa euroa uudesta 800 miljoonan euron kahdenvälisestä valmiusluottolimitistä, joka erääntyy joulukuussa 2022 (sisältää option jatkaa sopimusta vuodelle) ja 100 miljoonaa euroa tililimiittejä, jotka ovat toistaiseksi voimassa.

Tilinpäätöspäivänä valmiusluottolimiiteistä on nostettu täysimääräisesti 1 750 miljoonan euron valmiusluottolimiitti, joka erääntyy kesäkuussa 2023 ja Uniperin 1 800 miljoonan euron valmiusluottolimiitti, joka erääntyy syyskuussa 2025.

15. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen ja Uniper-hankinnan myötä myös Ruotsissa sijaitsevat OKG:n ja Barsebäck Kraft AB:n (Barsebäck) ydinvoimalaitokset. Fortum ja Uniper ovat yhteisomistajia ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä OKG AB:ssa. Fortum käsitteli OKG AB:ta osakkuusyhtiönä 31.3.2020 asti. OKG AB on yhdistelty Fortum-konserniin tytäryhtiönä 31.3.2020 alkaen.

Fortumin konsernitaseen erät Osuus ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset koskevat Loviisan, OKG:n ja Barsebäckin ydinvoimalaitoksia. Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntäntön mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstä poistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat velvoitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

15.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Taseeseen sisältyvät erät		
BS Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 891	3 866
BS Fortumin osuus ydinjätehuoltorahastosta	3 515	3 445
Fortumin osuus Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastojen nettovarojen käyvästä arvosta	3 924	3 886
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	408	441

IFRS-standardien mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstä poistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. Varaukset perustuvat kustannusarvioon, jossa tulevat kustannukset diskontataan nykyarvoon.

IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset kasvoivat 25 miljoonalla eurolla vuoden 2020 lopusta ja olivat 3 891 miljoonaa euroa 31.12.2021.

Fortumin osuus ydinjätehuoltorahastoista on IFRS:n näkökulmasta yllirahastoitu yhteensä 408 miljoonaa euroa, koska Fortumin osuus rahastoista 31.12.2021 oli 3 924 miljoonaa euroa ja rahaston käypä arvo taseella oli 3 515 miljoonaa euroa. Fortumin rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllirahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus rahoituseriin, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan rahoituseriin aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu.

Loviisan ydinvoimalaitoksen lainmukainen vastuu

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2021 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 31.12.2021 oli yhteensä 1 148 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain päivitettävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi päivitettävään tekniseen suunnitelmaan. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa, ja vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

Fortumin osuus ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen ydinjätehuoltorahastossa samassa

yhteydessä, kun lainamukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2021 päätökseen ja on yhteensä 1 148 miljoonaa euroa.

Takaisinlainaus ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. Katso liitetieto 14 Korollinen nettovelka sekä liitetieto 19 Pantatut varat ja vastuut.

OKG:n ja Barsebäckin ydinvoimalaitokset Ruotsissa

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen ja -vastuiden tarkistus tehdään yleensä kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Syyskuusta 2018 alkaen esityksen tekee Ruotsin valtiokonttori (Riksgälden). Esitys perustuu SKB:n ja lisenssin haltijoiden laatimaan kustannusarvioon. SKB hyväksyi ydinjätehuollon päivitetyn teknisen suunnitelman syyskuussa 2019 ja se luovutettiin SSM:lle vuoden 2019 lopulla. Joulukuussa 2020 Ruotsin hallitus päätti ydinjätemaksut ja -vastuut vuodelle 2021. Ydinjätemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannusennusteisiin olettaen, että ydinvoimalan yksiköiden käyttöikä on 50 vuotta. Maksu määräytyy tuotetun energian mukaan ja on yksi äyri tuotettua kWh:a kohden (1 äyri = 0,01 Ruotsin kruunua). Barsebäckin ydinvoimalaitoksen, jolla ei ole toiminnassa olevia yksiköitä, maksu määräytyy kiinteähintaisesti vuositasolle.

15.2 Ydinvoimalaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisut sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty yhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varausten määrät (100 %) sekä Fortumin osuudet näistä.

Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat osakkuusyhtiöissä (100 %)

	31.12.2021	31.12.2020
Taseen erät Fortumin käyttämien oletusten mukaisiksi oikaistuna		
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	4 347	3 674
Osuus ydinjätehuoltorahastosta	3 556	3 406
josta Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-215	-59
Fortumin osuus ydinjätehuoltorahastojen nettovarojen käyvistä arvosta	1 150	880
Saamiset IFRS:n mukaan yllirahastoidusta (alirahastoidusta) ydinjätehuoltorahastosta	-	14
joista TVO-yllirahoitus	-	73

TVO:n lainamukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

Suomalaisilla ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 14 Korollinen nettovelka.

Forsmarkin ydinvoimalaitoksen varaus ja osuus ydinjätehuoltorahastosta perustuvat samoille periaatteille kuin yllä esitellyt OKG:n ja Barsebäckin ydinvoimalaitoksen periaatteet.

TVO:n Olkiluoto 3 -projektin tilanne Suomessa

Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3) omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj -osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3 (OL3) on koekäyttövaiheessa oleva ydinvoimalaitosyksikkö, joka on tilattu kiinteähintaisena avaimet käteen -periaatteella konsortiolta (laitostoimittaja), jonka muodostavat Areva GmbH, Areva NP SAS ja Siemens AG. Konsortioon kuuluvat yhtiöt ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

TVO allekirjoitti maaliskuussa 2018 kattavan OL3 -projektin loppuunsaattamista ja projektin kiistoja koskevan sovintosopimuksen laitostoimittajakonsortioon kuuluvien yhtiöiden, Areva NP:n, Areva GmbH:n ja Siemens AG:n sekä Ranskan valtion sataprosenttisesti omistaman Areva-yhtiöiden emoyhtiö Areva SA:n kanssa. Sopimus tuli voimaan maaliskuun 2018 lopulla. Sopimuksessa laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt sitoutuivat siihen, että OL3 -projektin loppuunsaattamiseen tarkoitetut varat ovat riittävät ja ne kattavat myös kaikki asianmukaiset takuukaudet. Tätä varten perustettiin Areva-yhtiöiden rahoittama rahastomekanismi turvaamaan OL3 -projektin loppuunsaattamisesta aiheutuvien kustannusten kattamisen. Katsauskaudella rahaston täydentäminen päättyi vuoden 2018 sopimuksen ehtojen mukaisesti, mutta sitä täydennettiin heinäkuussa 2021 voimaan tulleen muutossopimuksen

TVO ja Areva–Siemens-konsortio neuvottelivat kesästä 2020 lähtien OL3 -projektin loppuunsaattamiseen liittyvistä ehdoista. Lisäksi Areva-yhtiöt valmisteli taloudellista ratkaisua, jolla yhtiöt saavat tarvitsemaansa rahoitusta OL3 -projektin loppuunsaattamiseen. Neuvotteluissa osapuolet pääsivät toukokuussa 2021 yhteisymmärrykseen projektin loppuunsaattamisen pääperiaatteista, ja sopimukset OL3 -projektin vuoden 2018 kokonaissovintosopimukseen tehtävistä muutoksista allekirjoitettiin kesäkuussa 2021. Sopimusten voimaantulo edellytti tiettyjen ehtojen täyttymistä, ja kaikki täytäntöpanoehdot täyttyivät 13. heinäkuuta 2021.

Sopimuksen keskeisiä asioita olivat:

- Vuoden 2018 kokonaissovintosopimuksessa sovittua Areva-yhtiöiden rahastomekanismia päämitettiin heinäkuussa 432 miljoonalla eurolla.
- Molemmat osapuolet kattavat omat kustannuksensa heinäkuun 2021 alusta lähtien helmikuun 2022 loppuun.
- Mikäli laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt eivät saisi OL3 -projektia valmiiksi helmikuun 2022 loppuun mennessä, ne maksavat valmistumisen ajankohdasta riippuvan lisäkorvauksen viivästyksestä TVO:lle.
- Sopimuksen voimaantulon yhteydessä laitostoimittaja suoritti vuoden 2018 sovintosopimuksen mukaisesta 400 miljoonan euron viivekorvauksesta 207 miljoonaa euroa.

Säteilyturvakeskus (STUK) myönsi maaliskuussa 2021 OL3 -laitosyksikölle polttoaineenlatausluvan, ja polttoaineen lataus valmistui huhtikuussa 2021. Latauksen valmistuminen tarkoitti, että OL3 -laitosyksikkö on käytössä oleva ydinvoimalaitos. STUK myönsi 16. joulukuuta 2021 TVO:lle kriittisyys- ja pientehokoeluvan. OL3:n ensimmäinen kriittisyys saavutettiin 21. joulukuuta 2021. OL3:n sähköntuotanto alkaa maaliskuussa 2022 laitoksen kytkeydyttyä valtakunnan sähköverkkoon ja säännöllinen sähköntuotanto alkaa heinäkuussa 2022.

16. Muut varaukset

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Toimittaja- ja asiakassuhteisiin liittyvät varaukset	2 893	948
Käytöstäpoistamisvaraukset	872	821
Sähköntuotantoon liittyvät varaukset	653	643
Kaasun jakeluun liittyvät varaukset	354	378
Ympäristöasioihin liittyvät varaukset	253	261
Henkilöstöön liittyvät varaukset	368	247
Muut	1 013	933
Yhteensä	6 406	4 232
BS Joista pitkäaikaisia varauksia	2 299	780
BS Joista lyhytaikaisia varauksia	4 108	3 452

Lisäykset toimittajasuhteisiin liittyvissä varauksissa koskevat pääsääntöisesti Uniper-segmentin sähkön myyntisopimuksia, joihin sovelletaan IFRS 9:n mukaista oman käytön poikkeusta. Varausta on kasvatettu kattamaan kohonneita sähkön hintoja ja näistä johtuvia korkeampia sähkön hankintakustannuksia. Sähkön hankinta on kuitenkin suojattu hyödykejohtannaisilla, joiden käyvän arvon muutoksilla on kumoava vaikutus vertailukelpoisuuteen

vaikuttavissa erissä (katso liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto). Johdannaisten tuleva positiivinen kassavirta pienentää sähkön hankinnan korkeampaa tulevaa negatiivista kassavirtaa.

17. Eläkevelvoitteet

Konserniyhtiöillä on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti. Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkevelvoitteet perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin ja oletuksiin diskonttauskorosta, tulevasta palkkojen ja eläkkeiden korotuksista, inflaatiosta ja kuolleisuudesta.

Muutokset vuoden 2021 aikana liittyvät pääasiassa diskonttauskorkojen muutoksiin sekä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvän arvon muutoksiin.

Nettomääräinen etuuspohjainen eläkevelvoite

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Etuuspohjainen velvoite	4 437	4 636
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	3 290	3 117
Nettomääräinen velvoite	1 146	1 518
Josta Saksa	1 051	1 350
Esitetty taseessa seuraavasti:		
BS Eläkevelvoitteet, netto	1 190	1 520
Etuuspohjainen omaisuus taseen muissa pitkäaikaisissa sijoituksissa	44	2

Diskonttauskorko

Alla olevassa taulukossa on esitetty diskonttauskorot, joita on käytetty etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden nykyarvon laskemiseen:

%	31.12.2021	31.12.2020
Saksa	1,2	0,8
Iso-Britannia	2,0	1,5
Suomi	1,0	0,3

18. Investointi- ja muut sitoumukset

Investointi- ja muut sitoumukset ovat sopimukseen perustuvia tai sääntelystä johtuvia sitoumuksia, joita ei ole kirjattu taseeseen eikä esitetty liitetiedoissa ehdollisina velkoina.

Investointisitoumukset

mrd. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Aineelliset käyttöomaisuus- ja aineettomat hyödykkeet	1,0	0,8

Pitkäaikaiset ostovelvoitteet

Fortumilla on 31.12.2021 pitkäaikaisia ostovelvoitteita noin 88,8 miljardia euroa (vuoden 2020 lopussa: 113,1), josta 16,3 miljardia euroa erääntyy vuoden sisällä (vuoden 2020 lopussa: 6,3). Nämä sopimukset ovat yleisesti ota tai maksa -ehtoisia sopimuksia, jotka liittyvät pääasiassa maakaasun ostoon. Maakaasun hinta on yleensä sidottu markkinahintoihin, joita määrittelevät markkinaolosuhteet ja jälleenmyyntiasiakkaiden ostokäytös. Sopimusneuvotteluissa näiden pitkäaikaisten sopimusten ehdot käydään ajoittain (yleensä kolmen vuoden välein) läpi, mikä voi johtaa ehtojen muutoksiin. Ostovelvoitteiden lasku johtuu pääasiassa pitkäaikaisen nesteytetyn maakaasun hankintasopimuksen purkautumisesta.

Muut sitoumukset

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakassaaminen liittyen Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli 31.12.2021 232 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 232). Tämän lisäksi Fortum on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 100 miljoonaa euroa lisärahoitusta. TVO:n osakaslaina on luokiteltu osuudeksi yhteisyrityksissä. Katso lisätietoja liitetiedosta 15 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Katso lisätietoja muista sitoumuksista vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetiedossa 34 Investointi- ja muut sitoumukset.

19. Pantatut varat ja vastuut

Fortum on sekä omasta että osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta antanut välittömiä ja välillisiä vakuuksia ja takauksia, joista Fortumille voi joissain tapauksissa koitua kuluja. Ruotsin ydinvoimayhtiöille on annettu kahdenlaisia takauksia. Rahoitusmäärä (Finansieringsbelopp) annetaan ydinjätehuoltorahaston tarkasteluhetken mukaisen kattamattoman osuuden kattamiseksi olettaen, että tuotanto ei jatku eikä rahastoon suoriteta lisämaksuja. Kattamaton määrä lasketaan viranomaisten toimesta ja se perustuu ennakoitujen kulujen sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotukseen laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletteringsbelopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Katso lisätietoja liitetiedossa 15 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta valtion ydinjätehuoltorahastolle annettu takaus kasvoi tilikaudella 2021 Olkiluoto 3:n polttoaineen latauksesta johtuen ja on 122 miljoonaa euroa (2020: 26). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien kulujen riskin.

Katso lisätietoja liitetiedosta 15 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Fortum on lisäksi sekä omasta että muiden puolesta pantannut varoja lainojen ja muiden sitoumuksien vakuudeksi. Pantatut varat sisältävät 269 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 269) Kemijoki Oy:n osakkeita, jotka ovat vakuutena Valtion ydinjätehuoltorahaston lainaa varten, 81 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 105) kiinteistökiinnityksiä ydinjätehuoltorahaston vakuutena ja lisäksi 41 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa: 275) muita kiinteistökiinnityksiä.

Katso lisätietoja vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetiedossa 35 Pantatut varat ja vastuut.

20. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Monia rutiinimaisia oikeudellisia toimia, välimiesmenettelyitä, vero- ja viranomaismenettelyitä on meneillään konserniyhtiöitä vastaan. Lisää oikeudenkäyntejä ja vaateita saatetaan laittaa vireille tulevaisuudessa. Näitä ovat julkisoikeudellisten vaateiden lisäksi erityisesti sopimusmuutoksia ja hintojen muutoksia koskevat oikeustoimet ja -menettelyt, jotka johtuvat kaasu- ja sähkömarkkinan muutoksista ja muuttuneesta taloustilanteesta (myös energiamurroksen seurauksena) sekä kilpailunvastaisista ja vilpillisistä käytännöistä, ja lisäksi yleisistä kaupallisista sopimuksista koskevista erimielisyyksistä.

Näihin kuuluu useita tärkeisiin asiakkaisiin ja toimittajiin liittyviä oikeus- ja välimiesmenettelyitä, joista jotkin ovat konsernin itsensä vireille panemia, ja ne koskevat sopimusmuutoksia ja hinnanmuutoksiapitkääkaisissa toimitussopimuksissa, sekä sähkön- ja kaasunhankintavaihtoehtoja. Oikeustoimia on saanut alkunsa myös markkinavaihteluiden vaikutuksista pitkäaikaisiin varastokapasiteettisopimuksiin ja kulujen korvaamiseen liittyvistä erimielisyyksistä. Joissakin tapauksissa sopimukseen sisältyvien hinnanmuutoslausekkeiden soveltaminen ja koko sopimusten voimassaolo on kiistetty. Pitkääkaiset nesteytetyn maakaasun ja kaasun hankintasopimukset antavat yleensä tuottajille ja maahantuojuille mahdollisuuden muuttaa sopimusehtoja muuttuvan markkinatilanteen mukaisesti. Tämän takia konserni on tällä hetkellä asianomaisena oikeus- ja välimiesmenettelyissä ja käy jatkuvasti neuvotteluja tuottajien kanssa laajalla rintamalla. Tulevien oikeudellisten erimielisyyksien mahdollisuutta ei voida sulkea pois. IAS 37.92 -säännöksen mukaisesti Fortum ei julkista enempää tietoa näistä menettelyistä tai niihin liittyvistä riskeistä ja toimenpiteistä erityisesti siksi, koska lisätiedot saattaisivat vaikuttaa menettelyiden lopputulokseen.

Lisäksi on vireillä menettelyjä viranomaisvaatimusten selventämiseksi. IAS 37.92 -säännöksen mukaisesti Fortum ei julkista enempää tietoa näistä menettelyistä tai niihin liittyvistä riskeistä ja toimenpiteistä erityisesti siksi, koska lisätiedot saattaisivat vaikuttaa menettelyiden lopputulokseen.

Julkisoikeudellisia riita-asioita on vireillä erityisesti liittyen Dattelnin hiilivoimalan toimilupaun Saksassa. IAS 37.92 -säännöksen mukaisesti Fortum ei julkista enempää tietoa näistä menettelyistä tai niihin liittyvistä riskeistä ja toimenpiteistä erityisesti siksi, koska lisätiedot saattaisivat vaikuttaa menettelyiden lopputulokseen.

Verovaateet Belgiassa

Gentin valitustuomioistuimien Belgiassa antoi 16.6.2020 myönteisen päätöksen koskien Fortumin vuoden 2008 tuloverotusta Belgiassa. Päätös koskee belgialaisen rahoitusyhtiö Fortum EIF NV:n saman konsernin ruotsalaisyhtiölle myöntämiä lainoja, joilla rahoitettiin Venäjällä tehty yrityskauppa. Veroviranomaisen mukaan Fortum EIF ei olisi saanut hyötyä Belgian lakien sallimasta oman pääoman laskennallisesta korkovähennyksestä, ja oli eri mieltä Gentin tuomioistuimen päätöksestä. Syyskuussa 2020 Belgian veroviranomaiset valittivat päätöksestä korkeimpaan oikeuteen.

Vaadittujen jälkiverojen määrä on vuoden 2008 osalta 36 miljoonaa euroa. Fortumilla on vireillä vastaavat valitukset myös vuosille 2009–2012. Fortum arvioi myös näiden valitusten noudattavan nyt saatua päätöstä. Jälkiverojen yhteissumma vuosilta 2008–2012 on 113 miljoonaa euroa. Verot on maksettu ja kirjattu saataviin. Jos Gentin valitustuomioistuimen päätös jää voimaan, kiistanalaisten verojen takaisinmaksulla on 113 miljoonan euron positiivinen vaikutus Fortumin kassavirtaan.

21. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2020 konsernitilinpäätöksessä. Uniper SE luokiteltiin osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi 31.3.2020. Liiketoimet Uniper-konsernin yhtiöiden kanssa on esitetty alla olevassa taulukossa 31.3.2020 asti. Liitetietoon on 31.3.2020 lähtien lisätty avoimet saldot sellaisten Uniper-konsernin lähipiiritahojen kanssa, joista tuli osa Fortum-konsernin lähipiiriä Uniperin hankinnan myötä.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten sekä muun lähipiirin kanssa

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Myyntit	8	48	230	201
Ostot	150	266	773	624
Muut tuotot	19	29	342	89
Korkotuotot lainasaamisista	5	5	25	15

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten sekä muun lähipiirin kanssa

milj. euroa	31.12.2021	31.12.2020
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	1 138	1 113
Myynti- ja muut saamiset	110	307
Pitkäaikaiset velat	228	293
Lyhytaikaiset velat	131	84
Osto- ja muut velat	114	256

Muu lähipiiri koostuu yhtiöistä, joita ei epäolennaisuuden vuoksi ole yhdistelty Fortum-konserniin. Katso lisätietoja vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetiedossa 1 Merkittävät laadintaperiaatteet.

Fortumilla on 31.12.2021 lisäksi noin 1,9 miljardia euroa pitkäaikaisia ostovelvoitteita osakkuus- ja yhteisyrityksiltä.

Muut liiketoimet lähipiirin kanssa

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2020 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2021 Suomen valtion omistama osakemäärä Fortumissa ei ole muuttunut.

Kesäkuussa 2021 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto myi Kalmykian 200 megawatin tuulipuistot Fortumin ja Russian Direct Investment Fundin (RDIF-rahaston) yhteisyritykselle. Fortum kirjasi siirtoon liittyen 11 miljoonan euron tuoton osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksien tuloksesta.

Fortum ilmoitti 2.3.2021, että yhtiö oli päättänyt rakentaa Venäjän suurimman aurinkovoimalan RDIF-rahaston kanssa perustetun yhteisyrityksen kautta. Voimala perustuu Fortumin CSA-huutokaupoissa vuosina 2018 ja 2019 voittamiin kapasiteetteihin. Maaliskuussa 2021 Fortum myi CSA-tuetun aurinkovoimahankkeen RDIF-rahaston kanssa perustetulle yhteisyritykselle.

Fortumin yhteisyritys, Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto, myi vuoden 2020 aikana 50 megawatin Uljanovsk 2 ja 300 megawatin Rostovin tuulipuistot tätä tarkoitusta varten RDIF-rahaston kanssa perustetulle yhteisyritykselle, joka ylläpitää uusiutuvan energian käyttöön perustuvia voimalaitoksia Venäjällä. Fortum kirjasi Rostovin tuulipuiston siirtoon liittyen 9 miljoonan euron tuoton osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksien tuloksesta.

22. Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Venäjä aloitti laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan 24.2.2022. Tämän johdosta muun muassa Yhdysvallat, Euroopan unioni ja Iso-Britannia ovat asettaneet pakotteita Venäjän pääsille pääoma- ja rahoitusmarkkinoille. Pakotteet kohdistuvat lukuisiin henkilöihin ja pankkeihin, sekä kaupankäyntiin yleisesti. Näillä pakotteilla ja mahdollisilla vastapakotteilla sekä Yhdysvaltojen, Euroopan unionin ja Ison-Britannian mahdollisilla jatkotoimenpiteillä voi olla vaikutusta Fortumin liiketoimintaan Venäjällä.

Tällä hetkellä keskeytymätön kaasun toimittaminen Venäjältä Eurooppaan on jatkunut. Fortumin Venäjän liiketoiminnot ovat myös jatkaneet toimintaansa normaalisti.

Epävarmuus ja riskit johtuen geopoliittisesta tilanteesta, mukaan lukien asetut pakotteet, mahdolliset lisäpakotteet sekä vastapakotteet ja niiden seuraukset, voivat vaikuttaa sekä varojen käypiin arvoihin että niiden taloudelliseen käyttöikään sekä myös hyödykehintoihin ja niiden vakuuksiin Euroopassa. Fortumin Venäjään liittyvien varojen kirjanpitoarvo oli noin 5,5 miljardia euroa 31.12.2021, sisältäen Nord Stream 2 -kaasuputkiprojektiin liittyvän saatavan. Tällä hetkellä Fortum arvioi viimeaikaisen kehityksen vaikutusta ja niitä lieventäviä toimenpiteitä seuraavasti:

- Saksa on pysäyttänyt Nord Stream 2 -kaasuputken sertifiointin, kun taas Yhdysvallat on asettanut pakotteet Nord Stream 2 AG:ta, sen tytäryhtiöitä ja toimitusjohtajaa kohtaan. Fortumilla on Uniper-segmentissä noin yhden miljardin euron rahoitussaatava liittyen Nord Stream 2 -kaasuputkiprojektiin.
- Venäjän rupla on heikentynyt merkittävästi tilinpäätöspäivän 31.12.2021 arvosta. Mikäli tämä jatkuu, sillä on negatiivinen vaikutus Fortum-konsernin ruplamääräisten tuloksen, varojen ja velkojen muuntamiseen.
- Edellä mainitut tapahtumat ovat johtaneet eurooppalaisten hyödykehintojen nousuun, ja niistä on seurannut Fortum-konsernin maksettavien vakuusvaateiden kasvu. Fortumin yleinen maksuvalmius ei ole kuitenkaan olennaisesti heikentynyt johtuen riskiä pienentävistä toimista sekä rahoitustoimenpiteistä.

Fortum seuraa tilannetta aktiivisesti, varmistaakseen voimassa olevien määräyksien ja lakien noudattamisen, mukaan lukien pakotteiden.

Fortum ilmoitti 18.1.2022 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahaston (50/50 yhteisyritys) 1,3 gigawatin (GW) tuulivoimahankkeiden siirrosta Fortumin ja Bank GPB:n äskettäin perustamalle yhteisyritykselle. Tuulivoimahankkeiden siirron myötä Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto purkautuu.

23. Tunnuslukujen laskentakaavat ja täsmäytykset

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Liiketoimintojen tulos	Määritelmä	Tunnusluvun käyttämisen syy	Viittaus täsmäytyksen
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	Liikevoitto + poistot - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) edustaa koko konsernin ja segmenttien tuottamaa kassavirtaa. Käytetään osatekijänä pääomarakenteen tavoitteen tunnusluvussa Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA).	Tunnusluvut rahavirtalaskelman jälkeen.
Vertailukelpoinen liikevoitto	Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Vertailukelpoista liikevoittoa käytetään taloudellisessa tavoiteasetannassa ja ennustamisessa, tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoimisessa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia.	Tuloslaskelma
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Arvon alentumiset ja peruutukset + myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät + yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus + tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset + muut	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Arvon alentumiset ja peruutukset	Arvon alentumiset ja niihin liittyvät varaukset (pääasiassa käytöstäpoistoon liittyvät), sekä aiemmin kirjattujen arvon alentumisten peruutukset. Arvon alentumiset on oikaistu poistoista ja peruutukset muista tuotoista.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät	Myyntivoitot ja hankintojen transaktiokulut, jotka on oikaistu liiketoiminnan muista tuotoista ja liiketoiminnan muista kuluista. Voitot raportoidaan vertailukelpoisessa liikevoitossa silloin, kun tämä esitystapa kuvastaa alla olevaa liiketoimintamallia.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus	Kirjanpidollinen vaikutus, ilman kassavirtavaikutusta, Uniperin laajan tuloksen tuloslaskelmaan uudelleenluokiteltavasta osasta, kun Uniper yhdisteltiin tytäryhtiönä.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat johdannaisinstrumentit, joihin ei voida soveltaa suojauslaskentaa tai oman käytön poikkeusta IFRS 9:n mukaisesti ja joiden käyvän arvon muutos on oikaistu liiketoiminnan muista tuotoista tai kuluista liikevaihtoon ja materiaaleihin ja palveluihin, kun lasketaan Fortumin vaihtoehtoisia tunnuslukuja.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma
Muut	Uudelleenjärjestely- ja kulujenhallintakulut, sekä muut sekalaiset ei-operatiiviset erät, jotka on oikaistu pääasiassa materiaaleista ja palveluista tai henkilöstökuluista.	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen liikevoiton ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) laskelmissa.	Tuloslaskelma

Liiketoimintojen tulos	Määritelmä	Tunnusluvun käyttämisen syy	Viittaus täsmäytyksen
Vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta +/- merkittävät oikaisut osuuteen pääasiallisten osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen kauden voiton ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton laskelmissa	Liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto
Vertailukelpoiset rahoituskulut – netto	Rahoituskulut – netto +/- ydinjätehuoltorahaston tuotto, ydinjäterahastoon liittyvä oikaisu ja ydinvoimaan liittyvien varausten diskonttauksen purkaminen +/- rahoituserien käypien arvojen muutokset +/- rahoituserien arvonalentumiset ja aiemmin kirjattujen arvonalentumisten peruutukset	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen kauden voiton laskelmassa	Liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto
Vertailukelpoinen voitto ennen tuloveroja	Vertailukelpoinen liikevoitto +/- vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta +/- vertailukelpoiset rahoituskulut – netto	Väli summa vertailukelpoisen kauden voiton laskelmassa	Liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto
Vertailukelpoiset tuloverot	Tuloverot +/- vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien, osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta liittyvien oikaisujen, rahoituskuluihin – netto liittyvät oikaisut, verokannan muutosten ja muiden kertaluonteisten oikaisujen veroaikutukset	Osatekijää käytetään vertailukelpoisen kauden voiton laskelmassa	Liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto
Vertailukelpoinen kauden voitto	Vertailukelpoinen liikevoitto +/- vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta +/- vertailukelpoiset rahoituskulut – netto +/- vertailukelpoiset tuloverot +/- vertailukelpoinen määräysvallattomat omistajat	Vertailukelpoista kauden voittoa käytetään vaihtoehtoisena taloudellisen suorituskyvyn mittarina, jonka avulla voidaan paremmin vertailla nettokannattavuutta eri kausien välillä.	Liitetieto 4 Vertailukelpoinen liikevoitto ja vertailukelpoinen kauden voitto
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto} + \text{vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$	Vertailukelpoista sidotun pääoman tuottoa käytetään taloudellisessa tavoiteasetannassa ja ennustamisessa, tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoinnissa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia.	Liitetieto 3 Tiedot segmenteittäin
Oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	Merkittävien vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien oikaisu	Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältyy voittokomponenttiin vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton laskelmassa ja oikaisut tehdään perustuen vastaaviin komponentteihin kuin vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä.	Liitetieto 3 Tiedot segmenteittäin
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	Korottomat varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriiä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaissojien käypään arvoon arvostamisesta)	Vertailukelpoinen sidottu pääoma on osatekijä vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton laskelmassa, jossa mitataan suoraan liiketoimintoihin sijoitetun pääoman tuottoa.	Liitetieto 3 Tiedot segmenteittäin

Pääomarakenne	Määritelmä	Tunnusluvun käyttämisen syy	Täsmäytys
Rahoitusnettovelka / vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	<u>Rahoitusnettovelka</u> Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	Rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) suhde on Fortumin pääomarakennetta mittaava pitkän aikavälin taloudellinen tavoite.	Tunnuslukujen laskentakaavat rahavirtalaskelman jälkeen
Rahoitusnettovelka	Korollinen vieras pääoma - Likvidit varat - Korollisiin saamiin sisältyvät arvopaperit +/- Nettovakuusvelka/-saaminen	Fortum käyttää rahoitusnettovelkaa konsernin velkaisuuden seurannassa, ja se on komponentti pääomarakennetta mittaavassa rahoitusnettovelan ja vertailukelpoisen käyttökateen (EBITDA) suhteen tavoitteessa.	Liitetieto 14 Korollinen nettovelka
Oikaistu nettovelka	Rahoitusnettovelka + alirahastoidut eläkevastuut ja käytöstäpoistamisvaraukset vähennettynä osuuksilla ydinjätehuolto- ja varojen varoista.	Fortum käyttää oikaistua nettovelkaa konsernin velkaisuuden seurannassa.	Liitetieto 14 Korollinen nettovelka

Muut tunnusluvut

Osakeperusteiset tunnusluvut

Tulos/osake (EPS)	<u>Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat</u> Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana
Vertailukelpoinen tulos/osake	<u>Vertailukelpoinen kauden voitto</u> Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana
Oma pääoma/osake	<u>Oma pääoma</u> Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa

Muut tunnusluvut

Investoinnit käyttöomaisuuteen	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoituneet kateerit. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassa olevan omaisuuden vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassa olevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassa olevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuus- ja yhteisyritysosakkeisiin ja muihin sijoituksiin. Tytäryhtiöosakeinvestoinneista on vähennetty hankitun yhtiön kassa ja lisätty hankittavan yhtiön korolliset lainat ja muut rahoitusnettovelkaan sisältyvät erät.

Verotuksen tunnusluvut

Efektiivinen tuloverokanta, %	<u>Tuloverot</u> Voitto ennen veroja	x 100
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, %	<u>Vertailukelpoiset tuloverot</u> Vertailukelpoinen kauden voitto ennen veroja, pois lukien vertailukelpoinen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	x 100

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen täsmäytykset

Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
IS Liikevoitto		2 012	458	-588	1 599
+ IS Poistot		346	320	1 281	1 090
Käyttökate (EBITDA)		2 358	777	693	2 688
- IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-942	470	3 124	-255
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)		1 416	1 247	3 817	2 434

Vertailukelpoinen liikevoitto

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
IS Liikevoitto		2 012	458	-588	1 599
- IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-942	470	3 124	-255
IS Vertailukelpoinen liikevoitto	4	1 070	928	2 536	1 344

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Arvon alentumiset ja peruutukset		-5	4	-83	2
Myyntivoitot ja muut samankaltaiset erät	6	-5	-16	2 681	765
Yrityshankinnan kirjanpidollinen vaikutus		-	-	-	-222
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		1 134	-605	-5 424	-675
Muut		-182	147	-299	386
IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	942	-470	-3 124	255

Vertailukelpoinen kauden voitto

milj. euroa	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
IS Kauden voitto		1 003	411	-114	1 855
- IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-942	470	3 124	-255
- Oikaisu osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	-13	-50	-38	0
- Rahoituskuluihin - netto liittyvät oikaisut	7	-118	-4	-146	-48
- Tuloveroihin liittyvät oikaisut		872	-73	-780	45
IS Määräysvallattomat omistajat		-162	-31	852	-32
Määräysvallattomiin omistajiin liittyvät oikaisut		53	-112	-1 121	-82
Vertailukelpoinen kauden voitto	4	693	610	1 778	1 483

Vertailukelpoinen tulos/osake

	Liite	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vertailukelpoinen kauden voitto, milj. euroa	4	693	610	1 778	1 483
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta		888 294	888 294	888 294	888 294
Vertailukelpoinen tulos/osake, euroa		0,78	0,69	2,00	1,67

Rahoitusnettovelka ja oikaistu nettovelka

milj. euroa	Liite	31.12.2021	31.12.2020
+ Korollinen vieras pääoma		17 220	10 662
- BS Likvidit varat		7 592	2 308
- Pitkäaikaiset arvopaperisijoitukset		111	98
- Vakuusjärjestelysopimusarvopaperit		549	432
- Korollisiin saamisiin sisältyvät arvopaperit		660	530
- BS Vakuussaaminen		9 163	1 132
+ BS Vakuusvelka		985	331
+/- Nettovakuusvelka/-saaminen		-8 179	-801
Rahoitusnettovelka	14	789	7 023
+ BS Eläkevelvoitteet		1 190	1 520
+ Muut käytöstäpoistamisvaraukset		872	821
- BS Osuus Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoista		3 515	3 445
+ BS Ydinvoimaan liittyvät varaukset		3 891	3 866
+ Ydinvoimaan liittyvät varaukset vähennettynä varoilla ydinjätehuoltorahastoissa		375	421
+ Varaukset yhteensä vähennettynä varoilla ydinjätehuoltorahastoissa		2 438	2 762
Oikaistu nettovelka		3 227	9 784

Katso liitetieto 14 Korollinen nettovelka.

Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)

milj. euroa	Liite	2021	2020
+ Korollinen vieras pääoma		17 220	10 662
- BS Likvidit varat		7 592	2 308
- Pitkäaikaiset arvopaperisijoitukset		111	98
- Vakuusjärjestelysopimusarvopaperit		549	432
- Korollisiin saamisiin sisältyvät arvopaperit		660	530
- BS Vakuussaaminen		9 163	1 132
+ BS Vakuusvelka		985	331
+/- Nettovakuusvelka/-saaminen		-8 179	-801
Rahoitusnettovelka	14	789	7 023
IS Liikevoitto		-588	1 599
+ IS Poistot		1 281	1 090
Käyttökate		693	2 689
- IS Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		3 124	-255
Vertailukelpoinen käyttökate		3 817	2 434
Rahoitusnettovelka/vertailukelpoinen käyttökate		0,2	2,9

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Pohjoismaat	111	104	404	383
Keskinen Länsi-Eurooppa	360	357	1 359	1 316
Keskisen Länsi-Euroopan kaasun kysyntä	652	662	2 218	2 111
Venäjä	298	283	1 090	1 033
Tjumen	24	22	90	86
Tšeljabinsk	10	10	37	36
Venäjän Uralin alue	70	66	256	246
Venäjän Siperian alue	59	57	217	209

Keskimääräiset hinnat

	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	96,2	13,8	62,3	10,9
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	115,0	32,7	72,3	28,0
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	107,8	25,6	66,0	21,2
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	44,5	15,1	42,6	14,4
Sähkön spot-hinta Venäjän ensimmäisellä hintavyöhykkeellä, RUB/MWh ¹⁾	1 405	1 204	1 405	1 220
Sähkön spot-hinta Venäjän toisella hintavyöhykkeellä, RUB/MWh ¹⁾	1 006	825	935	873
Russia-segmentin keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	646	654	584	608
Uniper-segmentin keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	330	292	293	261
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	178,9	38,8	96,8	30,4
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	4 137	4 016	4 077	3 977
Russia-segmentin keskimääräinen kapasiteettihinta CCS-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ^{2) 3)}	177	166	170	156
Russia-segmentin keskimääräinen kapasiteettihinta CSA-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	1 265	1 129	1 174	1 058
Uniper-segmentin keskimääräinen kapasiteettihinta CCS-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ^{2) 3)}	168	147	160	136
Uniper-segmentin keskimääräinen kapasiteettihinta CSA-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ³⁾	2 165	1 047	1 488	951
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 266	1 074	1 221	1 068
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	69	28	54	25
Hiihi (ICE Rotterdam), USD/tonni	159	58	117	50
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	80	45	71	43
Kaasun spot-hinta (TTF), euroa/MWh	95	15	47	9

1) Ilman kapasiteettitariffia.

2) Sisältää "forced mode" -statuksen kapasiteettimaksut, säännellyt tariffit ja kahdenväliset sopimukset.

3) Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

Vesivarastot ja kaasun varastotasot

TWh	31.12.2021	31.12.2020
Pohjoismaiset vesivarastot	73	105
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	84	84
Keskisen Länsi-Euroopan kaasun varastotasot	293	439

Vienti / tuonti

TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-11	-6	-29	-24
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	3	1	9	3
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-8	-5	-20	-21

Venäjän sähköreformi

%	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	82	79	79	77

Saavutetut sähkön myyntihinnat	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Generation-segmentin saavutettu sähkönhinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	51,9	35,2	42,8	34,8
Uniper-segmentin saavutettu sähkönhinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	34,4	27,4	30,7	26,0
Russia-segmentin saavuttama sähkönhinta, RUB/MWh	2 125	2 056	2 018	1 940
Russia-segmentin saavuttama sähkönhinta, EUR/MWh ¹⁾	25,4	22,5	23,2	23,4
Uniper-segmentin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, RUB/MWh ²⁾	1 604	1 520	1 643	1 554
Uniper-segmentin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, EUR/MWh ^{1) 2)}	19,2	16,6	18,9	18,8

1) Muunnettu käyttäen keskiarvoja.

2) Vertailukauden hinnat ovat muuttuneet aikaisemmin julkaistusta.

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Uniperin tuotanto- ja myyntivolyymit raportoidaan osana Fortumia vuoden 2020 toisesta vuosineljänneksestä alkaen.

Sähkötuotanto

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Sähkötuotanto Pohjoismaissa	18,9	16,9	68,8	59,2
Sähkötuotanto muissa Euroopan maissa	13,8	10,1	46,9	26,7
Sähkötuotanto Venäjällä	19,6	17,9	71,9	55,6
Sähkötuotanto muissa maissa	0,1	0,1	0,5	0,6
Yhteensä	52,4	45,1	188,1	142,1

Lämmöntuotanto

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Lämmöntuotanto Pohjoismaissa	1,9	1,6	5,5	5,1
Lämmöntuotanto muissa Euroopan maissa	1,9	2,5	8,7	7,1
Lämmöntuotanto Venäjällä	6,2	6,7	19,1	17,4
Yhteensä	9,9	10,8	33,4	29,6

Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin

MW	31.12.2021	31.12.2020
Generation ¹⁾	8 041	8 163
Russia	4 672	4 928
City Solutions	559	988
Uniper ²⁾	33 828	36 218
Yhteensä	47 099	50 297

1) Kapasiteetti sisältää Meri-Porin 440 MW, joka on Energiaviraston tehoreservissä heinäkuusta 2020 kesäkuuhun 2022.

2) Kapasiteetti sisältää Heyden 4 -hiilivoimalaitoksen (875 MW), joka on tehoreservissä heinäkuusta 2021 syyskuuhun 2022.

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin

MW	31.12.2021	31.12.2020
Russia	7 613	8 437
City Solutions	3 026	4 057
Uniper	6 232	7 017
Yhteensä	16 871	19 511

Sähkötuotanto lähteittäin Pohjoismaissa

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vesi- ja tuulivoima	8,8	9,0	31,4	29,6
Ydinvoima	10,0	7,6	36,4	28,6
Lämpövoima	0,1	0,2	1,0	1,0
Yhteensä	18,9	16,9	68,8	59,2

Sähkötuotanto lähteittäin Pohjoismaissa

%	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vesi- ja tuulivoima	46	53	46	50
Ydinvoima	53	45	53	48
Lämpövoima	1	1	1	2
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkötuotanto lähteittäin muissa Euroopan maissa

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vesi- ja tuulivoima	1,1	0,9	4,9	3,3
Lämpövoima	12,7	9,2	42,0	23,4
Yhteensä	13,8	10,1	46,9	26,7

Sähköntuotanto lähteittäin muissa Euroopan maissa

%	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Vesi- ja tuulivoima	8	9	10	12
Lämpövoima	92	91	90	88
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkönmyynti

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Sähkönmyynti Pohjoismaissa	1 961	802	5 319	2 494
Sähkönmyynti muissa Euroopan maissa ¹⁾	10 091	6 251	26 005	16 226
Sähkönmyynti Venäjällä	502	407	1 750	1 411
Sähkönmyynti muissa maissa	2	4	24	19
Yhteensä	12 556	7 464	33 098	20 150

1) Sisältäen hyödykekaupankäynnin.

Lämmönmyynti

milj. euroa	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Lämmönmyynti Pohjoismaissa	163	82	403	271
Lämmönmyynti muissa Euroopan maissa	213	153	660	410
Lämmönmyynti Venäjällä	51	54	154	145
Yhteensä	427	289	1 217	825

Sähkönmyynti alueittain

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Suomi	6,1	6,2	23,0	23,1
Ruotsi	14,9	13,2	53,5	44,7
Venäjä	23,4	21,5	84,9	68,3
Norja	3,7	4,0	13,7	13,8
Saksa ¹⁾	72,3	123,8	334,9	338,8
Iso-Britannia	5,9	5,8	19,5	13,0
Alankomaat	17,0	2,2	22,4	6,3
Muut maat	0,0	2,2	7,6	8,1
Yhteensä	143,2	178,8	559,4	516,0

1) Sisältäen hyödykekaupankäynnin.

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsermitasolla.

Lämmönmyynti alueittain

TWh	IV/2021	IV/2020	2021	2020
Venäjä	6,1	6,7	19,0	17,4
Suomi	1,0	0,8	3,1	2,9
Norja	0,6	0,5	1,8	1,5
Puola	1,3	1,2	3,8	3,4
Saksa	0,8	1,0	3,6	2,4
Alankomaat	0,9	1,0	3,2	2,3
Muut maat	0,1	0,6	1,3	1,9
Yhteensä	10,9	11,8	35,9	31,7